

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2018
ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2019

ΠΡΟΣΕΧΩΣ

ΤΕΥΧΟΣ
29

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ
30 ΧΡΟΝΙΑ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑΣ
ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΝΕΟΥΣ

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΛΕΣΧΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ
31ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ: «Το αγροτικό και εργατικό ζήτημα
στον ελληνικό κινηματογραφο»

ΝΙΚΟΣ ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ
(1926-2017)
ΠΟΙΗΣΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΠΑΘΟΣ

ΦΡΕΣΚΟ ΙΤΑΛΙΚΟ ΠΑΓΩΤΟ
 ΒΑΦΛΕΣ-ΚΡΕΠΕΣ-ΚΑΦΕΣ
 ΦΡΕΣΚΟΙ ΧΥΜΟΙ ΦΡΟΥΤΩΝ

Η Ο.Ε. Κ. & Θ. ΦΑΛΟΥΤΣΟΣ συνεχίζει
 την παρουσία της στο φρέσκο ιταλικό παγωτό
 με τον νέο διακριτικό τίτλο "fresco gelateria"

Με ένα τηλεφώνημα
 το παγωτό μας έρχεται σπίτι σας.
DELIVERY: 16:00-00:30

ΣΟΦΟΚΛΗ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 106 • ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ

ΤΗΛ. 210 99 69 840

e-mail: cv_ilioupoli@hotmail.com

**Η ΕΠΙΤΥΧΙΑ
 ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΗ ΜΑΣ
 ΥΠΟΘΕΣΗ...**

Και στο σχολείο...
 Και στις πανελλαδικές!

ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Τα καλύτερα Φροντιστήρια της Ελλάδας

Τα καλύτερα Φροντιστήρια της πόλης

**Η ΕΠΙΤΥΧΙΑ
 ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΗ ΜΑΣ
 ΥΠΟΘΕΣΗ...**

Και στα επαγγελματικά λύκεια!

ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Τα καλύτερα Φροντιστήρια της πόλης

Μελέτη Δημοτικού, Γυμνάσιο, Λύκειο, ΕΠΑΛ,
 Σοφοκλή Βενιζέλου 101
 (Κεντρική Πλατεία Ηλιούπολης)

www.diakrotima.gr

Τηλ: 2130087900 - 6972130324
 E-mail: ilioupoli@diakrotima.gr
 Facebook: Διακρότημα Ηλιούπολη

περιεχόμενα...

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΛΕΣΧΕΣ

- 31ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΛΕΣΧΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΜΙΚΡΟ ΧΡΟΝΙΚΟ
Της Σοφίας Βασιλείου..... 5
- ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ - ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ «ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ»
Της Βιργινίας Στεφανοπούλου..... 10
- ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ: 30 ΧΡΟΝΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ (1988-2018)..... 11

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

- ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΤΟΥ 41^{ου} ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ 2018
Της Ιωάννας Αθανασάτου..... 14
- 20 ΧΡΟΝΙΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑΣ
Συνέντευξη: Δημήτρης Σπύρου, Κείμενο: Γιώργος Μόσχος..... 18

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΣΟΥΗΔΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

- ΣΕ ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΔΥΟ ΤΑΙΝΙΕΣ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΣΟΥΗΔΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ:
ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΠΟΥ ΜΟΥ ΕΣΩΣΕ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΠΛΑΝΩΜΕΝΟΙ
Κείμενα: Λευτέρης Αδαμίδης, Ρόμυμ Εκσιέλ..... 24

ΝΙΚΟΣ ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ (1926-2017)

- ΝΙΚΟΣ ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ (1926-2017) - ΠΟΙΗΣΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΠΑΘΟΣ
Κείμενα: Λευτέρης Ξανθόπουλος, Αντώνης Μπασκοϊτης..... 28

Η ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΑΛΚΗ ΖΕΗ

- Η ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΑΛΚΗ ΖΕΗ - Η ΠΟΛΥΤΑΡΑΧΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΛΟΥΣΙΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ
Της Μαργαρίτας Μαντά..... 32

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

- Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΟΥΤΟΠΙΑΣ
Κείμενα: Κυριάκος Κατζουράκης, Κάτια Γέρου..... 34

Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΟΥ ΣΕΛΕΣΤΕΝ ΦΡΕΝΕ

- ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΟΡΑΜΑ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΟΥ ΣΕΛΕΣΤΕΝ ΦΡΕΝΕ (1896-1966)
Κείμενα: Νικολέττα Παπαθανασίου, Γιούλη Χρονοπούλου, Χαράλαμπος Μπαλάς, Στέλλα Μπαδικιάν..... 36

ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

- ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ - ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟ
ΤΩΝ ΑΞΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΤΙΛΗΨΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ
Κείμενα: Δομνίκος Ιγνατιάδης, Κωνσταντίνος Μασούκας..... 42

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

- ΜΠΕΡΝΑΡΝΤΟ ΜΠΕΡΤΟΛΟΥΤΣΙ (1941-2018)
Του Θανάση Τσακίρη..... 45
- Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΣΕΝΕΓΑΛΗΣ
Του Θανάση Τσακίρη..... 46

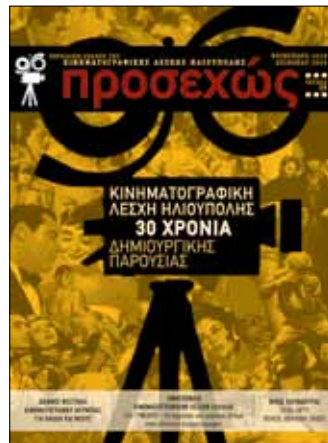
Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

- ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΗΝ ΙΣΑΒΕΛΛΑ ΜΠΕΡΤΡΑΝ
Από τον Γιάννη Αυγέρη..... 49

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- ΟΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ 2017
Του Δημήτρη Καλαντίδη..... 50

ΕΝΘΕΤΟ: Κριτικές ταινιών (Κ.Λ.Η.: 31η θερινή περίοδος 2018 - 30η χειμερινή περίοδος 2017-2018)
Επιμέλεια: Δημήτρης Καλαντίδης

Εξώφυλλο:
Αφίσα για τα 30 χρόνια της
Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης

Για σας ο κινηματογράφος είναι ένα θέαμα.
Για μένα, είναι σχεδόν μια αντίληψη του κόσμου.
Ο κινηματογράφος είναι φορέας της κίνησης.
Ο κινηματογράφος είναι τόλμη.
Ο κινηματογράφος διαδίδει ιδέες.
ΒΛΑΝΤΙΜΙΡ ΜΑΓΙΑΚΟΦΣΚΙ
(Αύγουστος 1922)

ΤΑ ΕΝΤΥΠΟΓΡΑΦΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΤΙΣ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΤΟΥΣ

Η τιμή κάρτας μέλους της
Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης
για το 2019 είναι 30€ (για μαθητές -
φοιτητές - άνεργους 20€).
Το μέλος της Λέσχης έχει δικαίωμα δωρεάν
παρακολούθησης όλων των ταινιών που
θα προβάλει η Λέσχη μέσα στο 2019.
Δελτίο συμμετοχής για μία προβολή
5€ και 3€.

ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΘΕΡΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Κάθε ΤΕΤΑΡΤΗ στις 21:00 και 23:00
στον ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ
ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ «ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ»
(Λεωφ. Ειρήνης 50, Πλατεία
Εθνικής Αντίστασης, τηλ.: 210 9937870,
210 9941199, 210 9914732, 6945405825)

ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Κάθε ΚΥΡΙΑΚΗ στις 20:00 και τα
ΣΑΒΒΑΤΑ 02/02/2019, 16/02/2019 και
13/02/2019 στις 19:30 στην
Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων του
ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ
(Λεωφ. Σ. Βενιζέλου & Μ. Αντύπα,
Ηλιούπολη,
τηλ.: 210 9941199, 210 9914732,
6945405825)

Ιστοσελίδα: www.klh.gr,
E-mail: info@klh.gr

Επιμέλεια: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΛΑΝΤΙΔΗΣ,
ΘΑΝΑΣΗΣ ΤΣΑΚΙΡΗΣ
Διορθώσεις: ΣΟΦΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
Σχεδιασμός έκδοσης:
ΕΥΔΟΚΙΑ ΣΤΙΒΑΚΤΑΚΗ
Εκτύπωση: ΧΡΩΜΟΑΝΑΛΥΣΗ - TRIBUTE
PLUS ADVERTISING

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ
ΛΕΣΧΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ
τηλ.: 210 99 411 99
κιν.: 6945 405 825
e-mail: okleathens@gmail.com
oklegr.blogspot.gr

ΣΤΗΛΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Περιμένουμε

τις προτάσεις σας, τις απόψεις σας, τις συνεργασίες σας.
Το επόμενο τεύχος σας έχει ανάγκη!

Μην ξεχνάτε

Όλο το καλοκαίρι κάθε μέρα προβολές ταινιών στον

ΘΕΡΙΝΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ «ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ»

Ιστοσελίδα: www.klh.gr / E-mail: info@klh.gr

Τώρα και στο facebook

Η Κινηματογραφική Λέσχη Ηλιούπολης τώρα και στο ραδιόφωνο.

Ακούτε την εκπομπή μας «Κινηματογράφος για πάντα»

στο διαδικτυακό ραδιοφωνικό σταθμό Ilioupolis OnAir, στη διεύθυνση: www.ilioyopolisonline.gr

Λεωφ. Ελ. Βενιζέλου 135-Ηλιούπολη,
τηλ: 210 9901669,
Υποκατάστημα: Ιος Χώρα
email: info@lartedelgelato.gr,
www.lartedelgelato.gr

Το παγωτό είναι Χαρά! Είναι αυτό που θέλει να γευθεί ένα παιδάκι. Είναι αυτό που θα κάνει έναν ηλικιωμένο να ξεναγίνει παιδιά και όλους σαν συνομιλίες θα χαρούμε. Στο L'ARTE DEL GELATO οδύει να ζήσετε την εμπειρία των 600 διαφορετικών γεύσεων μας που παρασκευάζονται στο ΑΝΟΙΧΤΟ παρασκευαστήριο μας με τα πιο αγνά υλικά, γιατί άλλα να τα λέμε και άλλα να τα βλέπετε! **ΔΕΝ ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ** να μην έρθετε να γευτείτε το καλύτερο συντηρητικό παγωτό μας, τη βόμβα μας και τον αυθεντικό espresso μας.
ΔΙΑΝΟΜΗ ΣΤΟ ΚΟΡΟ ΣΑΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ

l'arte del gelato

χειροποίητο παλιό παγωτό από το 1896

ο Αιμίλιος
ΨΗΤΟΠΩΛΕΙΟ

theioSouvlakia.gr

Ο Αιμίλιος είναι ένα ψητοπωλείο με παραδοση. Πάνω από 20 χρόνια προσφέρει καθαρές γεύσεις ψητοπωλείου σε συνδυασμό με τη νοστιμιά και το αγνό - φρέσκο υλικό. Στο φαγητό μας χώρο μπορείτε να απολαύσετε. Καλό φαγητό με την γνωστή ποιότητα που μας διακρίνει. Επίσης για τους φίλους του ποδοσφαίρου προβάλλονται αγώνες, παρέχεται δωρεάν wifi συνοδεία πάντα με τις γέυσεις του Αιμίλιου!

Επισκεφθείτε μας στο ευχάριστο ανακατασκευασμένο χώρο μας.

Αγαπημένε μου Υπεύθυνη Αιμίλιος Νοστής. Σημεία που συμπεριλαμβάνονται είναι: φαγητό.

ο Αιμίλιος
ΨΗΤΟΠΩΛΕΙΟ

για καλό φαγητό

ΔΙΑΝΟΜΗ ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ
18:00 - 00:30

210 9913881
210 9960488

Αριστοτέλους 105,
Λίω Ηλιούπολη

ΣΑΒΒΑΤΟ - ΚΥΡΙΑΚΗ
ΜΕΣΗΜΕΡΙ ΑΝΟΙΧΤΑ

ΨΗΤΟΠΩΛΕΙΟ
"Ο ΑΙΜΙΛΙΟΣ"

για καλό φαγητό

άνετος χώρος εσωτερικά

για κάθε σας κοινωνική εκδήλωση

εξωτερικοί χώροι

γεννήθλια, γιορτές - parties αρραβώνες, γαμήλιο τραπέζι

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΒΟΛΩΝ

31^η ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018 – 2019

ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ ΣΤΙΣ 8:00 μ.μ.

ΚΑΙ ΤΑ ΣΑΒΒΑΤΑ 02/02/2019, 16/02/2019 ΚΑΙ 13/04/2019 ΣΤΙΣ 7:30 μ.μ.

ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ

(Μαρ. Αντύπα 134 και Σοφ. Βενιζέλου 100, Ηλιούπολη,

Τηλ.: 2109941199, 2109914732, 6945405825, E-mail: info@klh.gr,

Ιστοσελίδα: www.klh.gr)

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 17/02/2019, ΣΤΙΣ 6:00 μ.μ.,

ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΔΗΜΑΡΧΙΑΚΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ

(Σοφ. Βενιζέλου 114 και Κουντουριώτου)

Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Η ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ συμπληρώνει φέτος 31 χρόνια συνεχούς λειτουργίας. Η δραστηριότητά της όλο αυτό το διάστημα υπήρξε πλούσια και πολύπλευρη:

- Προβολές ταινιών μεγάλου και μικρού μήκους από τον ελληνικό και παγκόσμιο κινηματογράφο.
- Ειδικές προβολές – εκδηλώσεις.
- Σεμινάρια, εργαστήρια δημιουργίας ταινιών, μαθήματα, συζητήσεις, εκθέσεις.
- Εκδόσεις, δημοσιεύσεις (Περιοδικό ΠΡΟΣΕΧΩΣ, ειδικά φυλλάδια, προγράμματα, κείμενα σε περιοδικά και εφημερίδες).

Οι προβολές της Λέσχης με το τέλος της χειμερινής περιόδου 2018-2019 θα φτάσουν τις 1850 (882 ταινίες μεγάλου μήκους και 968 μικρού). Οι ταινίες προέρχονται από 55 χώρες και καλύπτουν το διάστημα από το 1894 έως σήμερα.

Μεξοδοπινάειο

Στον Θωριά
το κουτούκι

Τσαμαδόν 20, Ηλιούπολη

Τηλ.: 2130 438 938

Κω.: 6947311468 - 6972015587

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΒΟΛΩΝ

**Ο ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΡΑΤΙΚΟΣ
ΣΤΡΑΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ - ΤΕΡΙΑΔΕ
Η ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

• **ΚΥΡΙΑΚΗ 20/01/2019**

**ΤΕΡΙΑΔΕ – ΣΤΡΑΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ
(1897-1983)**
του **Σίμου Κορεξενίδη**
(ΕΛΛΑΔΑ, 2016, έγχρωμη, 75')

Θα ακολουθήσει **συζήτηση** με **εισηγητή** τον **Σίμο Κορεξενίδη** (σκηνοθέτη της ταινίας).

Σε **συνεργασία** με την **Ένωση Καλλιτεχνών και Λογοτεχνών Ηλιούπολης «Το Εργαστήρι»**.

**ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗΣ (1947-2014)
Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΕΝΟΣ ΜΟΝΑΧΙΚΟΥ
ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ**

• **ΚΥΡΙΑΚΗ 27/01/2019**

**ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗΣ,
Ο ΠΙΟ ΓΛΥΚΟΣ ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ**
της **Ελένης Αλεξανδράκη**
(ΕΛΛΑΔΑ, 2018, έγχρωμη, 92')

Θα ακολουθήσει **συζήτηση** με **εισηγητές** τους **Ελένη Αλεξανδράκη** (σκηνοθέτιδα της ταινίας) και **Ελευθερία Δημητρομανωλάκη** (συγγραφέα, θεωρητικό κινηματογράφου - λογοτεχνίας).

Βραβείο Καλύτερης Ταινίας της Πανελληνίας Ένωσης Κριτικών Κινηματογράφου στο 20^ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης

**ΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΔΡΑΜΑΣ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ
ΣΤΗΝ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ**

• **ΣΑΒΒΑΤΟ-ΚΥΡΙΑΚΗ 2-3/02/2019**

**ΔΙΗΜΕΡΟ ΠΡΟΒΟΛΩΝ ΤΩΝ ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΩΝ
ΤΑΙΝΙΩΝ ΤΟΥ 41ου ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ**
(2018, 9 + 9 ταινίες, 175' + 157')

Σε **συνεργασία** με το **Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας**.

**ΑΝΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ
ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΚΟ ΑΜΑΞΙΔΙΟ
Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΘΕΛΗΣΗΣ, ΤΗΣ ΦΙΛΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ**

• **ΚΥΡΙΑΚΗ 10/02/2019**

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
του **Στρατή Χατζηελενούδα**
(ΕΛΛΑΔΑ, 2018, έγχρωμη, 96')

Θα ακολουθήσει **συζήτηση** με **εισηγητές** τους **Στρατή Χατζηελενούδα** (σκηνοθέτη της ταινίας) και **συντελεστές** της ταινίας.

Βραβείο Κοινού Fischer και Βραβείο της Ελληνικής Ραδιοφωνίας Τηλεόρασης στο 20^ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης

Σε **συνεργασία** με τον **Ελληνικό Ορειβατικό Σύλλογο Ηλιούπολης** και το **Κέντρο Ειδικής Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες «Ορίζοντες»**.

**ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ
30 ΧΡΟΝΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ
(1988-2018)**

• **ΣΑΒΒΑΤΟ 16/02/2019 (7:30 μ.μ.)**

ΠΡΟΣΕΧΩΣ ταινία της **Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης** στο πλαίσιο του Σεμιναρίου της «Μπροστά και πίσω από τον φακό - Εργαστήριο για το Ντοκιμαντέρ» (ΕΛΛΑΔΑ, 2012, έγχρωμη, 24')

ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΒΩΩΝ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟΥ ΝΤΑΝΤΑΪΣΜΟΥ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΟΔΕΙΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΗΣ ΖΩΝΤΑΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ:

ANÉMIS CINÉMA του **Μαρσέλ Ντισάν** (ΓΑΛΛΙΑ, 1926, 6'40'') / **ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ ΠΡΙΝ ΤΟ ΠΡΩΙΝΟ** (ΓΕΡΜΑΝΙΑ, 1928, 9') και **ΡΗΥΘΜΟΣ 23** (ΓΕΡΜΑΝΙΑ, 1923, 3'18'') του **Χανς Ρίχτερ / Ο ΑΣΤΕΡΙΑΣ** του **Μαν Ρέι** (ΓΑΛΛΙΑ, 1928, 15'32'')

Μουσική: **ΕΦΗ ΜΑΡΚΟΥΛΑΚΗ**, Σαξόφωνο: **ΣΤΑΘΗΣ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ**, Κρουστά: **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΤΙΝΗΣ**.

Θα ακολουθήσει **συζήτηση** για το **κίνημα του Ντανταϊσμού** με **εισηγήτρια** την **Έφη Μαρκουλάκη** (συνθέτρια) και **προβολή** αρχειακού υλικού της εποχής.

• **ΚΥΡΙΑΚΗ 17/02/2019 (6:00 μ.μ., Θέατρο Δημαρχιακού Μεγάρου Ηλιούπολης)**

ΝΙΚΟΣ ΚΥΠΟΥΡΓΟΣ «ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ» - ΣΥΖΗΤΗΣΗ (45')

ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΜΕ ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΚΥΠΟΥΡΓΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ (90')

ΔΩΡΟΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, φωνή / **ΝΕΟΚΛΗΣ ΝΕΟΦΥΤΙΔΗΣ**, πιάνο / **CAMERATA JUNIOR – ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΝΕΩΝ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ** σε μουσική διεύθυνση του **ΝΙΚΟΥ ΧΑΛΙΑΣΑ**.

Η ΕΑΜΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

• **ΚΥΡΙΑΚΗ 24/02/2019**

ΟΙ ΠΑΡΤΙΖΑΝΟΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ των **Ξενοφώντα Βαρδαρού** και **Γιάννη Ξύδα** (ΕΛΛΑΔΑ, 2018, έγχρωμη, 72')

Θα ακολουθήσει **συζήτηση** με **εισηγητές** τους **Ξενοφώντα Βαρδαρό** και **Γιάννη Ξύδα** (σκηνοθέτες της ταινίας) και **Μενέλαο Χαραλαμπίδη** (Διδάκτορα Ιστορίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών).

Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΛΙΝΤΙΤΣΕ ΣΤΗΝ ΤΣΕΧΙΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΝΑΖΙ (10 ΙΟΥΝΙΟΥ 1942)

• **ΚΥΡΙΑΚΗ 03/03/2019**

ΕΝΑ ΔΕΝΤΡΟ ΘΥΜΑΤΑΙ... του **Κώστα Φόλλα** (ΕΛΛΑΔΑ, 2018, έγχρωμη, 88')

Θα ακολουθήσει **συζήτηση** με **εισηγητές** τους **Κώστα Φόλλα** (σκηνοθέτη της ταινίας), **Διονυσία Κοπανά** και **Χάνα Κατζουρακισοβά** (συντελεστές της ταινίας), **Λουκά Δημάκα** (δημοσιογράφος, Αντιπρόεδρος Πολιτισμικού Συλλόγου Διστόμου) και **Κώστα Μακρή** (ιστορικό).

Ειδικό Βραβείο της Επιτροπής Νεότητας Φοιτητών Πανεπιστημίων Θεσσαλονίκης στο 20^ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης

ΕΝΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ ΙΣΤΟΣ ΑΠΟ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΠΟΥ ΤΕΜΝΟΝΤΑΙ ΜΕ ΦΟΝΤΟ ΤΗΝ ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

• **ΚΥΡΙΑΚΗ 17/03/2019**

AMERIKA SQUARE του **Γιάννη Σακαρίδη** (ΕΛΛΑΔΑ/ΒΡΕΤΑΝΙΑ/ΓΕΡΜΑΝΙΑ, 2016, έγχρωμη, 86')

Θα ακολουθήσει **συζήτηση** με **εισηγητές** τους **Γιάννη Σακαρίδη** (σκηνοθέτη της ταινίας), **Μάκη Παπαδημητρίου** (πρωταγωνιστή της ταινίας), **Νίκο Μυλωνά**, **Γιώργο Ποντίκη** και **Δημήτρη Κιούση** (Ηλιουπολίτες ηθοποιούς της ταινίας).

Βραβείο της Διεθνούς Ομοσπονδίας Κριτικών Κινηματογράφου (FIPRESCI), **Ειδικό Βραβείο της Επιτροπής Νεότητας Φοιτητών Πανεπιστημίων Θεσσαλονίκης** και **Ειδική Μνεία στον ηθοποιό Βασίλη Κουκαλάκι στο 57^ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης Βραβείο Μοντάζ στον Γιάννη Σακαρίδη (Βραβεία «Άρις» της Ελληνικής Ακαδημίας Κινηματογράφου, 2017)**

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟΝ 20^ο ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 21^{ου} ΔΙΩΝΑ Η ΜΝΗΜΗ, ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ, ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ, Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

• **ΚΥΡΙΑΚΗ 31/03/2019**

ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΜΟΥ Η ΣΗΜΑΙΑ... του **Στέλιου Χαραλαμπίδου** (ΕΛΛΑΔΑ, 2016, έγχρωμη, 109')

Θα ακολουθήσει **συζήτηση** με **εισηγητές** τους **Στέλιο Χαραλαμπίδου** (σκηνοθέτη της ταινίας), **Τασούλα Βερβενιώτη** (ιστορικό) και **Γιώργο Μπράμο** (συγγραφέα, κριτικό κινηματογράφου).

ΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ ANIMATION ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

• **ΚΥΡΙΑΚΗ 07/04/2019**

ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΑΙΝΙΩΝ ANIMATION ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ – ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ: 1. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ / 2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ / 3. ΤΡΑΦΙΚΙΝΓΚ / 4. ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ (60')

Θα ακολουθήσει **συζήτηση** με **εισηγητές** τους **Ελένη Μούρη** (Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής / Γνωστικό αντικείμενο: Animation) και **Σπύρο Σιάκα** (Επικουρο Καθηγητή του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής / Γνωστικό αντικείμενο: Animation).

Σε **συνεργασία** με το **Τμήμα Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής**.

BIGBANG INTERNATIONAL SHORT FILM FESTIVAL (ΠΑΝΟΡΑΜΑ ΙΡΑΝΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ) ΟΙ ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ ΤΟΥ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

• **ΣΑΒΒΑΤΟ-ΚΥΡΙΑΚΗ 13-14/04/2019**

ΔΙΗΜΕΡΟ ΠΡΟΒΟΛΩΝ ΤΩΝ ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΤΟΥ BIGBANG INTERNATIONAL SHORT FILM FESTIVAL – ΠΑΝΟΡΑΜΑ ΙΡΑΝΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ (2018, 9 + 9 ταινίες, 131' + 130')

Σε **συνεργασία** με την **t-shOrt** και την **Ομοσπονδία Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας**.

31ο Συνέδριο της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας

ΜΙΚΡΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

«Το Αγροτικό και Εργατικό ζήτημα στον Ελληνικό Κινηματογράφο»

Της Σοφίας Βασιλείου

Το 31ο Συνέδριο των Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας πραγματοποιήθηκε φέτος στην πόλη της Λάρισας στις 25-27 Μαΐου 2018 και συγκεκριμένα στο Χατζηγιάνναιο Δημοτικό Πνευματικό Κέντρο. Συνδιοργανώθηκε από την Κινηματογραφική Λέσχη Λάρισας, την Ομοσπονδία Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας (ΟΚΛΕ) και τον Δήμο Λαρισαίων υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού. Όπως κάθε χρόνο, στη συνάντηση αυτή παρευρέθηκαν εκπρόσωποι από όλες τις κινηματογραφικές Λέσχες της Ελλάδας, αλλά και άνθρωποι του κινηματογράφου γενικότερα. Κεντρικό θέμα του συνεδρίου ήταν «**Το αγροτικό και εργατικό ζήτημα στον ελληνικό κινηματογράφο**» και τιμώμενα πρόσωπα ο κινηματογραφιστής Νίκος Καβουκίδης, η Λαρισαία σκηνοθέτιδα Νάνσυ Σπετσιώτη και η «ψυχή» της Κινηματογραφικής Λέσχης Λευκάδας, Τούλα Σκληρού.

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΝΑΡΞΗ

Από τη Δευτέρα 21/5 μέχρι και την Πέμπτη 24/5 προβλήθηκαν ταινίες σχετικές με το θέμα του συνεδρίου. Πιο συγκεκριμένα: *Δι' ασήμαντον αφορμήν* του Τάσου Ψαρρά (1974), *Λάβετε θέσεις* (1973) και *Αρκεί να φαίνονται ωραία* (2007) του Θόδωρου Μαραγκού, *Είδαν τα μάτια μας γιορτές* (2000) του Στέλιου Χαραλαμπίδου, *Τα Λαυρεωτικά* (2012) του Γιώργου Νταούλη («Μηχανή του Χρόνου» με τον Χρίστο Βασιλόπουλο, EPT) και *Το Βαρύ... πεπόνι* (1977) του Παύλου Τάσιου.

Το φουαγιέ του συνεδριακού χώρου φιλοξενούσε έκθεση φωτογραφίας με έργα του Τάκη Γλούπα, του επονομαζόμενου «ποιητή του κάμπου», επειδή απαθανάτισε με μοναδική λεπτότητα, ευαισθησία αλλά και ρεαλισμό πρόσωπα αγροτών του θεσσαλικού κάμπου και σκηνές από την τραχιά ζωή τους.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 25/5, απόγευμα

Πριν από την έναρξη του συνεδρίου, τα μέλη των λεσχών παρακολούθησαν μια εξαιρετική ξενάγηση στο Διαχρονικό Μουσείο Λάρισας, ένα ολοκαίνουριο και πολύ μοντέρνο μουσείο, που προσφέρει στον επισκέπτη πλούσιες πληροφορίες για την ιστορική πορεία όχι μόνο της Λάρισας αλλά και της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλίας από την Παλαιολιθική εποχή μέχρι τον 19^ο αιώνα.

Στον συνεδριακό χώρο μετά το καλωσόρισμα της Προέδρου της Κινηματογραφικής Λέσχης Λάρισας, Θεοδώρας Μουκούλη, οι παριστάμενοι απόλαυσαν τρεις πολύ ταλαντούχους μουσικούς σε ένα μικρό αφιέρωμα με τίτλο «Τα τραγούδια γράφουν ιστορία» καθώς και ένα πεντάλεπτο ταινιάκι γνωριμίας με την πόλη της Λάρισας, τις ομορφιές της, τα αξιοθέατά της, τις - υψηλού επιπέδου - πολιτιστικές δράσεις της.

Απονομή πλακέτας στην τιμητική εκδήλωση για την Τούλα Σκληρού – Δημήτρης Καλαντίδης (Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας), Θεοδώρα Μουκούλη (Πρόεδρος της Κινηματογραφικής Λέσχης Λάρισας)

Κατόπιν, αναγνώστηκε ο χαιρετισμός της Υπουργού Πολιτισμού, Λυδίας Κονιόρδου, η οποία εγκωμίασε τη δράση των κινηματογραφικών λεσχών. Την εκδήλωση χαιρέτισαν επίσης ο Δήμαρχος της πόλης, Απόστολος Καλογιάννης και ο Αντιδήμαρχος, Πάνος Σάπκας. Εξήραν την - επί 40 χρόνια - δράση της Κινηματογραφικής Λέσχης Λάρισας και τον ρόλο της στη διαμόρφωση σινεφιλ κοινού, μνημονεύοντας με την ευκαιρία τον εκλιπόντα Μπαρμπή Βαζαλή, ένα από τα πιο δραστήρια μέλη της. Τόνισαν επίσης ότι η συνεργασία όλων των πολιτιστικών φορέων με τον Δήμο είχε αποτέλεσμα να «ζωντανέψει» η πόλη και, παρά τις δύσκολες οικονομικές συνθήκες, να αποτελεί σήμερα προορισμό «πολιτιστικού τουρισμού». Σχετικά με το θέμα του συνεδρίου, ο κ. Καλογιάννης υποστήριξε ότι η ταξικότητα των εργατικών κινημάτων περιγράφηκε στον ελληνικό κινηματογράφο, στη μεταμνημονιακή εποχή όμως, πρέπει να επαναπροσδιοριστούν οι στόχοι, να δοθεί, δηλαδή, στον παραγωγό η θέση που του αξίζει και του ανήκει, ώστε να διασφαλιστεί η ισορροπημένη ανάπτυξη.

Ο Δημήτρης Καλαντίδης, Πρόεδρος του Δ.Σ. της ΟΚΛΕ, σημείωσε πως, μέχρι σήμερα, 30 συνέδρια έχουν πραγματοποιηθεί, 30 θέματα έχουν προσεγγιστεί και αναλυθεί, πάντοτε σε συνεργασία με την ενεργή κινηματογραφική λέσχη της πόλης που τα φιλοξενεί και τη Δημοτική Αρχή της (και την Περιφέρεια). Τίμησε με πλακέτα τους εκπροσώπους του Δήμου, τους ευχαρίστησε για την υποστήριξή τους και μίλησε με κολακευτικά λόγια για τη δράση και την προσφορά της Κινηματογραφικής Λέσχης Λάρισας.

Ο γραμματέας της Κινηματογραφικής Λέσχης Λάρισας, Θάνος Μουκούλης, έκανε μια σύντομη αναδρομή στην ιστορία της: ιδρύθηκε το 1975 με σκοπό να φέρει το κοινό της πόλης σε επαφή με έναν κινηματογράφο «διαφορετικό» σε θεματολογία και ποιότητα (πρώτη ταινία *Δί' ασήμαντον αφορμήν* του Τάσου Ψαρρά). Παρά τις δυσκολίες και τα εμπόδια συνεχίζει τη μακροχρόνια πορεία της με σημαντικές δράσεις (εκτός από τις τακτικές προβολές) με κυριότερη το «Πανόραμα του Ελληνικού Κινηματογράφου- Θόδωρος Αγγελόπουλος» που διοργανώνεται κάθε χρόνο στις αρχές Μαρτίου και προσελκύει πολλούς σκηνοθέτες και παράγοντες από τον συγκεκριμένο χώρο.

Στη συνέχεια, για να τιμηθεί η Λαρισαία σκηνοθέτιδα **Νάνσυ Σπετσιώτη** προβλήθηκαν δύο μικρού μήκους ταινίες της *Σ' ένα σουβριακό σταθμό* (2010) και *Τζαφάρ* (2011).

Για την **Τούλα Σκληρού**, το επόμενο τιμώμενο πρόσωπο της

Απονομή πλακέτας στην τιμητική εκδήλωση για τον Νίκο Καβουκίδη – Δημήτρης Καλαντίδης (Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας), Θάνος Μουκούλης (Γραμματέας της Κινηματογραφικής Λέσχης Λάρισας)

βραδιάς, και την επί πέντε δεκαετίες προσφορά της στην Κινηματογραφική Λέσχη του Μουσικοφιλολογικού Ομίλου «Ορφεύς» Λευκάδας, μίλησε εγκωμιαστικά ο συγγραφέας και σκηνοθέτης **Νίκος Σολδάτος**. Η ίδια, σεμνή και συνεσταλημένη, αναφέρθηκε μόνο στην ίδρυση της Κινηματογραφικής Λέσχης Λευκάδας το φθινόπωρο του 1970 και στην αθρόα προσέλευση των Λευκαδιτών στις προβολές ταινιών, που αρχικά προέρχονταν από την Ταινιοθήκη της Ελλάδας. Μέχρι σήμερα έχουν προβληθεί πάνω από 400 ταινίες κυρίως ευρωπαϊκές, εκτός από τις ελληνικές και τις μικρού μήκους του Φεστιβάλ της Δράμας. Το 2005, η Λευκάδα φιλοξένησε το 19^ο συνέδριο της ΟΚΛΕ που είχε θέμα «Κινηματογράφος και Οικολογία».

Ακολούθησε η προβολή της ταινίας *Μνήμες* (2017) του **Νίκου Καβουκίδη**, την οποία προλόγισε η ιστορικός κινηματογράφου, Δρ, Διδάκτρου Τμήματος Επικοινωνίας Πανεπιστημίου Αθηνών και Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, **Ιωάννα Αθανασάτου**. Η ταινία, βασισμένη ολοκληρωτικά σε γνήσιο αρχαιολογικό υλικό που αποκτήθηκε από διάφορες πηγές, περιγράφει την ιστορική και πολιτική πραγματικότητα στην Ελλάδα από τη μεταξική δικτατορία (1936) μέχρι το 1952. Παρουσιάζονται εικόνες μοναδικές, πλάνα σπάνια, που δεν έχουμε δει ποτέ και πουθενά. Όμως, δεν πρόκειται απλώς για συρραφή εικόνων και πλάνων. Ο δημιουργός διασώζει το «πρόσωπο», το «βλέμμα» των απλών ανθρώπων και συνδυάζει τον λόγο της Ιστορίας με τον λόγο των ποιητών. Η εικόνα και η αφήγηση υποστηρίζονται και ενισχύονται από στίχους των Γ. Σεφέρη, Γ. Ρίτσου, Τ. Λειβαδίτη, Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου, Μ. Αξιώτη, Α. Πανσέληνου, Ο. Ελύτη, Τ. Πατρίκιου κ.ά. Ο Νίκος Καβουκίδης αφιερώνει την ταινία του «στους ποιητές και στους αγωνιστές». Καθώς παρακολουθούμε αυτό το ανεκτίμητο οπτικό και ιστορικό τεκμήριο, αυτό το κορυφαίο μάθημα Ιστορίας, τίθεται αυτόματα και το ζήτημα της πολιτικής σχετικά με τα αρχαία: συχνά καταδικάζονται στη λήθη, αν και μόνο η ζώσα, ενεργή, συλλογική μνήμη είναι ικανή να οδηγήσει κάθε λαό στην αυτογνωσία ως εφόδιο για την «ορθή» γνώση του παρελθόντος του και ακολούθως στη διαχείριση του παρόντος και στον σχεδιασμό του μέλλοντός του.

ΣΑΒΒΑΤΟ 26/5 πρωί

Πρώτος ομιλητής της ημέρας ο συγγραφέας και σεναριογράφος **Στάθης Βαλούκος** με θέμα «**Η εικόνα του αγρότη στον ελληνικό κινηματογράφο**». Ξεκινώντας από την *Γκόλφω* και φτάνοντας ως τις *Νύφες*, διαπιστώνεται ότι συχνά χρησιμοποιήθηκαν αφηγηματι-

κά στερεότυπα για να περιγραφούν ο αγρότης, ο χώρος του, η καθημερινότητά του, τα προβλήματά του. Τα αφηγηματικά αρχέτυπα διαφοροποιούνται και εξελίσσονται ανάλογα με την εκάστοτε κοινωνική πραγματικότητα αλλά και ανάλογα με τις σχολές ερμηνείας του αγροτικού-εργατικού ζητήματος. Άρα αντίστοιχα, η προσέγγιση μπορεί να είναι:

- εθνικολογική: ψευδοϊστορικές μυθοπλασίες, οι λεγόμενες «φουστάνελες», όπου ο εξεγερμένος Έλληνας επιδιώκει λευτεριά και εκδίκηση,

- γραφική, επιφανειακά ηθογραφική: οι εικόνες της υπαίθρου παρουσιάζονται ειδυλλιακές, οι ήρωες είναι αγράμματοι, αγνοί και καλόκαρδοι (*Η νεράιδα και το παλικάρι, Η κυρά μας η μαμή*),

- μελοδραματική ταξική: ο ήρωας, διαθέτοντας ηθικό πλεονέκτημα, εξεγείρεται κατά των πλουσίων και δυνατών εξαιτίας ερωτικής περιφρόνησης ή απαγορευμένης αγάπης (*Γκόλφω, Μαρία Πενταγιώτισσα*).

Σε άλλες περιπτώσεις ο ήρωας παρουσιάζεται:

- «προλεταριοποιημένος», όπως στις ταινίες με ταξική αφορμή π.χ. *Αναπαράσταση, Μέχρι το πλοίο*, όπου η οικονομική ανέχεια τον ωθεί στη μετανάστευση,

- «αστικοποιημένος», δηλαδή ξεριζωμένος που προσπαθεί να προσαρμοστεί στο αστικό περιβάλλον ή, τέλος,

- καρικατούρα «αστικοποιημένου βλάχου», δημιούργημα καθαρά των κωμωδιογράφων, όπου ο ήρωας, θεωρώντας ότι στην πόλη είναι εύκολο να πλουτίσει κανείς και συνεπώς έχει πειστεί απόλυτα για την ανωτερότητα της ζωής εκεί, επιδιώκει να ενταχθεί στο αστικό τοπίο, αλλά ευκολόπιστος και αφελής καθώς είναι, πέφτει διαρκώς σε παγίδες και πιάνεται κορόιδο από επιτήδειους. Τυπικά παραδείγματα ο *Θύμιος* του Κώστα Χατζηχρήστου και ο *Μανολιός* του Γιώργου Παπαζήση.

Σε ό,τι αφορά την αγρότισσα, παρόλα τα στερεότυπα, δίνονται δευτερεύουσες αιχμές για τη ζωή της και τα προβλήματά της.

Επόμενος ομιλητής ο ιστορικός κινηματογράφου, Υπεύθυνος Ανάπτυξης και Διαχείρισης Ψηφιακού Περιεχομένου του Εθνικού Κέντρου Οπτικοακουστικών Μέσων και Επικοινωνίας - ΕΚΟΜΕ, **Στέλιος Κυμιωνής** με θέμα «**Όπου έχει δούλους κι αδικία είναι πόλεμος**»: **Ταξικότητα και ανταρσία στον Ασπραπόγιο του Νίκου Τζήμα**. Η ταινία γυρίστηκε το 1970. Αντλεί πολλά στοιχεία από τη δημοτική παράδοση και τους θρύλους για τους κλέφτες, αλλά και από ληστρικές περιπέτειες. Η πλοκή εκτυλίσσεται σε αγροτική περιοχή. Η ερωτική ιστορία αποτελεί εδώ την αφορμή, όχι την αιτία. Το πραγματικό ζητούμενο είναι η κοινωνική δικαιοσύνη. Δεν αποκρύπτεται η κοινωνική πραγματικότητα, ίσα-ίσα τονίζεται emphaticά η καταπίεση από τους ισχυρούς. Ο ήρωας είναι μορφή τραγική. Έχει αγωνιστεί στο παρελθόν εναντίον των Τούρκων, είναι, δηλαδή, γνήσιος πατριώτης, εμπνέεται από ιδανικά όπως η συντροφικότητα και η αλληλεγγύη και πορεύεται με αξιοπρέπεια στη ζωή και στο θάνατο. Αγωνιζόμενος για το δίκιο του αγρότη που δεν κερδήθηκε παρά την απελευθέρωση από τους κατακτητές, αντιμετωπίζεται από την κοινότητα ως υπερασπιστής και σωτήρας.

Στην ταινία αυτή συναντώνται πατριωτικά και αριστερά ιδανικά η ανταρσία αποτελεί το μοναδικό μέσο διεκδίκησης και πάλης. Κατ' αυτόν τον τρόπο λειτουργεί και ως παρότρυνση για αντίσταση στη Δικτατορία.

Ακολούθησε η εισήγηση του κριτικού κινηματογράφου **Βασίλη Κεχαγιά** με θέμα «**Δι' ασήμαντον αφορμήν, αρχέτυπο και δι-αχρονικό**». Το 1974 ο Τάσος Ψαρράς γυρίζει μια ταινία που πατάει στέρεα στην τότε πραγματικότητα, αλλά αφήνει περιθώριο και για άλλες αναλύσεις. Οι γραμμές του σεναρίου είναι λιτές και ξεκάθαρες, η φωτογραφία του Σταύρου Χασάπη αντιστοιχίζει φωτιστικά τον μουντό καιρό της ελληνικής επαρχίας με το γενικότερο κλίμα της εποχής και την ψυχική διάθεση των ηρώων, οι ρόλοι (όχι μόνο οι πρωταγωνιστικοί) είναι γνήσιοι, ολοκληρωμένοι και πείθουν π.χ. οι ήρωες μιλούν επαρχιώτικη ιδιόλεκτο χωρίς να γίνονται γραφικοί. Η λέξη που επανέρχεται είναι το «βίος», δηλαδή οι οικονομικές

συνθήκες πάνω στις οποίες χτίζεται η μαρξιστική πυραμίδα. Στην κορυφή της βρίσκονται οι κάτοχοι των οικονομικών μέσων, οι καπνέμποροι. Στις πλευρές της οι πολιτικοί και στη βάση της οι παραγωγοί. Οι πρώτοι, ισχυροί οικονομικοί παράγοντες, έχουν στενές διασυνδέσεις με τους πολιτικούς και ρυθμίζουν σε μεγάλο βαθμό την οικονομική ζωή της χώρας. Οι πολιτικοί, ακόμα και αντίθετων ιδεολογιών, παρόλο που παρουσιάζονται ως τιποτένιοι φλύαροι, δε διστάζουν να συνεργαστούν μεταξύ τους προκειμένου να υπερασπιστούν τα συμφέροντά τους. Από την άλλη, εκείνοι που παράγουν δίνοντας δύναμη στις παραπάνω ομάδες είναι και οι πιο αδικημένοι. Μέσω όλου αυτού του σύνθετου πλέγματος αιτίων και αιτιατών αποδεικνύεται ότι οι φόνοι δε διαπράττονται «δι' ασήμαντον αφορμήν». Ο ομιλητής, υποστήριξε ότι πρόκειται για μια ταινία: α) επίκαιρη, επειδή εντοπίζονται σ' αυτήν πολλές αναλογίες με την κρίση την οποία διέρχεται η χώρα μας την τελευταία δεκαετία, β) πρωτοποριακή, επειδή παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με τον «αλληγορικό ρεαλισμό» του ιρανικού κινηματογράφου της δεκαετίας του '90, όπου ταινίες που γυρίζονται στην ιρανική επαρχία είναι ανοιχτές σε υπαρξιακές αγωνίες αλλά και σε στέρεους παραλληλισμούς με την πολιτική κατάσταση της χώρας.

Το θέμα που ανέπτυξε ο σκηνοθέτης **Στέλιος Χαραλαμπίδης** είχε τίτλο «**Από τη σπορά των ονείρων στον καρπό των εικόπων**». Αφού η εργασία είναι μια μεταβλητή που παράγει πλούτο, τα όνειρα ορίζουν πρώτιστα τον κόσμο της. Από την άλλη, σε ό,τι αφορά

Κατάθεση στεφανιού από τις Κινηματογραφικές Λέσχες στο Μνημείο του Αγρότη στο Κιλελέρ

Περιήγηση στα αξιοθέατα της Λάρισας

τον κινηματογράφο, το βλέμμα αναζητά τα κτερίσματά του στην εικόνα. Στις μέρες μας παρατηρείται ταχύτατη συρρίκνωση των αγροτικών στρωμάτων και αλλαγή των συνθηκών και των μέσων των αγροτικών εργασιών. Κατά τον 19^ο αιώνα ο αριθμός των γεωργών έφτανε το 95%, σήμερα βρίσκεται μόλις στο 2,5%. Λόγω του εκμηχανισμού της παραγωγής δεν υπάρχει πλέον ο μόχθος του χειρώνακτα και ολόκληρος ο πολιτισμός του χάνεται. Οι αγρότες γίνονται αρχικά βιομηχανικοί εργάτες, το ποσοστό των οποίων επίσης μειώνεται σήμερα λόγω της χρήσης των υπολογιστών. Το αποτέλεσμα είναι να «εξαφανίζεται» η εργασία και ο μόνιμος φόβος της ανεργίας να τροφοδοτεί τα φασιστικά κινήματα σε ολόκληρο τον κόσμο. Στο παρελθόν η εργατική τάξη έδινε παλμό στις πόλεις, όπως συνέβαινε για παράδειγμα με τα υφαντουργεία της Νέας Ιωνίας. Ο εργάτης/αγρότης ήταν πρωταρχικά «σώμα». Ταινίες που αποτύπωσαν αυτή τη «σωματικότητα» ήταν οι εξής: *Αναμονή* του Κώστα Σφήκα (πίδασσα οικοδόμων στην πλατεία Κοτζιά), *Γκάζι* του Δημήτρη Σταύρακα (φερόνυμη περιοχή Αθηνών), *Γράμμα από το Σαρλερουά* του Λάμπρου Λιαρόπουλου (Ελληνες εργάτες ορυχείων Βελγίου), *Η αλήθεια για τα παιδιά της Ελλάδας* των Μάνου Ζαχαρία και Γιώργου Σεβαστίκογλου (απάντηση στο «παιδομάζωμα»). Όλες αυτές οι ταινίες κατέγραψαν ατήματα μιας εποχής. Αποτελούν τεκμήρια ιστορίας αλλά και μνημόσυνο σε μια τάξη που χάνεται. Βρισκόμαστε στο μεταίχμιο μιας εποχής που αναζητά την εικόνα της, όμως οι τέχνες αδυνατούν να απεικονίσουν το κενό που αφήνει η αλλαγή. Παλαιότερα αναζητούσαμε το στίγμα του παραγωγού στο προϊόν του. Σταδιακά, ο παραγωγός αποξενώθηκε από αυτό. Σήμερα φτάσαμε να αναζητάμε τον ίδιο τον παραγωγό.

Κατόπιν, η θεωρητικός και κριτικός κινηματογράφου **Ιφιγένεια Καλαντζή**, στην εισήγησή της με θέμα «**Εργασία και απασχόληση στο ελληνικό σινεμά τον καιρό των μνημονίων**», παρουσίασε τον αντίκτυπο της οικονομικής κρίσης στη χώρα μας σε ταινίες διάφορων σκηνοθετών από το 2010 μέχρι σήμερα. Παρόλο που τα μνημόνια οδήγησαν στην άμεση φτωχοποίηση της χώρας με την εκτίναξη της ανεργίας και την αντικατάσταση της εργασίας από την απασχόληση, δεν είναι πολλές οι ταινίες - έγινε αναφορά σε δεκατρείς - που αναδεικνύουν τις εργασιακές συνθήκες του σήμερα. Κάποιες από αυτές καταπιάνονται με τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης στην προσωπικότητα και την κοινωνική συμπεριφορά των ηρώων, π.χ.

Το μικρό ψάρι του Γιάννη Οικονομίδη, *Invisible* του Δημήτρη Αθανιάτη, Στο σπίτι του Αθ. Καρανικόλα, *Ξά' μου* της Κλειώς Φανουράκη. Άλλες παρουσιάζουν τα αδιέξοδα των νέων ανθρώπων που έχουν αφεθεί στην τύχη τους μόλις δέκα χρόνια μετά τους Ολυμπιακούς αγώνες και αδυνατούν να αυτονομηθούν (*Park* της Σοφίας Εξάρκου, *45 τετραγωνικά* του Στράτου Τζιτζη). Γυρίζονται και πιο πολιτικοποιημένες ταινίες που αφορούν εργατικές διεκδικήσεις, όπως η *Ταξισυνειδησία* του Κώστα Βάκκα και το *Red Hulk* της Ασημίνας Προέδρου όπου παρουσιάζεται ένας νέος τύπος προλεταρίου. Αντίθετα, όμως, με τις ταινίες μυθοπλασίας, βαθύτερος στοχασμός για την εργασία και τις εργασιακές σχέσεις καταγράφηκε κυρίως από το ντοκιμαντέρ, που θεωρείται εργαλείο ευρύτερης κοινωνικής ζύμωσης.

Επόμενη ομιλήτρια η επίκουρη καθηγήτρια του τμήματος Θεατρικών σπουδών στο Πανεπιστήμιο Πάτρας, **Χρυσάνθη Σωτηροπούλου**, με θέμα «**Σιωπές και υπαιτιγμοί όσον αφορά τη θεματική προσέγγιση σε ζητήματα όπως το αγροτικό και εργατικό στη διαχρονική πορεία του μεταπολεμικού ελληνικού κινηματογράφου**». Στα χρόνια μετά τον πόλεμο το αγροτικό/εργατικό ζήτημα κυριαρχούσε στην ελληνική κοινωνία. Όμως, ειδικά για τον κινηματογράφο, πρέπει να ληφθούν υπόψη τα εξής: κάθε ταινία αποτελεί το δεύτερο στάδιο της κινηματογραφικής διαδικασίας. Προηγείται η παραγωγή και ακολουθεί, ως τρίτο στάδιο, η πρόσληψη, και αυτά τα δύο συνδέονται πολύ στενά μεταξύ τους. Η παραγωγή αφορά, εκτός από το καλλιτεχνικό μέρος, το οικονομικό και το θεσμικό. Αν οι παραγωγοί είναι ιδιώτες, όπως συνέβαινε στην Ελλάδα τη δεκαετία '50-'60, αποσιωπούν ή αναδεικνύουν θέματα με τρόπο ώστε να είναι αρεστά στο πλατύ κοινό. Το 1967 παρατηρείται ένα παγκόσμιο φαινόμενο: η Ελλάδα παράγει τόσες ταινίες όσες και η Γαλλία. Όμως, αυτές οι ταινίες απευθύνονται σε ένα κοινό που έφευγε από την επαρχία για την Αθήνα αναζητώντας εκεί και μια «πολιτιστική» στέγη. Με άλλα λόγια, ήθελε να δει ταινίες σχετικές με τα παλιά του βιώματα. Μετά το 1970 η κατάσταση αλλάζει. Το σινεμά αποκτά καλλιτεχνικές ανησυχίες και προθέσεις, αλλά το κοινό δεν ακολουθεί. Κεφάλαια δε διατίθενται, κρατικές επιχορηγήσεις δε δίνονται ούτε στους βραβευμένους Κούνδουρο και Αγγελόπουλο, οπότε προσπάθειες όπως του Τάσου Ψαρρά (βλ. προηγούμενα) δεν υποστηρίχτηκαν, παρόλο που οι σκηνοθέτες είχαν και τη διάθεση και τις κοινωνικές ανησυχίες για να τονίσουν διαφορετικές πλευρές των ίδιων θεμάτων ή να αναπτύξουν διαφορετική θεματική. Επομένως, πώς αυτές οι ταινίες θα αντέξουν στον χρόνο; Εδώ ο ρόλος των κινηματογραφικών λεσκών είναι καθοριστικός: μπορούν να εκπαιδεύσουν τους θεατές στη λογική, αισθητική και θεματολογία ταινιών, οι οποίες δεν «περνούν» εύκολα στο πλατύ κοινό, σε αντίθεση με τα προϊόντα μαζικής κουλτούρας.

Η ηθοποιός, θεατρολόγος και πρόεδρος της Κινηματογραφικής Λέσχης Λάρισας, **Θεοδώρα Μουκούλη**, ανέλυσε το θέμα «**Όψεις της εργατικής τάξης: οι υπηρέτριες στον ελληνικό κινηματογράφο**». Οι υπηρέτριες στον ελληνικό κινηματογράφο ήταν πάντοτε αδικημένες, παραγκωνισμένες υπάρξεις και αντιμετώπιζονταν ανέκαθεν με σκληρότητα. Προέρχονταν από αγροτικές/νησιωτικές περιοχές που είχαν ρημαχτεί από τον Β' Παγκόσμιο και τον Εμφύλιο πόλεμο. Στις ταινίες της δεκαετίας '50-'60 υπάρχουν πάντοτε υπηρέτριες, οι οποίες σκιαγραφούνται με βάση τα εξής κλισέ: είναι χαζούλες, αφελείς, κατεργάρες, κουτσομπόλες (π.χ. Κατερίνα Γώγου *Η δε γυνή να φοβήται τον άνδρα*, Μάρθα Καραγιάννη *Μια κυρία στα μπουζούκια*), αγράμματες με τα συνεχή γλωσσικά λάθη τους να αποτελούν αφορμή «εύκολου» γέλιου (κλασικό παράδειγμα η Δέσποινα Στυλιανοπούλου) αλλά και αντικείμενα του πόθου (Άννα Φόνσου). Όποτε έχουν ευκαιρία μιμούνται τα αφεντικά, τα οποία τις περιφρονούν, τις μαλώνουν και τις εκμεταλλεύονται με διάφορους τρόπους (π.χ. *Τα κίτρινα γάντια*, *Ο Ηλίας του 16^{ου}*). Υπάρχουν, βέβαια και κάποιες εξαιρέσεις, όπου αντιμετωπίζονται με σεβασμό, όπως η Σαπφώ Νοταρά και η Τζόλυ Γαρμπή στις ταινίες *Χαρτοπαίχτρα* και *Η Λίζα και η άλλη* αντίστοιχα.

Στη δεκαετία του '70, *Το προξενίο της Άννας* του Παντελή Βούλγαρη με την Άννα Βαγενά στον ομώνυμο ρόλο ανατρέπει τα μέχρι τότε στερεότυπα. Παρουσιάζει την υπηρέτρια με τρόπο πολιτικά ορθό, φανερώνοντας ταυτόχρονα τη σχέση εξουσίας-υποταγής μεταξύ εκείνης και των αφεντικών της, καθώς και τη σκληρότητα που κρύβεται πίσω από την «κανονικότητα» στη συγκεκριμένη οικογένεια. Στην ταινία *Οι τεμπέληδες της εύφορης κοιλάδας* του Νίκου Παναγιωτόπουλου η υπηρέτρια, Όλγα Καρλάτου, συμβολίζει τις θετικές αξίες, τη θέληση και τη δράση σε ένα χώρο όπου η αστική τάξη αδρανεί και παρακμάζει. Από τη δεκαετία του '80 μέχρι τις μέρες μας, υπηρέτριες είναι πια οι μετανάστριες. Οι μικροαστοί ανεβαίνουν κοινωνικά, αλλά η άνοδος αυτή συνοδεύεται με ψυχικό «τασάκωμα» της υπηρέτριας και αγνωμοσύνη απέναντί της, *Λιούμπη* της Λάγιας Γιούργου (2005). Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και η ταινία *Στο σπίτι* του Αθανάσιου Καρανικόλα (2014) με τη Μαρία Καλλιμάνη στον ρόλο της οικιακής βοηθού, η οποία αντιμετωπίζει με αξιοπρέπεια αυτούς που τη διώχνουν άσπλαχνα, όταν εκείνη τους χρειάζεται, και βρίσκει τη δύναμη να τους συγχωρήσει. Η κ. Μουκούλη έκλεισε την ομιλία της με τη φράση «πρέπει να επανεφεύρουμε την ανθρωπιά για να έχει η ζωή περιεχόμενο».

Τελευταίος ανέβηκε στο βήμα ο συγγραφέας και σκηνοθέτης **Γιάννης Σολδάτος**. Στην εισήγησή του με τίτλο «**Ιερή πόρνη**» με αναδρομές στην αρχαιότητα, στο Βυζάντιο αλλά και στη σύγχρονη εποχή, ανέδειξε τις ομοιότητες ανάμεσα στις ιερές πόρνες των αρχαίων ιερατείων, τις επαγγελματίες ιερόδουλες και τις πρώτες γυναίκες ηθοποιούς. Περιέγραψε πώς αποδόθηκε το επάγγελμα της πόρνης στον ελληνικό κινηματογράφο και την εμπλοκή της εκάστοτε ηθοποιού με τον συγκεκριμένο ρόλο. Στις σχετικές ταινίες, ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζονται όλα τα παραπάνω αλλάζει, όπως είναι φυσικό, ανάλογα με τη νοοτροπία κάθε εποχής. Συχνά υπονοείται ότι για τη διαφθορά της κοινωνίας φταίει η ίδια η κοινωνία. Γι' αυτό, οι «παραστρατημένοι» γυναικείοι χαρακτήρες αντιμετωπίζονται με κάποια κατανόηση. Στα χρόνια πριν από τη Χούντα οι ταινίες δεν ξέφευγαν από τους κανόνες σεμνοτυφίας και το οικογενειακό μελό. Αντίθετα από το '70 και μετά ο φακός πλησιάζει όλο και περισσότερο το ανθρώπινο σώμα, ενώ οι διάλογοι όλο και λιγοστεύουν. Ενδεικτικά κάποιες από τις ταινίες που αναφέρθηκαν ήταν: *Η Αγνή του λιμανιού*, *Κάλπικη λίρα*, *Στέλλα*, *Κόκκινα φανάρια*, *Λόλα*.

ΣΑΒΒΑΤΟ, απόγευμα ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΝΙΚΟ ΚΑΒΟΥΚΙΔΗ

Το απόγευμα του Σαββάτου είχε προγραμματιστεί **τιμητική εκδήλωση για τον κινηματογραφιστή Νίκο Καβουκίδη**, ο οποίος συμπληρώνει φέτος 63 χρόνια δημιουργικής παρουσίας στον ελληνικό κινηματογράφο (1955-2018). Για τη ζωή και το έργο του μίλησαν ο σκηνοθέτης και Καλλιτεχνικός Διευθυντής του Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας, **Αντώνης Παπαδόπουλος**, η Ιστορικός κινηματογράφου, Δρ. Διδάσκουσα Τμήματος Επικοινωνίας Πανεπιστημίου Αθηνών και Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, **Ιωάννα Αθανασάτου**, ο συγγραφέας και σεναριογράφος **Στάθης Βαλούκος** και ο συγγραφέας και σκηνοθέτης **Γιάννης Σολδάτος**.

Συνοψίζοντας όσα ειπώθηκαν . . .

Ο Νίκος Καβουκίδης γεννήθηκε στον Πειραιά. Ήρθε σε επαφή με τον κόσμο του κινηματογράφου από νεαρή ηλικία χάρη στον πατέρα του που ήταν οπερατέρ στη ΦΙΝΟΣ-ΦΙΛΜ, εταιρεία που αποτέλεσε φυτώριο και πρακτικό σχολείο για πολλούς καταξιωμένους στις μέρες μας κινηματογραφιστές και τεχνικούς. Από 15 ετών εργαζόταν εκεί ως βοηθός οπερατέρ και μοντέρ. Αγάπησε τη φωτογραφία και απέκτησε ερωτική σχέση με την κάμερα. 60 χρόνια με την κάμερα στο χέρι έχουν χαράξει το πνεύμα αλλά και το σώμα του.

Συνεργάστηκε σε ταινίες «έντεχνης λαϊκότητας». Ενδεικτικά αναφέρθηκαν η *Λόλα* του Ντίνου Δημόπουλου, στην οποία κινηματογράφησε με μοναδικό τρόπο την Τρούμπα και τα πρόσωπά της

και η *Στεφάνια* του Γιάννη Δαλιανίδη, μια πολύ ποιητική δουλειά, η οποία αποτελεί μάθημα αίσθησης του κάδρου και τονισμού του φωτός. Από τη συνεργασία του με τους σαρ του τότε κινηματογράφου ο ίδιος έχει να διηγηθεί πολλές απομυθοποιητικές ιστορίες.

Κατά τη διάρκεια της Δικτατορίας, γυρίζεται *Το προξενίο της Άννας* από τον Παντελή Βούλγαρη (1972) που αλλάζει τελείως τα κινηματογραφικά στερεότυπα. Η φωτογραφία του Ν. Καβουκίδη εκφράζει πλήρως την αισθητική, τη λογική και τα υπόκωφα συναισθήματα (θυμός, ένταση) της ταινίας αυτής. Το 1974 συνδιαμορφώνει κινηματογραφική αισθητική στην ταινία *Τα χρώματα της ίριδας* μαζί με τον auteur (δημιουργό) Νίκο Παναγιωτόπουλο. Η ταινία παρουσιάζεται στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Θεσσαλονίκης και παίρνει το βραβείο φωτογραφίας. Στο ίδιο φεστιβάλ ξαναβραβεύεται το 1978 για το 1922 του Νίκου Κούνδουρου και το 1992 ξανά με τον Κούνδουρο για την ταινία *Μπάιρον: Μπαλάντα για ένα δαίμονα*, όπου εντυπωσιάζει με τα έντονα χρώματα που χρησιμοποιεί.

Ταυτόχρονα, με δική του πρωτοβουλία κινηματογραφεί διαρκώς τις ιστορικές συνθήκες της εποχής όπου ζει. Η πολιτική, ο συνδικαλισμός, η κοινωνία, η κατάληψη της Νομικής η εξέγερση του Πολυτεχνείου, αποτέλεσαν το υλικό για το ντοκιμαντέρ **Μαρτυρίες** που κυκλοφόρησε το 1975, ένα χρόνο μετά την πτώση της Δικτατορίας. Μέσω αυτού, από τη μια διασώθηκαν κι άλλες μαρτυρίες από την περίοδο αυτή και όχι μόνο τα επίκαιρα από τις γιορτές της Χούντας και τις συνελεύσεις του Παπαδόπουλου, από την άλλη τονίστηκε το γεγονός ότι η αποχουνοποίηση και η κάθαρση δεν ολοκληρώθηκαν. Συνεχίζει, όμως, να είναι παρών. Από τη Μεταπολίτευση μέχρι το κίνημα των «αγανακτισμένων» κινηματογραφεί τη ζωή σε μορφή ντοκιμαντέρ. Με τον τρόπο αυτό η μνήμη αντιμάχεται διαρκώς τη λήθη.

Όπως είναι φυσικό, ο Νίκος Καβουκίδης έχει ιδιαίτερη σχέση με το αρχειακό υλικό, ένα μικρό μέρος του οποίου κληρονόμησε από τον πατέρα του κι εκείνος από τον Φιλοπόιμενα Φίνο (δυστυχώς το μεγαλύτερο μέρος του υλικού του Φίνου κατασχέθηκε από τους Γερμανούς και δε γνωρίζουμε πού βρίσκεται). Με βάση αυτό το υλικό καθώς και αρχεία από τους Πρόδρομο Μεραβίδη, Μάνο Ζαχαρία, Θανάσο Παπαδόπουλο, λήψεις από Γερμανούς και Ρώσους, τον Φώτο Λαμπρινό, το Πολεμικό Μουσείο (αγόρασε από τους Ρώσους) και την αγγλική εταιρεία επικαίρων Pathé, γυρίστηκε η τελευταία ταινία του **Μνήμες** (2017).

Ο Νίκος Καβουκίδης είναι εξαιρετικά γενναιοδωρος με τους νέους δημιουργούς. Τους ενισχύει και τους βοηθά έμπρακτα, με όποιον τρόπο μπορεί. Στο πλαίσιο αυτό, υποστήριζε και υποστηρίζει το Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους της Δράμας (σε μία από τις αίθουσες στην παλιά καπναποθήκη, όπου αυτό θα στεγαστεί, θα δοθεί το όνομά του).

Όλοι οι ομιλητές συμφώνησαν ότι ο Νίκος Καβουκίδης ανήκει σε μια γενιά που χαρακτηρίζεται από ήθος, συνείδηση, γενναιοδωρία και αρχοντιά. Του ευχήθηκαν να συνεχίσει τη δραστηριότητά του. Άλλωστε ο κινηματογράφος, κι όχι μόνο ο ελληνικός, έχει πάντοτε ανάγκη από ανθρώπους υψηλής καλλιτεχνικής αλλά και ηθικής ποιότητας.

Η συνεδριακή βραδιά έκλεισε με την προβολή της ταινίας του Νίκου Καβουκίδη **Νίκος Καβουκίδης 1955-2015: Ένα ταξίδι ζωής 60 χρόνων** (2015).

Το πρωί της **Κυριακής (27/5) οι κινηματογραφικές λέσχες κατέθεσαν στεφάνι στο Μνημείο του Αγρότη στο Κιλελέρ**, όπου τις υποδέχτηκαν οι αρχές του τόπου, ξεναγήθηκαν στην απεραντοσύνη του θεσσαλικού κάμπου, επισκέφτηκαν το μαγευτικό Μεταξοχώρι και κατέληξαν για φαγητό στην παραλία του Αγιοκάμπου.

Ευχαριστούμε από καρδιάς την Κινηματογραφική Λέσχη της Λάρισας για τη φιλοξενία της και ευχόμαστε στα μέλη της να συνεχίζουν το έργο τους με το ίδιο πάθος, το ίδιο μεράκι, το ίδιο κουράγιο και την ίδια επιμονή, όσο δύσκολες κι αν είναι οι εξωτερικές συνθήκες. Έχουν αποδείξει ότι μπορούν!

Σεμινάριο - Εργαστήριο για την «ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ»

ΕΝΩΣΗ ΣΕΝΑΡΙΟΓΡΑΦΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ε.Σ.Ε.) – ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ (Κ.Λ.Η.)

Της *Βιργινίας Στεφανοπούλου*

Η κινηματογραφική παιδεία αποτελεί μόνιμο μέλημα για την Κινηματογραφική Λέσχη Ηλιούπολης. Επιλεγμένες κινηματογραφικές προβολές με εισηγήσεις από ειδικούς και συζητήσεις με το κοινό, σεμινάρια θεωρίας και εξοικείωσης με την τεχνική και αισθητική του κινηματογράφου, εργαστήρια δημιουργίας ταινιών, οργάνωση κινηματογραφικής βιβλιοθήκης, ετήσια έκδοση του περιοδικού *ΠΡΟΣΕΧΩΣ*, καταδεικνύουν τη συνεχή προσπάθειά της να συμβάλλει στη διαμόρφωση θεατών καλλιεργημένων, «υποψιασμένων», με γνώση των μυστικών της έβδομης τέχνης, για την καλύτερη πρόσληψη και απόλαυση των επιτευγμάτων της αλλά, γιατί όχι, και για την ανάδειξη νέων δημιουργών.

Αποτελέσματα απτά της σοβαρής και ουσιαστικής αυτής δραστηριότητας αποτελούν οι ταινίες *ΠΡΟΣΕΧΩΣ* (ντοκιμαντέρ, 24', έχει αναρτηθεί στο YouTube) και *ΡΗΞΗ ΤΥΜΠΑΝΟΥ* (μυθοπλασία, 19', Εύφημος Μνεία στο 39^ο Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας, 2016), καθώς και οκτώ ολιγόλεπτες ταινίες animation (δες www.klh.gr).

Στις αρχές του 2018, από τον Ιανουάριο μέχρι τον Απρίλιο, διεξήχθη στην αίθουσα εκδηλώσεων του 6^{ου} Δημοτικού Σχολείου Ηλιούπολης (Λεωφόρος Μαρίνου Αντύπα 34) **ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ-ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ (48 ΩΡΩΝ) ΓΙΑ ΤΗΝ «ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ»**, σε συνεργασία με την ΕΝΩΣΗ ΣΕΝΑΡΙΟΓΡΑΦΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ. Καταξιωμένοι σεναριογράφοι μοιράστηκαν τις εμπειρίες και τις γνώσεις τους, εισήγαγαν με τον καλύτερο τρόπο τους συμμετέχοντες στα μυστικά της δημιουργίας σεναρίου και τους οδήγησαν με επιτυχία στη συγγραφή του πρώτου σεναρίου τους.

Συγκεκριμένα, οι **Πάνος Κοκκίδης, Βασίλης Σπηλιόπουλος, Ρένα Ρίγγα, Αλεξάνδρα Μπελεγράτη και Άννα Χατζησοφιά** ανέπτυξαν τα θέματα της θεωρίας, προσπαθώντας να καλύψουν όλες τις πτυχές τους που είχαν προαναγγελθεί στο πρόγραμμα του σεμιναρίου:

• ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Το επάγγελμα του Σεναριογράφου και οι απαιτήσεις του - Δραματουργικές αρχές και κινηματογραφική γλώσσα - Γράφοντας για την τηλεόραση και το σινεμά - Σεναριογραφία, Λογοτεχνία, Θέατρο.

• ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΙΚΗ ΙΔΕΑ ΣΤΟ ΤΕΛΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Πηγές, μοτίβα, θέματα - Τα στάδια ανάπτυξης - Το treatment - Η σκαλέτα - Το γράψιμο σκηνών - Οι διορθώσεις.

• ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ - ΠΛΟΚΗ

Το χτίσιμο της ιστορίας - Τρόποι αφήγησης - Κανόνες κλασικής δραματουργίας - Διάρθρωση, κλιμακώσεις, επίπεδα σύγκρουσης.

• ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ - ΔΙΑΛΟΓΟΙ

Η δημιουργία ηρώων - Τα χαρακτηριστικά, ο λόγος και η δράση τους - Οι δραματουργικές λειτουργίες στην αφήγηση.

• ΣΕΝΑΡΙΑΚΑ ΕΙΔΗ

Τα κινηματογραφικά είδη και οι συμβάσεις τους - Διαφορετικά στυλ, φόρμα και budgets - Κινηματογραφικό και τηλεοπτικό σενάριο - Ζητήματα διασκευής.

Ο πρόεδρος της Ένωσης Σεναριογράφων Ελλάδος **Αλέξανδρος Κακαβάς** αναφέρθηκε διεξοδικά στα θέματα:

Η αγορά του σεναρίου - Τακτικές προώθησης, Πώληση, Κινηματογραφική παραγωγή, Τηλεοπτικά κανάλια, Φεστιβάλ - Πνευματικά δικαιώματα και τεχνικές διαπραγμάτευσης - Κυκλώματα παραγωγής, διανομής, εκμετάλλευσης.

Οι **Ηλίας Φλωράκης** και **Θάνος Τσάμπρας** είχαν την ευθύνη των δύο εργαστηρίων συγγραφής σεναρίου μικρού μήκους, όπου οι συμμετέχοντες δημιούργησαν βήμα βήμα ο καθένας το δικό του σενάριο, ενώ παράλληλα συμμετείχε με παρατηρήσεις και προτάσεις στη διαμόρφωση των σεναρίων των υπόλοιπων μελών της ομάδας.

Το σεμινάριο παρακολούθησαν 21 άτομα, μέλη και φίλοι της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης οι περισσότεροι, και δημιουργήθηκαν αντίστοιχα σενάρια για ταινίες μικρού μήκους.

Ευχαριστούμε την Ένωση Σεναριογράφων Ελλάδος για την άψογη συνεργασία.

Σεμινάριο - Εργαστήριο της ΚΛΗ
- *Θοδωρής Μουμουλίδης (ΚΛΗ),*
Αλέξανδρος Κακαβάς (ΕΣΕ) και
Δημήτρης Καλαντίδης (ΚΛΗ)

«Κινηματογράφος
για πάντα»

Η ραδιοφωνική εκπομπή της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης

Για έβδομη χρονιά εξέπεμψε η εκπομπή της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης «Κινηματογράφος για πάντα» μέσω του [Ilioupolisonair](http://www.ilioupolisonline.gr/radio/index.html). Είναι διαδικτυακός ραδιοφωνικός ιστότοπος στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.ilioupolisonline.gr/radio/index.html>. Η εκπομπή είναι ζωντανή και όταν τελειώνει αποθηκεύεται σε ειδικά αρχεία, οπότε μπορείτε να την ακούσετε την ημέρα και ώρα που επιθυμείτε μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή κάθε είδους (PC, laptop, notebook, tablet, smartphone).

Την εκπομπή επιμελούνται και παρουσιάζουν μέλη της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης. Κατά τη διάρκεια της χρονιάς 2017-2018 το μέλος της Λέσχης που αφιερώθηκε στο όμορφο αυτό καθήκον ήταν ο Θανάσης Τσακίρης.

Οι εκπομπές περιλάμβαναν την παρουσίαση των προβολών και των δραστηριοτήτων της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης, των νέων ταινιών και των κινηματογραφικών εκδηλώσεων κάθε εβδομάδας, τη συνοπτική εξιστόρηση της εξέλιξης των εθνικών κινηματογραφιών της Νότιας Αμερικής καθώς και συνεντεύξεις-συζητήσεις με συντελεστές (σκηνοθέτες, σεναριογράφους, μουσικούς, θεωρητικούς και κριτικούς) του ελληνικού σινεμά.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ **30 ΧΡΟΝΙΑ** ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ (1988-2018)

Η Κινηματογραφική Λέσχη Ηλιούπολης (ΚΛΗ), μία από τις μακροβιότερες Κινηματογραφικές Λέσχες της χώρας μας, συμπλήρωσε φέτος **30 χρόνια συνεχούς λειτουργίας**. Από την ίδρυσή της, το 1988, είναι μέλος της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας (ΟΚΛΕ).

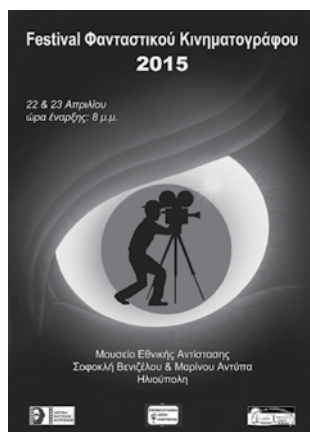
Η Λέσχη δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία νέων ανθρώπων που ενδιαφέρονταν ιδιαίτερα για τον κινηματογράφο και τον πολιτισμό. Στη διάρκεια των 30 χρόνων της ζωής της **κατόρθωσε να διαμορφώσει ένα ζωντανό χώρο ψυχαγωγίας, ενημέρωσης και προβληματισμού, επιδρώντας θετικά στην πολιτιστική ζωή της Ηλιούπολης και όχι μόνο, όπως δείχνει η συμμετοχή στις προβολές-εκδηλώσεις της κοινού από την ευρύτερη περιοχή**. Στη διάρκεια των χρόνων που πέρασαν, στο πλαίσιο της κυρίαρχης αναπτυξιακής λογικής που υπήρχε, ζήσαμε το φαινόμενο της εξαφάνισης των κινηματογραφικών αιθουσών που υπήρχαν στην Ηλιούπολη, όπως συνέβη άλλωστε σε όλη την Ελλάδα, με αποτέλεσμα σήμερα στην πόλη μας να υπάρχει μόνο ο θερινός Δημοτικός Κινηματογράφος «Μελίνα Μερκούρη». Υπήρξαμε πρωτοπόροι στους αγώνες που έγιναν για να σωθεί ο κινηματογράφος αυτός.

Η αφίσα της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης στην Έκθεση αφισών πολιτιστικών φορέων της Ηλιούπολης (55 χρόνια Δήμου Ηλιούπολης, Εκθεσιακό Κέντρο Ηλιούπολης, 19/11/2018)

Κινηματογραφική Λέσχη Ηλιούπολης - Μέλος της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας

Αφίσα της ταινίας «ΡΗΗ ΤΥΜΠΑΝΟΥ» της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης

Αφίσα του Φεστιβάλ Φανταστικού Κινηματογράφου της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης

Σκοπός της Λέσχης είναι η προαγωγή του πολιτισμού και της κινηματογραφικής τέχνης ειδικότερα, μέσα από την ανάπτυξη πολύπλευρων δραστηριοτήτων. Στόχος μας είναι τα μέλη και οι φίλοι της ΚΛΗ να πλουτίσουν τις εμπειρίες και τις γνώσεις τους για τον κινηματογράφο, να δημιουργήσουν ευρύτερους δεσμούς με άλλους ανθρώπους που ενδιαφέρονται για την τέχνη αυτή και να συμβάλουν στη γενικότερη πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής.

Η Κινηματογραφική Λέσχη Ηλιούπολης αποτελεί σήμερα πόλο έλξης ανήσυχων και δημιουργικών ανθρώπων και διέξοδο στην ανάγκη του σύγχρονου πολίτη για επικοινωνία, συλλογική δράση και ανάληψη πρωτοβουλιών. Το συλλογικό πνεύμα που χαρακτηρίζει τον τρόπο λειτουργίας της ΚΛΗ, η απολύτως αυτόνομη και ανεξάρτητη δράση της, η ζωντάνια και η όμορφη ατμόσφαιρα που υπάρχει στις ανοιχτές συναντήσεις των μελών και φίλων της, την καθιστούν μια χαρούμενη παρέα που εξακολουθεί, σε πείσμα των καιρών, να απολαμβάνει τη δημιουργική της δράση, πέρα από τα συμβατικά παραδοσιακά μοντέλα.

Κάθε εβδομάδα σχεδόν (τις Τρίτες στις 9:00 μ.μ.), εδώ και 30 χρόνια, η Λέσχη πραγματοποιεί συναντήσεις στο φουαγιέ του Δημοτικού Κινηματογράφου Ηλιούπολης «Μελίνα Μερκούρη». Στον ίδιο χώρο γίνονται και οι θερινές προβολές της (κάθε Τετάρτη). Οι χειμερινές προβολές της ΚΛΗ πραγματοποιούνται τις Κυριακές στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων του Μουσείου Εθνικής Αντίστασης.

Η δραστηριότητά της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης όλα αυτά τα χρόνια (1988-2018) υπήρξε πλούσια και πολύπλευρη:

- ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΤΑΙΝΙΩΝ μεγάλου και μικρού μήκους από τον ελληνικό και παγκόσμιο κινηματογράφο. (Δύο περίοδοι κάθε χρόνο: χειμερινή και θερινή.)
- ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ / ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΒΟΛΕΣ / ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ / ΕΚΘΕΣΕΙΣ.
- ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ-ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ / ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΑΙΝΙΩΝ.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΑΙΣΘΗΤΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
ΓΙΑ ΤΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ (ΤΑΙΝΙΑ ΤΗΣ ΚΛΗ: **ΠΡΟΣΕΧΩΣ**)
ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΑΙΝΙΑΣ ΜΥΘΟΠΛΑΣΙΑΣ (ΤΑΙΝΙΑ ΤΗΣ ΚΛΗ:
ΡΗΞΗ ΤΥΜΠΑΝΟΥ)
ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ
(**ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΣΕΝΑΡΙΩΝ**)
ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ANIMATION (ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΠΤΑ ΤΑΙΝΙΩΝ).

- **ΕΚΔΟΣΕΙΣ / ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ** (Περιοδικό *Προσεχώσ* [28 τεύχη], ειδικά φυλλάδια, προγράμματα, κείμενα σε περιοδικά και εφημερίδες).
- **ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΕΚΠΟΜΠΗ** («ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ»).
- **ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕ ΦΟΡΕΙΣ / ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΙΣ «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΟΛΗΣ».**

Οι προβολές της Λέσχης ανέρχονται στις **1.801 (874** ταινίες μεγάλου μήκους και **927** μικρού). Οι ταινίες προέρχονται από **55** χώρες και καλύπτουν το διάστημα από το **1894** έως σήμερα.

Σημαντικό ρόλο στην πολύχρονη και δημιουργική πορεία της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης έπαιξαν τρεις παράγοντες: η αγάπη των μελών και των φίλων της γι' αυτό που κάνουν, η ανάπτυξη δεσμών φιλίας μεταξύ τους και η απόλυτη αυτονομία και ανεξαρτησία στη λειτουργία τους.

Η σημαντική ανταπόκριση του κοινού στις προβολές, η στήριξη των εντύπων και του περιοδικού μας από την τοπική κοινωνία, οι συνδρομές των μελών μας, η προσφορά ταινιών από Έλληνες δημιουργούς, η συνεργασία με τον Δήμο Ηλιούπολης και με άλλους φορείς και η σωστή διαχείριση, καθιστούν την ΚΛΗ οικονομικά ανεξάρτητη και της δίνουν τη δυνατότητα να πραγματοποιεί τις προβολές-συζητήσεις της χειμερινής περιόδου με ελεύθερη είσοδο.

Η Κινηματογραφική Λέσχη Ηλιούπολης, στο πλαίσιο πάντοτε της συλλογικής-δημοκρατικής λειτουργίας της, προσκαλεί όλους τους πολίτες που αγαπούν τον κινηματογράφο και τη δημιουργική δραστηριότητα, να έλθουν σε επικοινωνία μαζί της και να ενταχθούν ενεργά σ' αυτήν για τη διαμόρφωση των πολλαπλών της δράσεων.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ: 1988 – ΤΗΛ.: 2109941199 / 2109914732 / 6945405825
E-MAIL: info@klh.gr – ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ: www.klh.gr

Η ΤΕΧΝΗ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΙ

του **ΝΙΚΟΥ ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ** (ΕΛΛΑΔΑ, 2017, έγχρωμη, 120')

Ένας διάσημος ηθοποιός (Κώστας Αρζόγλου), μετά από ένα έμφραγμα καλεί κοντά του τις δύο κόρες του, από το Βέλγιο και τη Γαλλία. Προσπαθώντας να τις κρατήσει δίπλα του, τους προτείνει να ανεβάσουν μαζί έναν *Μάκβεθ για τρεις*. Στη διάρκεια των προβών έρχονται στην επιφάνεια σκληρές αλήθειες για τον πατέρα που ήταν πάντα απών, δοσμένος ολοκληρωτικά στην τέχνη του. Εκείνος προκαλεί τις ηθοποιούς-κόρες του να χρησιμοποιήσουν το τραυματικό αυτό παρελθόν στην ερμηνεία των ρόλων. Μέσα από την εγγύτητα των διαδοχικών προβών τα ψυχικά ρήγματα βαθαίνουν.

Μετά την προβολή σε *avant première* της ταινίας του **Νίκου Κορνήλιου** «**Η ΤΕΧΝΗ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΙ**» κατά την έναρξη του θερινού προγράμματος προβολών της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης (Δημοτικός Κινηματογράφος Ηλιούπολης «Μελίνα Μερκούρη», 06/06/2018)

*Συζήτηση με τον σκηνοθέτη **Νίκο Κορνήλιο** και τη σεναριογράφο και μοντέζ **Ευγενία Παπαγεωργίου** για την ταινία του **Νίκου Κορνήλιου** (σε *avant première*) «**Η ΤΕΧΝΗ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΙ**» κατά την έναρξη του θερινού προγράμματος προβολών της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης (Δημοτικός Κινηματογράφος Ηλιούπολης «Μελίνα Μερκούρη», 06/06/2018)*

*Ευγενία Παπαγεωργίου και **Νίκος Κορνήλιος***

Από το Σεμινάριο-Εργαστήριο της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης για το γύρισμα Ταινίας Μυθοπλασίας (Νοέμβριος 2014-Ιούλιος 2015) – Άγγελος Κοβότσος (εισηγητής του Εργαστηρίου)

Από τα γυρίσματα της ταινίας «ΡΗΞΗ ΤΥΜΠΑΝΟΥ» της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης (Εργαστήριο για το γύρισμα Ταινίας Μυθοπλασίας)

Γιορτή της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης για τη Βράβευση στο 39^ο Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας (2016) της ταινίας «ΡΗΞΗ ΤΥΜΠΑΝΟΥ» του Κινηματογραφικού Εργαστηρίου της («Πολυμήχανο Café teatral», 12/10/2016)

Οι Άγγελος Κοβότσος και Σπύρος Τσιφτσής, εισηγητές του Κινηματογραφικού Εργαστηρίου της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης, στη γιορτή της Λέσχης για τη βράβευση στο 39^ο Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας (2016) της ταινίας «ΡΗΞΗ ΤΥΜΠΑΝΟΥ» του Εργαστηρίου της («Πολυμήχανο Café teatral», 12/10/2016)

Πρώτη προβολή στην Ελλάδα δύο ταινιών του Σύγχρονου Σουηδικού Κινηματογράφου - Χαιρετισμός από την Πρέσβη της Σουηδίας στην Ελλάδα κ. Charlotte Wrangberg (Μουσείο Εθνικής Αντίστασης, 15/01/2107)

Εκδήλωση της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης με προβολή της ταινίας του Θεωρή Μουμουλιδη «IRIAN JAYA – ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΩΝΤΑΣ ΤΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΜΟΥ» και συζήτηση (11/03/2015)

Πρώτη προβολή στην Ελλάδα της ταινίας του Γκιόργκι Πάλφι «FINAL CUT – LADIES AND GENTLEMEN» (ΟΥΓΓΑΡΙΑ, 2012) – Λεπτομέρεια της αφίσας της ταινίας (Μουσείο Εθνικής Αντίστασης, 19/03/2017)

ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ

του 41^{ου}
Φεστιβάλ
Ταινιών
Μικρού Μήκους
Δράμας 2018

Της **Ιωάννας Αθανασάτου***

Ευχαριστώ τη Διεύθυνση του Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας για την τιμητική πρόταση να αναλάβω την κριτική αποτίμηση των ταινιών του Ελληνικού Διαγωνιστικού Τμήματος. Ευχαριστώ ιδίως τον Καλλιτεχνικό Διευθυντή του Φεστιβάλ κ. Αντώνη Παπαδόπουλο και την οργανωτική ομάδα για τη θερμή φιλοξενία στη Δράμα της ευτοπίας και για την εξαιρετική συνεργασία. Είναι πολύ τιμητικό για μένα ότι ακολουθώ στον ρόλο του κριτικού σχολιαστή την κυρία

* Ιστορικός Κινηματογράφου, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Manuela Cernat, διακεκριμένη πανεπιστημιακό με σημαντικό έργο στο πεδίο του Κινηματογράφου, η οποία έκανε την αποτίμηση του Διεθνούς Διαγωνιστικού. Η - για τρίτη συνεχόμενη χρονιά - ανάλυση της ευθύνης του κριτικού σχολιασμού των ταινιών του Φεστιβάλ και η παρακολούθησή του από την αρχική περίοδο της κρίσης το 2011 δίνει τη δυνατότητα για τη διατύπωση και κάποιων συγκριτικών παρατηρήσεων ως προς τις ταινίες των τελευταίων ετών, τις οποίες θα ήθελα να μοιραστώ μαζί σας.

Σε μία χώρα, όπου το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν μειώθηκε εν καιρώ ειρήνης όσο σε περιπτώσεις χωρών μετά από μεγάλο πόλεμο, θα περίμενε κανείς ότι η κινηματογραφική παραγωγή και μάλιστα της ταινίας μικρού μήκους θα υποχωρούσε αισθητά. Κι όμως τα τελευταία χρόνια, με αποκορύφωμα το 2016, νέοι και νέες δημιουργοί που, παρά τις αντιξοότητες, επιμένουν στη χώρα τους, αλλά και πολλά νέα παιδιά με αξιόλογη παιδεία που σπουδάζουν, ζουν και εργάζονται στο εξωτερικό καταθέτουν τη δική τους κινηματογραφική μαρτυρία εδώ στη Δράμα συνεχίζοντας και φέτος. Κι αυτό είναι μια μεγάλη επιτυχία του Φεστιβάλ, που αποτέλεσε πόλο έλξης για τους Έλληνες της διασποράς. Ας τους αφουγκραστούμε, παρακολουθώντας την προσπάθειά τους σε δύο άξονες τη **θεματολογία** και τις **μορφικές αναζητήσεις/έρευνα** της κινηματογραφικής γλώσσας.

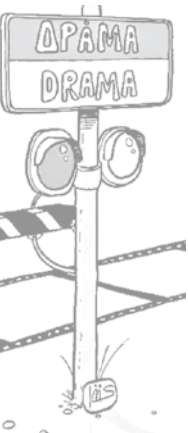
ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ

Η κρίση, ως συνολική και όχι μόνο ως οικονομική διεργασία, η οποία κλόνησε θεμελιώδεις αξίες και βεβαιότητες, ήταν κυρίαρχη στις αναπαραστάσεις των ετών 2016 και 2017. Εμφανιζόταν στις ταινίες είτε ως ευθεία και άμεση παρουσία είτε ως παραβολή και μετωνυμία με τη μορφή της *ασθένειας και του αγέννητου παιδιού*. Η νοσηρότητα συνιστούσε μια παραβολή, μία μετωνυμία της κρίσης και μάλιστα στο βαθύτερο επίπεδο, εκείνο της *βιοπολιτικής*, της καταστροφής του ανθρώπινου σώματος/σωματοποίησης. Το πένθος και η απώλεια εξέφραζαν την υλική αλλά και την πολιτισμική κρίση αξιών, οικογενειακών δεσμών, που απειλούν τον πυρήνα ύπαρξης των ατόμων και του κοινωνικού ιστού.

Στοιχεία αυτής της θεματικής τάσης εμφανίζονται και στη φετινή παραγωγή. Ευθείες αναφορές στην κρίση, με αφηγηματικούς πυρήνες ιστορίες αστέγων, νεόπτωχων απλήρωτων εργαζομένων, υπερχρεωμένων, επιστημόνων μεταναστών, αποτελούν ταινίες όπως *Βασίλεια* της Αναστασίας Κρατίδη, *Όλα για όλα* του Μαρίνου Σκλαβουνάκου, *Άγγελος Νομάς* του Σήφη Στάμου, *Tropical Dreams* της Βαγγελιώς Σουμέλη. Περισσότερες ταινίες έχουν θέμα τους την ασθένεια και το πένθος, *Grief* της Αλεξάνδρας Ματθαίου, *Η γυναίκα στο δωμάτιο* του Ρωμανού Παπαϊωάννου, *The sound* του Antony Petrou, *Calling* της Αρτέμιδας Αναστασιάδου, *Μόλλυ 6-8* του Ευθύμη Μιχελουδάκη, *Παρεμπιπτόντως* του Κωνσταντίνου Οικονόμου, *Let's talk about love* του Αλέξη Κουάντα, *Ομπρέλα* της Αμέρισσας Μπάστα.

Όσο δεν είναι η κρίση, ούτε στην άμεση ούτε στην έμμεση μορφή της, αυτή που κυριαρχεί στις αναπαραστάσεις. Θα ήθελα ότι η **νέα γενιά των κινηματογραφιστών**, ανδρών και γυναικών, έχει αφήσει κάπου στο φόντο την κρίση και **αναζητά την ιδιοπροσωπία της**, κυρίως σε επίπεδο πολιτισμικό, προτύπων, αξιών και ρόλων. Η αναζήτηση αυτή καλύπτει ένα μεγάλο εύρος θεματικών, οπτικών, φιλοσοφικών προσεγγίσεων και πειραματίζεται με διαφορετικούς τρόπους κινηματογραφικής έκφρασης, σαφώς επηρεασμένους από τις νέες τεχνολογίες και τα social media. Θα ήθελα να κάνω κάποιες επισημάνσεις ως προς επί μέρους θεματικούς πυρήνες και απεικονίσεις.

-Εικόνες της σεξουαλικότητας. Σε αρκετές ταινίες είδαμε σκηνές «απεγνωσμένου σεξ», με γρήγορες νευρωτικές κινήσεις, όπου υπονοείται η δυσκολία δημιουργίας ουσιαστικής και βαθιάς σχέσης. Το άδειο από νόημα σεξ μοιάζει εύκολο, το δύσκολο είναι ο δεσμός. Περαιτέρω εμπλοκή δημιουργείται με την εγκυμοσύνη. Στο σημείο αυτό ανακύπτει το ερώτημα ποια είναι η σχέση των χειραφετητικών προταγμάτων και αξιών των προηγούμενων γενεών (στροφή του

Κριτική αποτίμηση των ταινιών του Ελληνικού Διαγωνιστικού Τμήματος του 41^{ου} Φεστιβάλ Κινηματογράφου Δράμας – Ιωάννα Αθανασάτου

Δεξιά φωτογραφία 41^ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Δράμας – Δημοτικό Ωδείο Δράμας

'68) με τις νεότερες. Τα θέματα αυτά συζητούνται σε ταινίες, όπως **You should know better** του Θάνου Τοπούζη, **Όταν ήμουν στο Λύκειο ήμουν ερωτευμένος με την Άννα** της Ελένης Μητροπούλου, **Δεσμοί** του Ανδρόνικου-Κωνσταντίνου Δημόπουλου και διατρέχουν και άλλες ταινίες.

-Οι διαπροσωπικές σχέσεις του ζευγαριού, οι αντιφάσεις και οι συγκρούσεις που δημιουργούνται στα πλαίσια του αλλά και η επάνοδος του ζευγαριού ως μονάδας ζωής απέναντι σε όλες τις αντιξοότητες του εξωτερικού κόσμου αποτελεί έναν ακόμη κυρίαρχο αφηγηματικό πυρήνα. Ενδεικτικά μόνο αναφέρω **Πέρα από τα αστέρια** της Στελάνας Κληρή, **Έξοδος** του Αλκιβιάδη Παπαδόπουλου, **Let's talk about love** του Αλέξη Κουάντα, **Sunday 11.00-12.00** του Στέλιου Κουκουβιτάκη, **Άβανος** του Παναγιώτη Χαραμή.

-Αντίθεση ευθύνης και επιθυμίας. Πρόκειται για μία πολύ ενδιαφέρουσα προσέγγιση που εντόπισα στις φετινές ταινίες, η οποία εστιάζει στη στροφή στην ευθύνη του εαυτού, στη στάση που προκύπτει από μία ηθική επιλογή. Είναι ένα στοιχείο που αναδεικνύεται ιδιαίτερα στις ταινίες **Η φάμπρικα** του Αλέξανδρου Σικαλιά, **Beyond good and evil** του Αλέξανδρου Παπαθανασόπουλου, **Sunday 11-12** του Στέλιου Κουκουβιτάκη. Καθώς οι ανθρώπινες πράξεις δεν υποστηρίζονται πλέον από μεγάλες αφηγήσεις, αποκτά ιδιαίτερη σημασία η προσωπική στάση και επιλογή των ατόμων, η ηθική ατομική διάσταση της ανθρώπινης συμπεριφοράς.

-Κι εδώ έρχομαι σε ένα βασικό χαρακτηριστικό του φετινού Φεστιβάλ που είναι η **ανάπτυξη των χαρακτήρων**. Δίνεται ζωτικός χώρος στην αφήγηση, στον ηθοποιό. Οι δημιουργοί **επιχειρούν να συλλάβουν τη σύγχρονη πραγματικότητα στις διάφορες όψεις της μέσω των χαρακτήρων**. Οι ταινίες χτίζονται γύρω από τους χαρακτήρες (οι φιλικοί χώροι και τα άλλα στοιχεία της αφήγησης υποχωρούν σε δευτερεύουσα θέση στην πλειοψηφία των ταινιών). Η προσπάθεια ώστε οι χαρακτήρες να είναι ανθρώπινοι, πραγματικοί και όχι σχηματικοί δεν ευοδώνεται πάντοτε, ωστόσο φεύγοντας από αυτό το Φεστιβάλ θα θυμόμαστε αρκετούς από αυτούς για την αλήθεια τους και τη συγκίνηση που μας προκάλεσαν: τη Βασιλεία της Ευτυχίας Τόπη στην **ομότιλη ταινία**, τη Σοφία Κόκκαλη και τον Χάρη Φραγκούλη στο **Μόλλυ 6-8**, τη Μαρία Κεχαγιόγλου στο **Παρεμπιπτόντως**, τον Άλκη Παναγιωτίδη και τη Σοφία Σεϊρλή στην **Ομπρέλα** της Αμέρισσας Μπάστα, τον Ανδρέα Κωνσταντίνου στο **Η σιγή των ψαριών όταν πεθαίνουν** του Βασίλη Κεκάτου, τη νεαρή Χρύσα Πλατσατούρα ως Άρια στην **ομότιλη ταινία** της Μυρσίνης Αριστείδου, κι ακόμα την Έλλη Τρίγγο στο **37 ημέρες** της Νικολέττας Λεούση, τη Λένα Κίτσοπούλου στο **Fake news** του Δημήτρη Κατσιμήρη, τον Στάθη Σταμουλακάτο στο **Όλα για όλα**, την Ίριδα Μαρκοζάνες να τραγουδάει τα «Παιδιά του Πειραιά» στο **3-0 στο 89'** του Boris Stout. Ένα μεγάλο ατού του φετινού Φεστιβάλ, η παρουσία στην οθόνη συγκεντρωμένων των καλύτερων ηθοποιών της νέας γενιάς αλλά και πολλών καταξιωμένων της παλαιότερης.

Η ΕΠΑΝΟΔΟΣ ΣΤΟΝ ΡΕΑΛΙΣΜΟ

Στις περισσότερες ταινίες επιλέγεται, όπως και τις προηγούμενες χρονιές, η ρεαλιστική αφήγηση, η οποία σε αρκετές περιπτώσεις χαρακτηρίζεται από «τραχύτητα», καθώς αναδεικνύονται οι πιο σκληρές όψεις της σύγχρονης πραγματικότητας. Το φάντασμα του

Bazin αλλά και των ιδρυτών του «Δόγματος 95» μοιάζει να πλανάται πάνω από τις κινηματογραφικές αναζητήσεις των νέων δημιουργών, οι οποίοι επιζητούν να προβάλουν τη «γυμνή» πραγματικότητα. Οι λήψεις των δράσεων γίνονται σε πραγματικό χρόνο, η κάμερα κινείται στο χέρι παρακολουθώντας τη δράση και τις ψυχικές καταστάσεις των ηρώων, οι σκληρές σκηνές βίας δίνονται «ακατέργαστα» στα όρια της ανοχής του θεατή. Το στοιχείο αυτό, ως ένδειξη αυθορμητισμού και ειλικρίνειας, πιστώνεται κατ' αρχήν στους δημιουργούς, με όποιες παρατηρήσεις θα εκθέσω στη συνέχεια.

Πέρυσι, πλάι σε αυτόν τον ρεαλιστικό τρόπο καταγραφής είχαμε την εμφάνιση του **παράδοξου**, του **ανοίκιου** σε μια σειρά από ταινίες. Φέτος, η αντίδραση στη φόρμα εκφράζεται με το **tragic-comic** (τραγικό/κωμικό), ένα στοιχείο που εκφράζει επιρροές από το θέατρο του παραλόγου και τη λογοτεχνία (Beckett, Pessoa, Camy, Kafka). Πολύ ενδιαφέρον δείγμα τέτοιας τάσης αποτελεί η ταινία **Η σιγή των ψαριών όταν πεθαίνουν** του Βασίλη Κεκάτου - εύρημα με τον «νεκρό» ο οποίος παρίσταται στην κηδεία του, το οποίο εμφανίζεται και στην ταινία **Πολυέλιος** του Αντώνη Γλαρού. Στοιχεία σουρεαλιστικά και γκροτέσκο συναντάμε επίσης και στην πολιτική αλληγορία **Newstria** του Κωνσταντίνου Σταματοπούλου, αλλά και στο **Όλα για όλα** του Μαρίνου Σκλαβουνάκη, στο οποίο υιοθετείται παράλληλα ένας τραχύς ρεαλισμός και στοιχεία της φόρμας του γουέστερν.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα πάντως να υπογραμμίσω ότι ο ρεαλισμός δεν είναι ουδέτερη καταγραφή της πραγματικότητας, ενυπάρχει πάντοτε η **επιλογή** «τι δείχνεις, από ποια γωνία, ποια θέση». Είναι πολύ σημαντικό να μην απορροφά τον δημιουργό η εξωφιλμική πραγματικότητα, να είναι διακριτή η ματιά του και η θέση του ως προς αυτή, για να θυμηθούμε την περίφημη ρήση του Ρομπέρτο Ροσελίνι. Και βέβαια είναι πολύ σημαντικός ο κώδικας του τέλους (έκβαση). Οι περισσότερες ταινίες είχαν μια «δυσκολία» να δώσουν ένα τέλος στην ιστορία τους, το τέλος παρέμενε «μετέωρο». Και ακόμα θα ήθελα να προσθέσω ότι η ανίχνευση της νεανικής κουλτούρας και ταυτότητας μέσω των επαναλαμβανόμενων αναφορών στα πάρτι και στην προσκόλληση στα social media δεν επαρκεί για την εμβάθυνση στο φαινόμενο, πέρα από κάποιες πρώτες αποτυπώσεις.

41^ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Δράμας - Κινηματογράφος «Ολύμπια» Δράμας

Η ΑΠΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ

Νομίζω ότι σε αυτό το Φεστιβάλ αποκρυσταλλώθηκε μία τάση που θα ονόμαζα απώθηση του προσφυγικού ζητήματος στη θεματολογία των ταινιών. Παρότι η Ελλάδα είναι μια από τις χώρες της Ευρώπης που δέχτηκε μεγάλο αριθμό προσφύγων και μεταναστών και εξακολουθούν να παραμένουν στο έδαφός της χιλιάδες, δεν υπάρχει ούτε μια ταινία στο πρόγραμμα, η οποία να αναφέρεται κατά κύριο λόγο σε αυτό. Εντοπίσαμε μόνο δευτερεύουσες αφηγηματικές νύξεις, όπως η Κινέζα στην *Άρια* ή οι μαύροι ερασιτέχνες ηθοποιοί στο γύρισμα του *Fake news*, και οι φευγαλέες εικόνες των προσφυγικών σκηνών στο λιμάνι του Πειραιά στο *3-0 στο 89'*.

Η ΕΞΑΡΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

Η υπόκωφη βία στα πλαίσια της υπό αποδόμηση οικογένειας αλλά και διάχυτη μέσα στις κοινωνικές σχέσεις διατρέχει ταινίες όπως *Νάρκη* του Δημήτρη Τσαλαπάτη, *Άρια* της Μυρσίνης Αριστέιδου, *Εντροπία* του Χρήστου Τάση, *Sunday 11-12* του Στέλιου Κουκουβιτάκη, *Άβανος* του Παναγιώτη Χαραμή. Η ταξική διάσταση - μέσω του εργασιακού χώρου του εργασιακού και του εργατικού ατυχήματος -, ο σεξισμός της ελληνικής επαρχίας και η ασφυξία των κοινωνικών σχέσεων αποτυπώνονται με απλότητα, αφηγηματική οικονομία και δύναμη στην ταινία του Χαραμή. Υπάρχει λοιπόν θυμός και συμπεριεσμένη οργή στην ελληνική κοινωνία καθώς πέρασε από πάνω της ο οδοστρωτήρας της κρίσης. Ωστόσο η κρίση και οι συνέπειές της δε θα πρέπει να γίνουν «άλλοθι» για τη νομιμοποίηση της ανεξέλεγκτης βίας, την έκπτωση ανθρωπίνων αξιών και συμπεριφορών, την εξοικείωση των θεατών με τέτοιες συμπεριφορές και εν τέλει την αναπαραγωγή τους. Υπό αυτήν την έννοια, της αντίστασης στη λογική της βίας και της προβολής μιας στάσης αξιοπρέπειας, είναι πολύ ελπιδοφόρα σημεία αναφοράς η στάση του νεαρού ήρωα στην ταινία *Ο τεμπέλης* του Διονύση Χρονόπουλου και η άρνηση της νειαρής ηθοποιού να συμμετάσχει σε εξευτελιστικό εικονικό (:) βιασμό της στην ταινία *Fake news* του Δημήτρη Κατσιμίρη.

Η ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ

Ιδιαίτερη μορφή βίας αποτέλεσε σε αυτό το Φεστιβάλ η *έμφυλη βία*, με αποκλειστικό αποδέκτη τις γυναίκες ηρωίδες. Θα ήθελα να πω κάποια πράγματα πάνω σε αυτό και να επιχειρήσω αποτίμηση και ερμηνεία. Είχαμε λοιπόν συρροή επτά ταινιών στις οποίες *αναπαρίσταται η πράξη του βιασμού γυναικών* και μάλιστα συνοδευόμενη από πράξεις σκληρής σεξουαλικής κακοποίησης (*Check in* του Κωνσταντίνου Στραγαλινού, *Quidnunc* του Χάρη Αγιώτη, *Open up* της Κάτιας Κορνίλοβα, *Calling* της Αρτέμιδας Αναστασιάδου, *Sunday 11-12* του Στέλιου Κουκουβιτάκη, *Sisters* της Lyuba Kryvokhyzha, *Fake news* του Δημήτρη Κατσιμίρη. Από κοντά και η δολοφονία της

ελκυστικής ηρωίδας στον νέο-νoir *Συλλέκτης* του Θοδωρή Βουρνά από τον δεύτερο ήρωα, τον συγγραφέα. Η θεματική του βιασμού συναρθρώνεται με άλλα στοιχεία της σύγχρονης πραγματικότητας και ιδίως με την εμμονή και τον εθισμό στα social media στα πλαίσια της κοινωνίας του θεάματος.

Στη θεωρία Κινηματογράφου διεθνώς και ύστερα από τους μεγάλους κοινωνικούς αγώνες των δεκαετιών '60 και '70 έχει θεωρηθεί προβληματική η ηδονοβλεπτική απεικόνιση σεξουαλικά κακοποιημένων γυναικών ως «ελκυστικών αντικειμένων» του βλέμματος. Η Laura Mulvey αρχικά με τη θεμελιώδη της προσέγγιση για τη γυναίκα «αντικείμενο» στον κλασικό Κινηματογράφο και, ιδιαίτερα η Molly Haskell με το έργο της *From Reverence to Rape. The Treatment of Women in the Cinema*, έχουν αναλύσει με υποδειγματικό τρόπο χρησιμοποιώντας και εργαλεία της ψυχανάλυσης πώς οι κινηματογραφικές αναπαραστάσεις της βίας και των βιασμών λειτουργούν ως εργαλεία για να ελέγχονται και να τιμωρούνται οι γυναίκες, αλλά και ως αρνητικά στερεότυπα που αναπαράγουν σχέσεις κυριαρχίας ανάμεσα στα φύλα μέσω της εγγραφής στο συλλογικό ασυνείδητο. Η Haskell μάλιστα υποστηρίζει ότι οι απεικονίσεις των βιασμών γυναικών πυκνώνουν κάθε φορά σε κάθε ιστορική περίοδο που οι γυναίκες αναδύονται δυναμικά στο προσκήνιο διεκδικώντας ισοτιμία στην παραγωγή, στη δημόσια σφαίρα και στις έμφυλες σχέσεις (τιμωρία έναντι απειλής).

Ο χειρισμός λοιπόν του θέματος έχει μεγάλη σημασία και από αυτήν την άποψη δεν μπορούμε παρά να επικροτήσουμε τον χειρισμό της ταινίας *Calling* της Αρτέμιδας Αναστασιάδου, όπου η αφήγηση λειτουργεί ως αποκάλυψη της πράξης του βιασμού ως πράξης εξουσίας και επιβολής και όπου προβάλλεται η αποθυματοποίηση της βιασμένης γυναίκας/μπτέρας, η οποία με σθένο εidoποιεί τις Αρχές.

Προσωπικά, μου παραμένει ως ερώτημα τι εξυπηρετεί για την ανάδειξη σοβαρών κοινωνικών θεμάτων να εγγράφονται στο συλλογικό φαντασιακό τόσες εικόνες κακοποιημένων γυναικών. Η εξομίωση της σεξουαλικής βίας με παιχνίδι, είτε ακόμη και με λύτρωση, και η επίμονη απεικόνιση στην οθόνη λειτουργούν απενοχοποιητικά για την πράξη του βιασμού και αποπροσανατολιστικά για το σοβαρότατο κοινωνικό πρόβλημα της άσκησης βίας κατά των γυναικών και συνιστούν οπισθοδρόμηση σε σχέση με την κατεύθυνση της ισοτιμίας των φύλων και της αμφισβήτησης και των ανδρικών στερεοτύπων.

Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑ

Στον αντίποδα αυτής της τάσης έχουμε το πολύ θετικό γεγονός της αύξησης των γυναικείων σκηνοθετικών υπογραφών στο Διαγωνιστικό Τμήμα (περί τις 20 σε σύνολο 67), αν και αυτό που ενδιαφέρει

1. «37 ΜΕΡΕΣ» της Κατερίνας Λεούση – Βραβείο της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας

2. «ΑΒΑΝΟΣ» του Παναγιώτη Χαραμή – Χρυσός Διόνυσος

3. «ΟΜΠΡΕΛΑ» της Αμέρισσας Μπάστα

4. «ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΤΟΙΧΟΣ» του Δημήτρη Γκότση – Ειδικό Βραβείο «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή»

είναι το κοινωνικό φύλο και όχι το βιολογικό και η οπτική του φύλου. Επίσης είδαμε μια σειρά από γυναικείους χαρακτήρες, πολύ δυναμικούς, ανθρώπινους και τρυφερούς μέσα στις ταινίες. Επιτρέψτε μου να ξεχωρίσω τις **37 ημέρες** της Νικολέτας Λεούση με την Έλλη Τρίγγου στον ρόλο της εργαζόμενης εγκύου, την οποία θεωρώ την πιο «ευοίωνη» ταινία του Φεστιβάλ. Μια χαραμάδα αισιοδοξίας, αφού αυτή τη φορά η επώδυνη κυφορία φέρνει τον τοκετό, στον οποίο συμμετέχει αλληλέγγυα όλη η κοινωνία (όλοι βοηθούν την ηρωίδα να γεννήσει στο παγκάκι της στάσης του λεωφορείου). Η ίδια έχει υπερασπίσει τον εαυτό της και τη νέα ζωή μέσα της με τη ριζοσπαστική και θαρραλέα στάση της απέναντι στον εργοδότη της στο κομμωτήριο, τυπικό εκπρόσωπο μιας απαράδεκτης, αλλά συνήθους στάσης απέναντι στις εγκύους εργαζόμενες.

Θα ήθελα να μιλήσω και για την τρυφερή μοναχική ηρωίδα της Ζακλίν Λέντζου στην ταινία **Έκτορας Μαλό: Η τελευταία μέρα της χρονιάς**, που ενσαρκώνει σε μία ακόμη θαυμάσια ερμηνεία η Σοφία Κόκκαλη, για τη δυναμική τιμωρό εκδικητριά του βιασμού της αδελφής της στο **Sisters**, για την προστατευτική και γενναία Ελπίδα (Μαρία Κεχαγιόγλου) στο **Παρεμπιπτόντως**, για την τρυφερή έφηβη Άρια και για τη λιτή και συγκινητική Βασιλεία στις **ομότιτλες ταινίες**, για την ηρωίδα του **Άβανος** που χάνει τη δουλειά της, καθώς δεν ανέχεται τη σεξουαλική παρενόχληση των πελατών. Ακόμη για την αφήγηση της Ρίτας στην **ομότιτλη ταινία** του Γιώργου Δανόπουλου, και τον αγώνα της ηρωίδας στην ταινία **Tropical Dreams** της Βαγγελιώως Σουμέλη, όμως ο χώρος δεν επαρκεί.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΙΣ ΧΑΜΕΝΕΣ ΑΞΙΕΣ

(ΟΨΕΙΣ ΕΝΟΣ ΝΕΟΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟΥ;)

Είδαμε να απεικονίζεται μια πολύ όμορφη σχέση ανάμεσα στα εγγόνια και σε παππούδες/γιαγιάδες. Είναι αυτοί που εκπροσωπούν την αγάπη και τη ζεστασιά στην αποδομημένη ελληνική οικογενειακή εστία (**Βουρβουρού** της Κορίνας Λογοθέτη, **Spring time rest** του Γιάννη Ζαφείρη, **Τυφλόμυγα** της Δέσποινας Μαυρίδου, **Ομπρέλα** της Αμέρισσας Μπάστα). Η ενασχόληση με τους παππούδες, τις γιαγιάδες και τις χαμένες αξίες που αυτοί εκπροσωπούν (ηρασιότητα, ανιδιοτέλεια, δοτικότητα στους οικείους, συνοχή της οικογένειας, χρόνο για ουσιαστική επαφή και για τις χαρές της ζωής) εκφράζει ενδεχομένως νοσταλγία και μία τάση επιστροφής σε κλασικές αξίες και κλασικούς δεσμούς, την οποία - συμφωνώντας με τον καλλιτεχνικό διευθυντή κ. Αντώνη Παπαδόπουλο και την καθηγήτρια κα Manuela Cerna που αναφέρθηκε σχετικά στον σχολιασμό του Διεθνούς Διαγωνιστικού - θα μπορούσαμε να ονομάσουμε **νεορομαντική**.

Ταινίες στις οποίες επίσης θα ήθελα να αναφερθώ στα πλαίσια του **μεγάλου εύρους** του φετινού Φεστιβάλ, συνιστούν και οι παρακάτω:

η οπτική του φύλου διέπει και την ταινία **The penal colony** του Μάνου Τσίζεκ, δραματοποίηση της ιστορίας της Νάντιας Τολοκονικόβα, μέλους της φεμινιστικής πανκ ροκ μπάντας Pussy Riot, η οποία συνιστά ένα ενδιαφέρον εγχείρημα καλλιτεχνικής αποτύπωσης μιας καθ' όλα σύγχρονης πολιτικής υπόθεσης. Πολύ ενδιαφέρουσα πολιτική αλληγορία με έντονους συμβολισμούς και ιδιαίτερο φιλικό χώρο αποτελεί η ταινία **Muffin** του Daniel Bolda. Με πολιτική θέση κινείται επίσης η ενδιαφέρουσα αλληγορία **Ευρωπαίος πολίτης** του Νίκου Καμπέρη.

Λιτή συγκινητική αναφορά στην τουρκική εισβολή του '74 και στο πρόβλημα των αγνοουμένων η κυπριακή ταινία **30** του Κωνσταντίνου Πατσαλίδη, τρυφερή, ερωτική, κατά της διχοτόμησης και των κοινωνικών προκαταλήψεων η άλλη κυπριακή ταινία **Thin green line** του Μάριου Ψαρά, δίνουν δύο διαφορετικές όψεις του δράματος του κυπριακού χώρου σε δυο διαφορετικές ιστορικές περιόδους.

Φέτος είδαμε ακόμη δύο συγκλονιστικά ντοκιμαντέρ, με διεθνείς αναφορές **La ultima hija** της Εύης Καραμπάτσου για τις βρεφονοσίες λόγω φτώχειας σε μια περιοχή της Χιλής και **Τέταρτος τοίχος** του Δημήτρη Γκότση για την αναγκαστική εγκατάλειψη των εστιών λόγω πολεμικών συγκρούσεων και οικολογικών καταστροφών στον πλανήτη.

Όπως έγινε προφανές από τα παραπάνω, φέτος κατέλαβαν λιγότερο χώρο στο σώμα των ταινιών του Φεστιβάλ οι πειραματισμοί στη φόρμα της αφήγησης και οι αντισυμβατικές μορφές τρόπου κινηματογράφησης. Σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται οι ταινίες **Κίκου πριν έλθει το καλοκαίρι** του Κωστή Χαραμουντάνη με τις γρήγορες - αντίστοιχες με τη μνήμη - εναλλαγές των εικόνων, **3-0 στο 89'** με τη φυγόκεντρη αφήγηση του Boris Stout, **Natron animation** με τις εκφραστικές αρετές των Άρη Απαρτιάν και Σοφίας Αβραμίδου, και ακόμη **Yawth** των Λήδας Βαρτζιώτη και Δημήτρη Τσακαλέα, και **Live** του Βασίλη Σταυρόπουλου, με αφήγηση μέσω κινητών και tablet. Ενδιαφέρουσα η πρόταση διαλόγου ανάμεσα στο εικαστικό στοιχείο και την κινηματογραφική αφήγηση στο έργο **Η στιγμή** του Γιάννη Στεφανάκη.

Κλείνοντας θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για την παρουσία και την προσοχή σας και να εκφράσω την πεποίθησή μου ότι ο **Κινηματογράφος, μια βαθιά ουμανιστική τέχνη**, θα συνεχίσει να τροφοδοτεί τη σκέψη και το συναίσθημά μας, ανεξάρτητα από τις όποιες οικονομικές ή τεχνολογικές εξελίξεις. Οι Κινηματογραφικές Σπουδές που εξαγγέλθηκαν στη Δράμα με την ευτυχή σύμπραξη του Δήμου Δράμας, του Φεστιβάλ και του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, πιστεύω ότι θα συμβάλουν με τον καλύτερο τρόπο στην ευόδωση και εκπλήρωση αυτής της συνθήκης.

Δράμα, 22 Σεπτεμβρίου 2018

20 ΧΡΟΝΙΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑΣ (2017)

20 χρόνια αδιάλειπτης πορείας και προσφοράς στον ποιοτικό κινηματογράφο για παιδιά και νέους

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 25/02/2018

- **Προβολή** της ταινίας του **Ουμίτ Κόρεκεν «ΜΠΛΕ ΠΟΔΗΛΑΤΟ»** (ΤΟΥΡΚΙΑ/ΓΕΡΜΑΝΙΑ, 2016)
- **Βραβείο Καλύτερης Ταινίας** της **Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας** στο **19ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους** (2016)
- **Συζήτηση** με **εισηγητές** τους **Δημήτρη Σπύρου** (Καλλιτεχνικό Διευθυντή του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους, σκηνοθέτη, συγγραφέα), **Νίκο Θεοδοσίου** (Καλλιτεχνικό Διευθυντή του Camera Zizanio, συγγραφέα, σκηνοθέτη) και **Γιώργο Μόσχο** (εμπειρογνώμονας δικαιωμάτων του παιδιού, πρώην Συνήγορος του Παιδιού)
- Σε **συνεργασία** με το **Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους** και το **Νεανικό Πλάνο**

20 ΧΡΟΝΙΑ ΣΙΝΕΜΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΝΕΟΥΣ (2017)

Η μεγαλύτερη νεανική και παιδική γιορτή της χώρας, το μοναδικό κινηματογραφικό Φεστιβάλ στην Ελλάδα με αποδέκτες παιδιά και νέους, συμπλήρωσε τα 20 του χρόνια, αλλά διατηρεί άσβεστη την παιδικότητά του. Σε πείσμα των δυσκολιών που κατά καιρούς αντιμετώπισε, κατάφερε να καθιερωθεί διεθνώς ως ένα από τα σημαντικότερα φεστιβάλ του είδους του.

Σε αυτό συνέτέλεσε η εκπαιδευτική του διάσταση, αναπόσπαστο κομμάτι της δράσης του, και η βαθιά γνώση του αντικειμένου από τους διοργανωτές Δημήτρη Σπύρου, Νίκο Θεοδοσίου, Χρήστο Κωνσταντόπουλο.

Δεν είναι τυχαίο, ότι 20 χρόνια τώρα, οι δρόμοι του Πύργου μετατρέπονται σε ένα απέραντο κινηματογραφικό πλατό με πρωταγωνιστές παιδιά και εφήβους που, αξιοποιώντας ακόμα και το κινητό ή το τάμπλετ τους, γυρίζουν τις δικές τους ταινίες.

Το φετινό Φεστιβάλ (2017) θα γιορτάσει τα γενέθλιά του απλά και ουσιαστικά, χωρίς τυμπανοκρουσίες. Ενισχύοντας τις εκπαιδευτικές του δράσεις και κάνοντας αυτό που γνωρίζει καλύτερα: να μπει τους νέους στο σινεμά, δείχνοντάς τους βραβευμένες ταινίες απ' όλον τον κόσμο και ταυτόχρονα ενθαρρύνοντάς τους να γυρίσουν τις δικές τους, με εμπυκωτές φέτος μεγάλα ονόματα του ελληνικού σινεμά.

Η φετινή επετειακή διοργάνωση ξεκινά το Σάββατο 2 Δεκεμβρίου 2017 στον Πύργο (έδρα και κέντρο των κύριων εκδηλώσεων του φεστιβάλ) και εξαπλώνεται σε άλλες 8 πόλεις της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Αμαλιάδα, Πάτρα, Αργίνο, Λεχαινά, Ζαχάρω, Μεσολόγγι, Αίγιο και Γαστούνη) καθώς και σε δεκάδες χωριά και δίνει στους νεαρούς θεατές του την ευκαιρία όχι μόνο να παρακολουθήσουν μερικά κινηματογραφικά διαμαντάκια απ' όλον τον κόσμο, που καθηλώνουν μικρούς και μεγάλους, αλλά και να εκφραστούν ελεύθερα και δημιουργικά.

Για μια εβδομάδα, στην πιο χαρούμενη κινηματογραφική γιορτή της Ελλάδας, με οικοδεσπότη τον καλλιτεχνικό διευθυντή του Φεστιβάλ Δημήτρη Σπύρου, ο Πύργος μεταμορφώνεται σε ένα απέρα-

ντο κινηματογραφικό εργαστήρι. Τα παιδιά κλείνουν την τηλεόραση και αποδεικνύουν με την ενθουσιώδη συμμετοχή τους ότι μία καλή κινηματογραφική ταινία μπορεί να είναι και ψυχαγωγική και εκπαιδευτική! Και πάντως καθόλου, μα καθόλου βαρετή... Ταυτόχρονα, μια σειρά από κινηματογραφικά εργαστήρια θα τους δώσουν την ευκαιρία να γυρίσουν τις δικές τους ταινίες, αξιοποιώντας δημιουργικά τα τάμπλετ και τα κινητά τους.

Το Υπουργείο Παιδείας, άλλωστε, υπό την αιγίδα του οποίου τελεί το Φεστιβάλ Ολυμπίας, ενθαρρύνει με υπηρεσιακό έγγραφο του τη συμμετοχή των μαθητών απ' όλη την Ελλάδα στις εκδηλώσεις που διοργανώνονται στον Πύργο.

ΤΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΤΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

Στο φετινό Φεστιβάλ διαγωνίζονται 69 ταινίες (21 μεγάλου μήκους και 48 μικρού και μεσαίου μήκους) από 47 χώρες. Οι ταινίες αυτές συμμετέχουν στα διαγωνιστικά τμήματα Μεγάλου Μήκους (13), Μικρού Μήκους Μυθοπλασίας (16), Μικρού Μήκους Animation (20) και Ντοκιμαντέρ / Kids & Docs (20).

Από πέρυσι, το Τμήμα Ντοκιμαντέρ (Kids & Docs), το οποίο έχει ξεχωριστή διεθνή κριτική επιτροπή (καθώς και πολυμελή παιδική κριτική επιτροπή), φιλοξενείται στην Αμαλιάδα (που απέχει μόλις 20 λεπτά από τον Πύργο), πράγμα που σημαίνει πως το Φεστιβάλ Ολυμπίας ουσιαστικά απαρτίζεται πλέον από τρία φεστιβάλ: Το φεστιβάλ στον Πύργο, που φιλοξενεί τα διαγωνιστικά τμήματα μυθοπλασίας και animation, την γιορτή του ντοκιμαντέρ στην Αμαλιάδα και την Camera Zizanio, που παρουσιάζει ταινίες εκατοντάδων παιδιών από την Ελλάδα και όλον τον κόσμο (κυρίως την Ευρώπη).

Οι σκοτεινές αίθουσες του Πύργου και της Δυτικής Ελλάδας δεν παρουσιάζουν την καθημερινότητα μέσα από ένα ροζ σύννεφο: οι ταινίες του Φεστιβάλ δεν φοβούνται να αποκαλύψουν στα παιδιά όλες τις πτυχές της αληθινής ζωής. Τα αγόρια και τα κορίτσια του κόσμου, άλλωστε, δεν ζουν κλεισμένα σε μια αποστειρωμένη γυάλα - είναι, δυστυχώς, τα πρώτα και πιο ευάλωτα θύματα των επιλογών

που κάνουν οι μεγάλοι. Καταπιάνονται με μια ευρεία γκάμα θεμάτων που απασχολούν τα παιδιά και τους νέους (σχέσεις, σχολικό περιβάλλον, εθισμοί, απώλεια, οικολογία, αναπηρία, διαφορετικότητα, παιδική εργασία κτλ.), αλλά και με όλες τις όψεις του σύγχρονου κόσμου, που έχουν άμεσο ή έμμεσο αντίκτυπο στη ζωή των παιδιών. Ταυτόχρονα σπληντεύουν τη βία απ' όπου κι αν προέρχεται - εδώ, δεν έχουν θέση η μισαλλοδοξία και ο ρατσισμός - διαπνέονται από τις αρχές που έχουν θεσπίσει η UNICEF και η UNESCO για τον παιδικό και νεανικό κινηματογράφο, δηλαδή εμπνέονται από αγάπη για τον Άνθρωπο, τη Ζωή και τη Φύση, αναπτύσσουν την κριτική και δημιουργική σκέψη των νέων και βοηθούν στην αλληλοκατανόηση ανθρώπων με διαφορετική κουλτούρα. Αποκλείονται ταινίες που προωθούν τη βία, το ρατσισμό, τον πόλεμο και το σεξισμό. Φυσικά ένα πλήθος ταινιών υμνούν, συχνά με χιούμορ, και τη χαρά της ζωής: τον πρώτο έρωτα, την φιλία, την αγάπη προς τα ζώα, την αδελφική αγάπη, τη συντροφικότητα και τη χαρά του παιχνιδιού και της εξερεύνησης...

Παράλληλα, το φετινό διαγωνιστικό πρόγραμμα που επέλεξε, όπως κάθε χρόνο, ο καλλιτεχνικός διευθυντής του Φεστιβάλ Ολυμπίας Δημήτρης Σπύρου, είναι αντιπροσωπευτικό των τάσεων που επικρατούν διεθνώς στον κινηματογράφο για την παιδική και νεανική ηλικία και μεριμνά ώστε να υπάρχει εκφραστική πολυμορφία και να εκπροσωπούνται χώρες που η κινηματογραφία τους είναι άγνωστη στο ευρύ κοινό.

Εκτός από τις διεθνείς κριτικές επιτροπές των ενηλίκων θα υπάρχουν και παιδικές κριτικές επιτροπές οι οποίες θα απονείμουν τα δικά τους βραβεία.

Η 17η CAMERA ZIZANIO

Αλλά και στο πλαίσιο της δημοφιλούς Camera Zizanio που επιμελείται ο Νίκος Θεοδοσίου, θα διαγωνιστούν 238 ταινίες που έχουν δημιουργήσει μαθητές σχολείων από 40 χώρες, μια επιλογή που έγινε από ένα σύνολο πλέον των 1.800 ταινιών (!) που υποβλήθηκαν φέτος στην Camera Zizanio. Στο ελληνικό τμήμα θα προβληθούν 123 ταινίες από όλες τις περιοχές της Ελλάδας και οι οποίες κατανέμονται ηλικιακά, 38 για την κατηγορία Α (έως 12 ετών), 44 για την κατηγορία Β (13-16 ετών) και 30 για την κατηγορία Γ (17-20 ετών). Παράλληλα θα παρουσιαστούν 96 ταινίες από την Ευρώπη και 19 ταινίες από τον υπόλοιπο κόσμο. Το πρόγραμμα της Camera Zizanio περιλαμβάνει ακόμα και ταινίες από παιδιά νηπιαγωγείων, αλλά και άλλες που έγιναν εξ ολοκλήρου από 10χρονα παιδιά (χωρίς καμία βοήθεια ενήλικα).

SCHOOL CINEMA

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ: Μια εβδομάδα κινηματογραφικής εκπαίδευσης και δημιουργίας που φέρνει πιο κοντά τα παιδιά στον μαγικό κόσμο της εικόνας. Έλληνες και ξένοι σκηνοθέτες, δι-ακεκριμένοι διευθυντές φωτογραφίας, μοντέρ και σεναριογράφοι, δημιουργοί κινουμένων σχεδίων και ηθοποιοί προσφέρουν τις γνώσεις και τη συσσωρευμένη εμπειρία τους, θέτοντας σε λειτουργία το πιο ενδιαφέρον σχολείο κινηματογράφου. Με την καθοδήγησή τους οι μαθητές οργανώνουν τη φαντασία τους και δημιουργούν ταινίες μικρού μήκους που εντυπωσιάζουν.

Μεταξύ των εργαστηρίων της Camera Zizanio είναι το εργαστήριο κινουμένων σχεδίων Zizanimation (το μακροβιότερο του Φεστιβάλ) αλλά και το Mythos Project, με φανταστικούς φίλους σε Ελλάδα και εξωτερικό: Τα παιδιά, χωρισμένα σε πολυεθνικές ομάδες, συζητούν, ανταλλάσσουν απόψεις και με όπλα τις κάμερες και τους υπολογιστές, φτιάχνουν σενάρια και γυρίζουν ταινίες. Η θεματολογία τοποθετεί πάντα στο επίκεντρο τους νέους απέναντι στο σημερινό κόσμο. Μέχρι σήμερα έχουν δημιουργηθεί δεκάδες ταινίες μιας εξαιρετικής δυναμικής.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΚΑΙ MASTER CLASSES: Μεγάλη ποικιλομορφία έχουν

φέτος και τα σεμινάρια για εκπαιδευτικούς και τα master classes που θα δώσουν οι Νίκος Καβουκίδης, Κώστας Φέρρης, Αργύρης Θέος και Αντώνης Χαλκιάς. Εργαστήριο πάνω στα κινηματογραφικά εφέ θα πραγματοποιήσουν οι αδερφοί Αλακούζοι.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΗΜΕΡΙΔΑ: Με τίτλο «Κινηματογραφική παιδεία: θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις και Εκπαίδευση» και προσκεκλημένους σημαντικούς εισηγητές από την Ελλάδα και άλλες ευρωπαϊκές χώρες, η ημερίδα αυτή πραγματοποιείται στο πλαίσιο του αφιερώματος «Ο δρόμος για τον δεύτερο ήλιο», που υλοποιείται με την υποστήριξη του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δία Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους. Στοχεύει να αναδείξει τη σημασία της αξιοποίησης του κινηματογράφου ήδη από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση όχι ως απλό εργαλείο αλλά ως μέσο δημιουργικής έκφρασης των παιδιών και οι προβολές ταινιών να γίνουν αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όχι μέσω ενός πανιού στον τοίχο κι ενός λάπτοπ αλλά σε κανονικές συνθήκες προβολής. Ας σημειωθεί ότι το 1997, στο ξεκίνημά του, το Φεστιβάλ Ολυμπίας είχε διοργανώσει συνέδριο για την Κινηματογραφική Εκπαίδευση (το πρώτο που έγινε στην Ελλάδα για το θέμα αυτό). Είκοσι χρόνια μετά, κι ενώ έχει ήδη ανδρωθεί μια γενιά παιδιών που μεγάλωσε στην εποχή της ψηφιακής εικόνας, επανέρχεται στο θέμα, θέτοντας νέους προβληματισμούς.

ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ

Από τα μη διαγωνιστικά προγράμματα του φετινού Φεστιβάλ, ξεχωρίζουν τα εξής αφιερώματα:

Ο δρόμος για τον δεύτερο ήλιο. Φέτος, για δεύτερη φορά στην ιστορία του, το Φεστιβάλ φιλοξενεί μια ιδιαίτερη ενότητα με τίτλο «Ο δρόμος για τον δεύτερο ήλιο». Η ενότητα αυτή υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δία Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους. Θα προβληθούν ταινίες (μυθοπλασίας και ντοκιμαντέρ) που καταπνέονται με ζητήματα παιδείας, διδασκαλίας και μάθησης.

Focus στον Γερμανικό Κινηματογράφο. Αφιέρωμα σε συνεργασία με το σημαντικό φεστιβάλ παιδικού κινηματογράφου Σίνικελ. Θα προβληθούν γερμανικές ταινίες μυθοπλασίας μικρού και μεγάλου μήκους.

Θα πραγματοποιηθούν επίσης τα αφιερώματα: «**Μικρές ταινίες, μεγάλα όνειρα**» (μια επιλογή ταινιών που έχουν διακριθεί στο φεστιβάλ τα προηγούμενα χρόνια) και οι δημοφιλείς ενότητες «**Zoom in European Children's Film**» και «**Σύγχρονες τάσεις στο ευρωπαϊκό animation**».

Θα παρουσιαστεί εκπαιδευτικό υλικό για τις ταινίες *Σάνα, η μουσική του λύκου*, *Φιν, η μαγεία της μουσικής*, *Η Ορχήστρα της Ανακύκλωσης*, αλλά και για την ταινία μικρού μήκους *Τραγούδι!*, που απέσπασε το φετινό Όσκαρ μικρού μήκους, προσφέροντας στους εκπαιδευτικούς ένα εξαιρετικό εργαλείο διδασκαλίας στην τάξη, που θα συναρπάσει τους μαθητές. [...]

«Independent.gr», www.independent.gr

Συζήτηση για την ταινία του Ουμίτ Κόρκεν «ΜΠΛΕ ΠΟΔΗΛΑΤΟ»
- Δημήτρης Σπύρου, Νίκος Θεοδοσίου και Γιώργος Μάσχος

Το δικαίωμα των παιδιών να συμμετέχουν στην πολιτιστική ζωή και τις τέχνες

Του Γιώργου Μόσχου*

Στη χώρα μας τα δικαιώματα των παιδιών είναι πλέον όλο και περισσότερο αναγνωρίσιμα. Πόσο καλά ξέρουμε όμως το περιεχόμενο και τους τρόπους υλοποίησης και προστασίας του δικαιώματος συμμετοχής στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή;

Το δικαίωμα αυτό κατοχυρώνεται ρητά με το **άρθρο 31 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού**, η οποία υιοθετήθηκε το 1989 από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ. Το 1992 επικυρώθηκε και έγινε νόμος αυξημένης τυπικής ισχύος στην Ελλάδα (ν.2901/92), που σημαίνει ότι υπερισχύει έναντι άλλων εθνικών ρυθμίσεων. Το ενδιαφέρον στοιχείο είναι ότι το συγκεκριμένο άρθρο συνδέει το δικαίωμα του παιδιού στην πολιτιστική ζωή και τις τέχνες με το δικαίωμα στο παιχνίδι και τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου. Πρόκειται για ένα άρθρο με μεγάλη αξία για όλα τα παιδιά του κόσμου, το οποίο όμως φαίνεται ότι δεν είχε λάβει για πολλά χρόνια τη δέουσα προσοχή. Για άλλα δικαιώματα των παιδιών, όπως το δικαίωμα στην εκπαίδευση, στην υγεία, στην ελεύθερη έκφραση της γνώμης, στην προστασία

* Ο Γιώργος Μόσχος είναι εμπειρογνώμονας δικαιωμάτων του παιδιού, πρώην Συνήγορος του Παιδιού.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΟΥ Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για παιδιά και νέους **ΔΗΜΗΤΡΗ ΣΠΥΡΟΥ (2018)**

- Τι νέο φέρνει φέτος το 21^ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους και η 18^η Ευρωπαϊκή Συνάντηση Νεανικής Οπτικοακουστικής Δημιουργίας *Camera Zizania*;

- Το Φεστιβάλ κάθε χρόνο έχει κάτι καινούριο. Φέτος η ιδιαιτερότητά του είναι το *Olympia «Creative Ideas» Pitching Lab*, στο οποίο υπέβαλαν τις ιδέες τους για ταινίες μικρού μήκους μυθοπλασίας, απίτσηση και ντοκιμαντέρ οι επαγγελματίες του κινηματογράφου, η πλειονότητα των οποίων είναι νέοι άνθρωποι. Θα υπάρξει μια τετραήμερη διαδικασία κατά την οποία θα επιλέξουμε τις δυο ιδέες που θα βραβευτούν, προκειμένου να μπορέσουν οι δημιουργοί τους να τις αναπτύξουν παραπέρα και να φτάσουν στην ταινία. Τα δύο βραβεία θα είναι ισότιμα και αφορούν 3.000 ευρώ από την ΕΡΤ και άλλες 3.000 ευρώ από το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου. Πέρα από την επιλογή, θα είναι ουσιαστικά κι ένα εντατικό μάθημα γύρω από τον κινηματογράφο για παιδιά και νέους και τις ιδιαιτερότητές του.

- Πόσες ιδέες υποβλήθηκαν;

- Υποβλήθηκαν 30 ιδέες, από τις οποίες επιλέξαμε τις 12. Από αυτές, μέσα από τη διαδικασία που θα ακολουθηθεί, παρουσία των σκηνοθετών και σεναριογράφων στον Πύργο, από 1 ως 4 Δεκεμβρίου,

θα καταλήξουμε στις δύο. Για εμάς αυτό που είναι σημαντικό είναι να δημιουργηθεί αυτή η ομάδα των 12 ατόμων, που θα έχουν μια διαρκή επαφή. Γιατί αυτό που έχει επισημανθεί είναι η έλλειψη κινηματογραφικής παιδείας στην Ελλάδα και ιδιαίτερα πάνω στο θέμα του κινηματογράφου για παιδιά και νέους. Είναι, λοιπόν, απαραίτητο να γίνουν και μακράς διάρκειας σεμινάρια - όχι μόνο το εντατικό που θα κάνουμε στον Πύργο - και όποιες ιδέες από αυτές συζητήσουμε και είναι διατεθειμένα τα παιδιά να τις δουλέψουν παραπέρα, θα είμαστε δίπλα τους με συμβουλές και γενικότερη υποστήριξη και στη συνέχεια. Δηλαδή, όχι μόνο όσον αφορά τις δυο ιδέες, αλλά και τις υπόλοιπες.

- Μιλήστε μας για την ενδιαφέρουσα έκδοση του Φεστιβάλ με κείμενα του Κωστή Παλαμά για τον κινηματογράφο και τον ρόλο του στην εκπαίδευση.

- Πρόκειται για πολύ σημαντικά κείμενα του Κ. Παλαμά, τα δύο του 1915 και το τρίτο του 1923. Ο κινηματογράφος γενικά αντιμετωπιζόταν πολύ εχθρικά στο ξεκίνημά του, θεωρείτο δηλαδή ότι δεν ήταν τέχνη, πως ειδικά απέναντι στους νέους είχε βλαβερές συνέπειες κτλ. Για παράδειγμα, ο εγκληματολόγος, καθηγητής πανεπιστημίου, Γεώργιος Γαρδίκας (1869-1936) έλεγε φοβερά πράγματα, όπως ότι τυφλώνονται τα παιδιά, αρρωσταίνουν, παθαίνουν σκολίωση, ότι φαντασιείτε. Ο Παλαμάς πραγματικά γράφει πολύ φωτισμένα και προφητικά κείμενα για τον ρόλο που θα παίξει ο κινηματογράφος.

- Δεν είναι και τόσο γνωστά τα κείμενα αυτά...

- Δεν τα έχει προσέξει κανείς. Τα αναζητήσαμε και τα βρήκαμε. Στην έκδοση υπάρχει ένας πρόλογος από τον Νίκο Θεοδοσίου, που είναι μέλος της τριμελούς γραμματείας του Φεστιβάλ και καλλιτεχνικός διευθυντής της *Camera Zizania*, καθώς κι ένα επίμετρο δικό μου από κείμενο που αναφέρεται στις απαρχές του κινηματογράφου στην Ελλάδα, στα ζητήματα ακαταλληλότητας που είχαν τεθεί, καθώς και το τι γινόταν στον υπόλοιπο κόσμο την ίδια περίοδο. Είναι μια πολύ χρήσιμη έκδοση. Εμείς κρατήσαμε στα κείμενα του Παλαμά το πολυτονικό, ακριβώς για να τονίσουμε ότι αυτά είχαν ειπωθεί σε έναν πολύ παλιό καιρό.

- Σε ποια φάση βρίσκεται η μετατροπή του κτιριακού συγκροτήματος του Ανώνυμου Σταφιδικού Οργανισμού (ΑΣΟ) στον Πύργο

από τη σωματική τιμωρία και άλλες μορφές βίας, τα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρίες, των ιθαγενών, των ασυνόδευτων και των παραβατών του νόμου, η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ είχε εκδώσει, για την υποστήριξη της εφαρμογής τους, διευκρινιστικά κείμενα που ονομάζονται «Γενικά Σχόλια». Μόλις το 2013 η Επιτροπή εξέδωσε το Γενικό Σχόλιο υπ' αρ. 17 που αφορά το άρθρο 31, το οποίο μάλιστα είχε αποκληθεί από ορισμένους «**το ξεχασμένο άρθρο**»¹. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 31 προβλέπονται τα εξής:

«1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν στο παιδί το δικαίωμα στην ανάπαυση και στις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου, στην ενασχόληση με ψυχαγωγικά παιχνίδια και δραστηριότητες που είναι κατάλληλες για την ηλικία του και στην ελεύθερη συμμετοχή στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη σέβονται και προάγουν το δικαίωμα του παιδιού να συμμετέχει πλήρως στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή και ενθαρρύνουν την προσφορά κατάλληλων και ίσων ευκαιριών για πολιτιστικές, καλλιτεχνικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες και για δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου.»

Παρατηρούμε λοιπόν ότι, όπως προαναφέρθηκε, στο άρθρο αυτό η συμμετοχή στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή συνδέεται με το παιχνίδι και με τον ελεύθερο χρόνο των παιδιών, μια φυσική ανάγκη

που αποτελεί και ένα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της παιδικής ηλικίας. Βέβαια, αν ανατρέξουμε και στα υπόλοιπα άρθρα της Σύμβασης, θα διαπιστώσουμε ότι με διάφορους τρόπους το δικαίωμα στην πολιτιστική ζωή συνδέεται με πολλά άλλα δικαιώματα, όπως το δικαίωμα στη μη διάκριση (άρθρο 2), στην ανάπτυξη (άρθρο 6), στην ελεύθερη έκφραση της γνώμης και της προσωπικότητας (άρθρα 12-13), στην ενημέρωση (άρθρο 17), στην εκπαίδευση (άρθρα 28-29), αλλά και με τα άρθρα που προστατεύουν τα δικαιώματα παιδιών με αναπηρίες, ιθαγενών, μειονοτήτων, προσφύγων κτλ. Καθώς μάλιστα, όπως έχει επανειλημμένα τονιστεί, όλα τα δικαιώματα είναι μεταξύ τους αλληλένδετα και θα πρέπει να προσεγγίζονται ολιστικά

σε έδρα του Φεστιβάλ, όπως έχει εξαγγελθεί και από τον πρωθυπουργό;

- Προσωπικά δεν είμαι πολύ ευχαριστημένος με την ταχύτητα των πραγμάτων, η γραφειοκρατία είναι πάρα πολύ ισχυρή. Δεν έχει προχωρήσει όπως θα θέλαμε εμείς ως Φεστιβάλ. Προσπαθούμε να επιταχυνθούν οι χρονοβόρες διαδικασίες με τις υπηρεσίες και τις αποφάσεις που χρειάζονται. Το κτίριο το διαθέτει η Περιφέρεια για έδρα του Φεστιβάλ, το υπουργείο Ανάπτυξης χρηματοδοτεί γι' αυτό τον σκοπό την Περιφέρεια, μέσω του υπουργείου Πολιτισμού, αλλά αυτή τη στιγμή όλα είναι πολιτικές αποφάσεις. Έχουν γίνει διάφορες ενέργειες, όχι όμως αυτές που αφορούν το καθαρά τυπικό μέρος, δηλαδή των υπηρεσιών. Το θέμα ακόμα δεν έχει φτάσει στο επιθυμητό σημείο.

- Ποια είναι η ανταπόκριση των παιδιών στις δράσεις του Φεστιβάλ;

- Η συμμετοχή είναι πάρα πολύ μεγάλη και το ενδιαφέρον γενικότερο. Οι δράσεις μας δεν περιορίζονται μόνο στον νομό Ηλείας, βεβαίως εκεί είναι το κέντρο και η πολύ μεγάλη βαρύτητα. Φέτος π.χ. από τον νομό Ηλείας διαγωνίζονται οκτώ ταινίες στο Camera Zizanio (σ.σ. η ευρωπαϊκή συνάντηση στο πλαίσιο του Φεστιβάλ, όπου διαγωνίζονται έργα παιδιών και νέων έως 20 χρόνων), καθώς και άλλες τέσσερις, εξαιρετικές ταινίες, που θα προβληθούν εκτός συναγωνισμού: μια animation, μια μυθοπλασίας, ένα ντοκιμαντέρ και μια μικτής τεχνικής. Αλλά και στην Αττική και στην υπόλοιπη Ελλάδα κάνουμε διάφορες δράσεις γύρω από τον κινηματογράφο, όπως προβολές, αναλύσεις, εργαστήρια, σεμινάρια για εκπαιδευτικούς κτλ.

- Και η συμμετοχή στα εργαστήρια;

- Τα εργαστήρια έχουν φτάσει σε πάρα πολύ υψηλό επίπεδο, έχουμε εξαιρετικά αποτελέσματα. Απευθύνονται κυρίως στα παιδιά, αλλά τα παρακολουθούν και εκπαιδευτικοί, οι οποίοι εκπαιδεύονται μαζί τους. Κι αυτό είναι ένα όμορφο στοιχείο, να βλέπεις να κάθεται ο καθηγητής στο ίδιο θρανίο με τον μαθητή του. Είναι πολύ πιο σημαντικό από όσο ίσως ακούγεται, γιατί αυτό κάνει καλό και στον καθηγητή, αλλά και στον μαθητή, που αντιλαμβάνεται ότι η μάθηση είναι δια βίου, δεν είναι κάτι που σταματά όταν τελειώνει το Λύκειο ή το

Πανεπιστήμιο.

- Τα τελευταία τρία χρόνια λειτουργεί στο Φεστιβάλ Ολυμπίας Τμήμα Ντοκιμαντέρ. Πόσο εύκολα ενσωματώθηκε ως δομή;

- Η ανάπτυξη του Τμήματος Ντοκιμαντέρ, που πραγματοποιείται στην Αμαλιάδα, είναι καταπληκτική. Πρόκειται για μια πλήρη δομή πλέον μέσα στο Φεστιβάλ, θα μπορούσε να είναι ένα ανεξάρτητο φεστιβάλ, με προβολές, εργαστήρια κτλ. Για παράδειγμα, για μια ταινία μεγάλου μήκους που διαγωνίζεται, θα έρθουν στον Πύργο τέσσερα άτομα από τις ΗΠΑ με δικά τους έξοδα, η σκηνοθέτιδα, ο παραγωγός, ο μικρός πρωταγωνιστής της ταινίας και η μητέρα του. Ακριβώς γιατί είναι η ακτινοβολία του Φεστιβάλ πολύ μεγάλη. Ενδεικτικά, επίσης, σας αναφέρω ότι για μια μικρού μήκους μυθοπλασίας θα έρθει ένα άτομο από την Κολομβία, για μια άλλη ταινία ένα άτομο από το Κιργιστάν, εκτός βέβαια από την Ευρώπη από όπου θα έρθουν πολλοί.

«The Toc», 3/12/2018

<http://www.thetoc.gr/politismos/article/ola-gia-to-festival-olumpias-gia-paidia-pou-meamorfwnei-ton-purgo-ileias>

Δημήτρης Σπύρου – Καλλιτεχνικός Διευθυντής του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους

«ΜΠΛΕ ΠΟΔΗΛΑΤΟ» (2016) του Ουμίτ Κόρεκεν – Βραβείο Καλύτερης Ταινίας της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας στο 1^ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους

«ΜΕΡΕΣ ΤΗΣ ΦΡΑΟΥΛΑΣ» (2017) του Βίκτορ Έρικσον – Βραβείο Καλύτερης Ταινίας της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας στο 2^ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους

και όχι απομονωμένα, είναι προφανές ότι η συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή και στις τέχνες αποτελεί μια πολύ σημαντική πτυχή των δικαιωμάτων των παιδιών, που χρειάζεται όχι μόνο διακηρυκτική ανάδειξη αλλά και συγκεκριμενοποίηση για το πώς μπορεί να υλοποιηθεί και να προστατευτεί.

Το Γενικό Σχόλιο 17 της Επιτροπής Δικαιωμάτων του Παιδιού του ΟΗΕ επιχειρήσει να επιβεβαιώσει και να διευκρινίσει τη σημασία του άρθρου 31 για την ψυχική υγεία και την ανάπτυξη των παιδιών, εστιάζοντας μάλιστα σε ορισμένα λεπτά ζητήματα ευθύνης των κυβερνήσεων για τη διαμόρφωση του πλαισίου υλοποίησής του, όπως, μεταξύ άλλων: η αναγνώριση από όλες και όλους της σημασίας που έχει το εν λόγω δικαίωμα, η πραγματοποίηση επενδύσεων για τη δημιουργία ευκαιριών για τα παιδιά, η εξισορρόπηση μεταξύ κινδύνων και ασφάλειας, η ανάγκη να μην υποχωρεί το δικαίωμα αυτό στην πίεση για εκπαιδευτικές επιδόσεις, η ιδιαίτερη προσοχή ώστε να διασφαλίζεται το δικαίωμα ισότητα σε παιδιά με αναπηρίες, παιδιά που ζουν σε συνθήκες φτώχειας ή σε ιδρύματα, μειονότητες και παιδιά που μετακινούνται λόγω συγκρούσεων, καταστροφών ή πολέμων. Επίσης τόνισε τη σημασία να καθιερωθεί ειδική νομοθεσία που να προστατεύει το δικαίωμα του άρθρου 31 αλλά και να υπάρχουν ανεξάρτητοι μηχανισμοί προστασίας του, στους οποίους να μπορούν να προσφεύγουν τα παιδιά και οι εκπρόσωποί τους.

Με βάση το περιεχόμενο του άρθρου και του Γενικού Σχολίου αλλά και την εμπειρία μου από την άσκηση των καθηκόντων του Συνηγόρου του Παιδιού στην Ελλάδα και από την επαφή μου με ομόλογους θεσμούς

της Ευρώπης, θα ήθελα να αναφέρω επιγραμματικά τα παρακάτω ιδιαίτερα αναγκαία μέτρα, αν θέλουμε να μιλάμε για μια συστηματική δράση για την προάσπιση του δικαιώματος αυτού στη χώρα μας.

Το **σχολείο** χρειάζεται οπωσδήποτε να περιλάβει και να ενισχύσει τις τέχνες και να προωθήσει τη συμμετοχή των μαθητών – μαθητριών στην πολιτιστική ζωή, σε όλες τις βαθμίδες και με όλα τα δυνατά μέσα που διαθέτει. Η συμμετοχή αυτή γνωρίζουμε καλά ότι συμβάλλει στο να είναι περισσότερο χαρούμενα τα παιδιά, να εκφράζονται καλύτερα, να καλλιεργούν τα таланτά τους, να επικοινωνούν και να συνεργάζονται μεταξύ τους, να διαμορφώνουν φιλικές σχέσεις και να επιλύουν τις όποιες συγκρούσεις τους. Οι τέχνες

μπορεί και πρέπει να αξιοποιούνται μέσα στη διδακτική πρακτική όλων των μαθημάτων, να κατέχουν ιδιαίτερο χώρο στις ευέλικτες ώρες του υποχρεωτικού προγράμματος και να πλαισιώνουν το προαιρετικό πρόγραμμα των σχολείων (ομίλους ή δραστηριότητες). Με την ευκαιρία, τονίζω τη σοβαρή αντίρρησή μου για την πρόσφατη κατάργηση της ευέλικτης ζώνης στην Ε' και ΣΤ' Δημοτικού και τη μη προώθηση της ευέλικτης ζώνης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το σχολείο μπορεί να βασίζεται στις τέχνες και παράλληλα να δίνει ιδέες και κίνητρα στα παιδιά για να τις καλλιεργούν στην καθημερινότητά τους, αλλά και να συμμετέχουν σε μια μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων πολιτιστικής ζωής στις κοινότητές τους. Η μεγαλύτερη αξιοποίηση των τεχνών στη σχολική ζωή δεν αποτελεί λοιπόν απλώς ζωτική ανάγκη των παιδιών αλλά και υποχρέωση της πολιτείας που πηγάζει από τον νόμο και κάθε ενέργεια διεκ-

δικήσής της μπορεί και χρειάζεται να ανατρέξει στο άρθρο 31.

Το επόμενο πεδίο άσκησης του δικαιώματος είναι αυτό των ευθυνών της τοπικής αυτοδιοίκησης. Σύμφωνα και με τις συστάσεις της Επιτροπής Δικαιωμάτων του Παιδιού του ΟΗΕ, χρειάζεται να υπάρχουν περισσότερες επενδύσεις και συστηματικές προσπάθειες ώστε όλα τα παιδιά, με ιδιαίτερη μέριμνα για τα πλέον ευάλωτα και κοινωνικά αποκλεισμένα, να έχουν πρόσβαση σε ευκαιρίες συμμετοχής στην πολιτιστική ζωή είτε ως ενεργοί θεατές-ακροατές είτε συμμετέχοντας σε ομάδες και δράσεις και αναλαμβάνοντας πρωταγωνιστικό ρόλο σε πρωτοβουλίες σχετικές με την τέχνη. Κέντρα νεότητας στις γειτονιές, δημιουργικά και καλλιτεχνικά εργαστήρια, πρωτοβουλίες, εκδηλώσεις και νεανικά φεστιβάλ μπορούν αφενός να ενεργοποιήσουν σε θετικούς κοινω-

νικούς ρόλους τα παιδιά, αφετέρου να βοηθήσουν στη γενικότερη ενδυνάμωσή τους, στην θετική τους συνύπαρξη και στη θωράκιση όλων των δικαιωμάτων τους. Τέτοιες παροχές θα πρέπει όχι μόνο να προτιμώνται αλλά και να μπορούν να διεκδικηθούν ως υποχρέωση των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, ως συνδεδεμένες με τα δικαιώματα δημοτών και λοιπών κατοίκων της κάθε γειτονιάς. Προχωρώντας, δε, σε μία ακόμη πιο σύγχρονη προσέγγιση, μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι τα παιδιά έχουν δικαίωμα να συμμετέχουν και στον σχεδιασμό και στην αξιολόγηση της δράσης των δήμων για την προώθηση του δικαιώματός τους στην πολιτιστική ζωή και στις τέχνες μέσα από διαδικασίες διαβούλευσης στα σχολεία ή μέσα από τη δημιουργία σταθερών ομάδων εφήβων συμβούλων των ΟΤΑ.

Τέλος, στο πλαίσιο αυτού του μικρού κειμένου, θα ήθελα να αναφερθώ στη σημασία των πρωτοβουλιών από **ομάδες πολιτών**. Πολιτιστικοί σύλλογοι, καλλιτεχνικές ομάδες, παρέες και κάθε μορφής ομάδες της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να αποτελέσουν το όχημα για την προσωπική και τη συλλογική αλλαγή και ανάπτυξη παιδιών και εφήβων, τόσο σε επίπεδο γειτονιάς όσο και σε ειδικούς χώρους (π.χ. σε ιδρύματα, χώρους φιλοξενίας, προσφυγικά κέντρα, καταυλισμούς κ.α.) ή σε ευρύτερη κλίμακα, με δίκτυα και συστήματα αλληλεπίδρασης και ανταλλαγών. Άλλωστε, αρκετές πρακτικές μέχρι σήμερα μας έχουν δείξει ότι, δημιουργώντας κέντρα με πολιτιστική δράση στις γειτονιές, κάνοντας θέατρο του δρόμου, τέχνη με τα παιδιά στις πλατείες ή με παιδιά που εργάζονται στο δρόμο, ζωγραφίζοντας, οργανώνοντας προβολές ή παραστάσεις, παίζοντας μουσικές, χορεύοντας, δημιουργώντας γλυπτά, μαθαίνοντας στα παιδιά τη χρήση της κάμερας, διαδίδοντας τα βιβλία και τη φιλοαναγνωσία, κάνοντας επισκέψεις και ξεναγήσεις σε μουσεία και διάφορες άλλες πολιτιστικές δράσεις, οι ομάδες πολιτών έχουν να επιδείξουν εξαιρετικά παραδείγματα ενεργού σύνδεσης των παιδιών με τις κοινότητες που ζουν αλλά και καταπολέμησης της απομόνωσης και του κοινωνικού αποκλεισμού. Τέτοιες ομάδες και πρωτοβουλίες μπορούν να έχουν εξαιρετική συνδρομή στην ενδυνάμωση και στην πορεία των παιδιών και των εφήβων προς την αυτονομία, διδασκοντάς τους βιωματικά τη συνεργασία, τη συνύπαρξη και τον αλληλοσεβασμό. Από μεριάς της πολιτείας είναι απαραίτητο να διατίθενται χρηματοδοτήσεις για τέτοιου είδους δράσεις, να μην αντιμετωπίζονται απλώς ως φιланθρωπικές ή ανθρωπιστικές πρωτο-

βουλίες, αλλά ως μέσα άσκησης και υλοποίησης ενός πολύ σημαντικού δικαιώματος των παιδιών.

Τα δικαιώματα είναι μια πολύ σημαντική υπόθεση στη ζωή όλων των πολιτών· μεταξύ άλλων, ρυθμίζουν τα πλαίσια και τα όρια ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους μέσα στην κοινωνία. Ειδικά για τα παιδιά, τα δικαιώματα μπορούν να έχουν ένα διπλό ρόλο: παιδευτικό, καθώς μπορούν να τα προετοιμάζουν για την άσκηση του κοινωνικού τους ρόλου, όσο και ουσιαστικό, για να μπορούν να πραγματώνουν την προσωπική τους έκφραση υπερασπίζοντας τον εαυτό τους αλλά και οριοθετώντας τις συμπεριφορές τους προς τα άλλα μέλη της κοινωνίας. Ειδικά το δικαίωμα των παιδιών να συμμετέχουν στην πολιτιστική ζωή και στις τέχνες, αλληλένδετο με το δικαίωμα στο παιχνίδι και στον ελεύθερο χρόνο, είναι συνυφασμένο απόλυτα με τη σωματική και ψυχική υγεία των παιδιών, την ανάπτυξη και

την ευημερία τους. Η αξία του, μάλιστα, γίνεται ακόμη μεγαλύτερη εφόσον ασκείται με βάση και την έκφραση της γνώμης των παιδιών, δηλαδή μετά από και παράλληλα με την ακρόαση των απόψεών τους για το περιεχόμενο των δράσεων που ταιριάζουν περισσότερο στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντά τους.

Καταλήγοντας, θα ήθελα να τονίσω την τεράστια σημασία που έχει να διεκδικούμε την καθιέρωση μηχανισμών μέσω των οποίων το δικαίωμα των παιδιών στην πολιτιστική ζωή και στις τέχνες θα προστατεύεται αποτελεσματικά και θα είναι απαιτητό από κάθε πρόσωπο σε θέση ευθύνης.

Ίσως μία επαναστατική κίνηση υποστήριξης της νέας γενιάς στις μέρες μας, σε έναν κόσμο στον οποίο κυριαρχούν ο ανταγωνισμός, ο ατομισμός, οι φοβίες και η καχυποψία, είναι η ανάπτυξη μιας κουλτούρας επένδυσης στον πολιτισμό και στις τέχνες, που μπορεί να βοηθήσει αφενός στην προσωπική έκφραση και απελευθέρωση παιδιών και νέων, αφετέρου στην καλλιέργεια αυτοπεποίθησης, δεσμών και εμπιστοσύνης, που έχουν ανάγκη τα παιδιά για να αλληλοτροφοδοτούνται δημιουργικά και να ανθίζουν στο παρόν και στο μέλλον.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

1. Emma Colucci και Laura Wright, «Moving Children's Participation Forward Through Article 31 – the Right To Play», *Canadian Journal of Children Rights* 2015, σελ. 95-110.

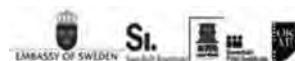
Κινηματογραφικά Εργαστήρια στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους

ΣΕ ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΔΥΟ ΤΑΙΝΙΕΣ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΣΟΥΗΔΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ *ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΠΟΥ ΜΟΥ ΕΣΩΣΕ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΠΛΑΝΩΜΕΝΟΙ*

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 14/01/2018 ΚΑΙ 21/01/2018

- Προβολή των ταινιών «*ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΠΟΥ ΜΟΥ ΕΣΩΣΕ ΤΗ ΖΩΗ*» του *Χογκίρ Χιρόρι* (ΣΟΥΗΔΙΑ, 2016) και «*ΠΕΡΙΠΛΑΝΩΜΕΝΟΙ*» του *Πέτερ Γκρένθουντ* (ΣΟΥΗΔΙΑ, 2015)
- Συζήτηση με εισηγητές τους *Λευτέρη Αδαμίδη* (κριτικό κινηματογράφου) και *Ρόμπυ Εκσιέλ* (κριτικό κινηματογράφου)
- Σε συνεργασία με την *Πρεσβεία της Σουηδίας*, το *Σουηδικό Ινστιτούτο Αθηνών (SIA)*, το *Σουηδικό Ινστιτούτο Κινηματογράφου (SFI)* το *Σουηδικό Ινστιτούτο (SI)* και την *Ομοσπονδία Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας (ΟΚΛΕ)*

«*ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΠΟΥ ΜΟΥ ΕΣΩΣΕ ΤΗ ΖΩΗ*» (2016) του *Χογκίρ Χιρόρι*

Συζήτηση για την ταινία του *Χογκίρ Χιρόρι* «*ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΠΟΥ ΜΟΥ ΕΣΩΣΕ ΤΗ ΖΩΗ*» - *Λευτέρης Αδαμίδης*

ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΠΟΥ ΜΟΥ ΕΣΩΣΕ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΧΟΓΚΙΡ ΧΙΡΟΡΙ

Του *Λευτέρη Αδαμίδη*

Είναι αδύνατο να μιλήσει κανείς για το συγκλονιστικό αυτό ντοκιμαντέρ χωρίς να ανατρέξει στο βιογραφικό του δημιουργού του. Ο τριανταεπτάχρονος κουρδικής καταγωγής σκηνοθέτης από το Ιράκ έφυγε από το Ιρακινό Κουρδιστάν το 1991 σε ηλικία 11 ετών και μετά από περιπλανήσεις εγκαταστάθηκε στα 19 του στη Σουηδία, όπου δουλεύει πλέον ως φωτογράφος, σκηνοθέτης μοντέρ και παραγωγός. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι είναι αρκετά συνηθισμένο στη Σουηδία, μια χώρα με μεγάλη παράδοση στην υποδοχή προσφύγων, να βλέπουμε σκηνοθέτες και καλλιτέχνες να προέρχονται ακριβώς από αυτόν τον πληθυσμό.

Το ντοκιμαντέρ αποτελεί ουσιαστικά την πρώτη μεγάλη μήκους ταινία του, μετά το μικρού μήκους *Victims of the IS* (που αγοράστηκε από το Netflix), και ασχολείται και αυτή με τα εγκλήματα του Ισλαμικού Κράτους στην πατρίδα του, το Ιρακινό Κουρδιστάν, και ειδικότερα με τον διωγμό των Γεζίνι (θρησκευτική μειονότητα Κούρδων που δεν έχουν ασπαστεί το Ισλάμ και ζουν στο βόρειο

Ιράκ κοντά στα σύνορα με τη Συρία) από την πατρογονική τους γη, την αρπαγή των γυναικών τους και τη μετέπειτα πώλησή τους ως σκλάβων από τον στρατό του Ισλαμικού Κράτους, ένα θέμα που πριν από λίγα χρόνια είχε κάνει τον γύρο του κόσμου.

Εδώ ο Χιρόρι αναλαμβάνει να καλύψει τον εκποτισμό των Κούρδων από την περιοχή του Σιντζάρ και τις απαγωγές γυναικών από τον ISIS, ενώ την ίδια στιγμή η γυναίκα του ετοιμάζεται να φέρει στον κόσμο το πρώτο τους παιδί. Για να ξεκινήσει το ντοκιμαντέρ, ο Χιρόρι διέθεσε τις δικές του οικονομίες και δανείστηκε από φίλους, πριν καταφέρει, πολύ αργότερα, να πάρει επιχορήγηση από το Σουηδικό Ινστιτούτο Κινηματογράφου για την ολοκλήρωσή του. Όπως έχει εξομολογηθεί σε συνέντευξή του, το γεγονός ότι ο ίδιος είναι κουρδικής καταγωγής, μιλά τη γλώσσα και γνωρίζει τα μέρη, δημιούργησε μέσα του την υποχρέωση να διηγηθεί τη συγκλονιστική ιστορία του εκποτισμού 1,4 εκατομμυρίων ανθρώπων. Στην πορεία, όμως, η γνωριμία του με την εντεκάχρονη Σουάντ (ηλικία κατά την οποία ο ίδιος εγκατέλειψε το Ιράκ) αποδεικνύεται διπλά καθοριστική. Πρώτα επειδή η μικρή κυριολεκτικά του έσωσε τη

ζωή (χάρη σ' αυτήν δε θα μπει στο μοιραίο ελικόπτερο), αλλά και επειδή οδήγησε το ντοκιμαντέρ σε μια ολόκληρη νέα κατεύθυνση: στην αναζήτηση και τελικά στην ανακάλυψη μιας νέας οικογένειας (αυτής της Σουάντ) στην παλιά του πατρίδα. Στο τέλος της ταινίας, ο Χιρόρι νιώθει κι αυτός μέλος της (οι δύο οικογένειες μάλιστα συναντιούνται), ενώ ο σκηνοθέτης, σε μια συγκλονιστική μετάθεση, δίνει την κάμερά του στη Σουάντ προτείνοντάς της τη δημιουργία μιας δικής της ταινίας.

Τα ντοκιμαντέρ του Χιρόρι δεν ασχολούνται με τις πολιτικές διαστάσεις της προσφυγικής κρίσης, του ρόλου του Ισλαμικού Κράτους, του πολέμου στη Συρία κτλ., αλλά εστιάζουν σταθερά σε ανθρώπινες ιστορίες και στοχεύουν στη - συχνά εξαιρετικά ωμή - καταγραφή παρά στην ανάλυση. Αποτελούν περισσότερο ντοκουμέντα της συνεχιζόμενης κρίσης στην περιοχή και έχουν την αίσθηση του επείγοντος, γι' αυτό και δείχνουν κάποιες στιγμές τραχιά, σε

σημείο που σοκάρουν με τις ακατέργαστες εικόνες τους, και ίσως λίγο άτεχνα.

Για το ζήτημα της γενοκτονίας των Γεζιντι έχουν γυριστεί πολλά ντοκιμαντέρ. Ανάμεσά τους και ένα ελληνικής παραγωγής, το εξαιρετικό *Πού Είσαι Σινγκάλ*, του Άγγελου Ράλλη, που διαδραματίζεται περίπου στα ίδια μέρη και προβλήθηκε με επιτυχία το 2017 στο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ της Θεσσαλονίκης.

Η νέα του ταινία Χιρόρι, *Deminer*, συνεχίζει στην ίδια θεματική και γεωγραφικά στην ίδια περιοχή, ακολουθώντας έναν Κούρδο αξιωματικό ειδικό στην εκκαθάριση του εδάφους από νάρκες, μια κληρονομιά που έχει αφήσει πίσω του το Ισλαμικό Κράτος στις περιοχές τις οποίες εγκατέλειψε και είναι πλέον ελεύθερες. Η ταινία, που θριβέυσε στο Φεστιβάλ του Άμστερνταμ, το σημαντικότερο του είδους, κερδίζοντας το πρώτο βραβείο τον περασμένο Νοέμβριο, επιβεβαιώνει την ανοδική πορεία ενός ταλαντούχου δημιουργού.

Συζήτηση για την ταινία του Πέτερ Γκρένλουτ «ΠΕΡΙΠΛΑΝΩΜΕΝΟΙ» - Ρόμπυ Εκσιέλ

«ΠΕΡΙΠΛΑΝΩΜΕΝΟΙ» (2015) του Πέτερ Γκρένλουτ

ΠΕΡΙΠΛΑΝΩΜΕΝΟΙ ΤΟΥ ΠΕΤΕΡ ΓΚΡΕΝΛΟΥΝΤ

Του **Ρόμπυ Εκσιέλ**

Η Μίνα, τοξικομανής και βαποράκι που απειλείται από την σπιτονοικοκυρά της με έξωση, θα βουτήξει μέσα στην απόγνωση της τα χρήματα που ανήκουν σε έναν μεγαλέμπορο, αλλά θα βρεθεί παράλα αυτά στον δρόμο. Θα γνωρίσει τυχαία την Κάτια, μια αλκοολική μητέρα που το παιδί της το έχουν πάρει οι κοινωνικές υπηρεσίες, και μαζί θα καταφύγουν σε ένα πάρκο με τροχόσπιτα, όπου ζουν και άλλοι απόκληροι της κοινωνίας, σε ένα ιδιότυπο κοινόβιο.

Δε χρειάζεται να ειπωθούν πολλά για τη φόρμα τούτης της ταινίας. Μιας ταινίας αποφασιστικής λιτότητας και βροντερής αμεσότητας, όπου ό,τι απεικονίζεται είναι ακριβώς ό,τι βλέπεις. Δεν έχει δηλαδή το σημειολογικό βάρος που έχουν άλλα φιλμ Σουηδών δημιουργών του πρόσφατου παρελθόντος, όπως του Ρόι Άντερσον για παράδειγμα (*Τραγούδια από τον δεύτερο όροφο*, *Εμείς οι ζωντανοί*, *Ένα περιστερίκι έκασε σε ένα κλαδί*, *συλλογίζόμενο την ύπαρξή του*), ή του Ρούμπεν Έστλουντ (*Ανωτέρα βία*, *Το τετράγωνο*). Εστεί σκηνοθέτες, με την πιο θετική έννοια του όρου, που ανάγουν το περιεχόμενο του φιλμ τους, το προσωπικό και το κοινωνικό, σε ένα ευρύτερο φιλοσοφικό.

Στους *Περιπλανώμενους*, αντίθετα, έχουμε ρεαλισμό, βασικό και τραχύ. Δεν υπάρχει παραμικρή δόση επιτήδευσης στις ερμηνείες, κανένας στόμφορ στην εκφορά ή νατουραλισμός στο παίξι-

μο. Δεν αποκλείεται, μάλιστα, κάποιες σκηνές να δουλεύτηκαν με αυτοσχεδιασμό. Οι φυσικοί χώροι γυρισμάτων ενισχύουν τούτη την αληθοφάνεια, όπως και η κάμερα στο χέρι, που εναλλάσσει κυρίως κοντινά και μεσαία πλάνα. Οι σιωπές είναι λίγες, κι αυτές «βρώμικες» θα λέγαμε αδόκιμα, καθώς πάντα παρεμβάλλεται κάποιος φυσικός ήχος. Απουσιάζει επίσης εντελώς η μουσική υπόκρουση μέχρι το τελευταίο 20λεπτό της ταινίας.

Είναι ένα σινεμά που μπορεί να φέρνει στον νου τυπικούς Βορειοευρωπαίους ρεαλιστές, όπως τους Βέλγους αδελφούς Νταρντέν ή τον Βρετανό Κεν Λόουτς, δημιουργούς που έχουν πολλάκις πραγματευτεί παρόμοιες ιστορίες, όμως καθόλου την ίδια την εθνικότητά του. Δεν είναι ο σουηδικός κινηματογράφος όπως τον έχουμε συνηθίσει, ούτε στιλιστικά ούτε και θεματικά. Με ανθρώπους του υποκόσμου, που ζουν και κινούνται στο περιθώριο, «εκτός χάρτη» θα λέγαμε, μέσα στη φτώχεια και την εγκατάλειψη, έχει σπανιότατα ασχοληθεί το σινεμά της σκανδιναβικής χώρας, που όσο σπουδαία παράδοση κι αν έχει στα «εσωτερικά» δράματα (βλέπε Ίνγκμαρ Μπέργκμαν, με την εργογραφία του οποίου συνδέεται άλλωστε ολόκληρη η πορεία του), άλλο τόσο περιορισμένο χώρο έχει διαθέσει ανά τις δεκαετίες στο λούμπεν προλεταριάτο, σε κοινωνικά τερνέξω και πέρα από το μέσο-μεγαλοαστικό.

Λοιπόν, πρωτότυπες ίσως να μην είναι οι δοκιμασίες των *Περιπλανώμενων* παριών του νεοεμφανιζόμενου Πέτερ Γκρένλουτ, ο οποίος «διευρύνει» εδώ σε μεγάλο μήκος ένα παλιότερο 28λεπτο φιλμ του, με πρωταγωνίστρια και πάλι την εκφραστική Μαλίν Λέβανον. Πάντως συνιστούν χωρίς αμφιβολία ένα ξεχωριστό άλμα, ένα τολμηρό εγχείρημα για τον κινηματογράφο τούτου του κράτους-προτύπου της κοινωνικής πρόνοιας.

ΝΙΚΟΣ ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ (1926-2017) ποίηση, πολιτική, πάθος

«ΟΔΥΣΣΕΙΕΣ ΣΩΜΑΤΩΝ – ΜΠΑΛΛΑΝΤΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΙΚΟ ΚΟΥΝΔΟΥΡΟ» (2010) του Αντώνη Μπασκοΐτη

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 04/03/2018

- **Προβολή** της ταινίας του **Αντώνη Μπασκοΐτη «ΟΔΥΣΣΕΙΕΣ ΣΩΜΑΤΩΝ – ΜΠΑΛΛΑΝΤΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΙΚΟ ΚΟΥΝΔΟΥΡΟ»** (ΕΛΛΑΔΑ, 2010)
- **Συζήτηση** με εισηγητές τους **Αντώνη Μπασκοΐτη** (σκηνοθέτη της ταινίας), **Λευτέρη Ξανθόπουλο** (ποιητή, σκηνοθέτη), και **Καλή Καλό** (ηθοποιό)
- **Ανάγνωση** αποσπάσματος από το βιβλίο του **Νίκου Κούνδουρου «Ονειρεύτηκα πως πέθανα»** (2009, Εκδόσεις Ίκαρος) από τον ηθοποιό **Χάρη Φλέουρα**
- **Τραγούδια** του **Μάνου Χατζιδάκι** από τη φιλμογραφία του **Νίκου Κούνδουρου**. Ερμηνεία: **Ηλίας Λιούγκος, Παντελής Θεοχαρίδης, Γιώργης Χριστοδούλου** – Πιάνο: **Αντώνης Παπακωνσταντίνου**

ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΙΚΟ ΚΟΥΝΔΟΥΡΟ Του Λευτέρη Ξανθόπουλου

Ομολογώ το πάθος μου για την εικόνα, το κάδρο, τα σκηνικά, τα κοστούμια. Αυτά που συνθέτουν το ορατό μέρος του κινηματογραφικού έργου. Δεν μπορώ να ξεχωρίσω το οπτικό υλικό μιας ταινίας από τον λόγο και από ό,τι άλλο τέλος πάντων συνθέτει το πλήρες και τελικό έργο. Μου αρέσουν τα σκηνικά και τα κοστούμια, τα ξύλα, τα χαρτόνια και η ψαρόκολλα. Μου αρέσουν οι ψεύτικες κατασκευές, τα αντίγραφα πραγμάτων όσο και τα αληθινά πράγματα, οι τοίχοι των σπιτιών, οι ξύλινες παλιές πόρτες, τα κεραμίδια, οι καμινάδες. Όπως μου αρέσουν και τα βαμμένα πρόσωπα των ηθοποιών, τα κορμιά τους, οι φωνές τους και οι σιωπές τους. Μου αρέσει η διάλυση της ζωής και η ανασύνθεσή της μέσα από τους φακούς της μηχανής και το μάτι του σκηνοθέτη.

*Νίκος Κούνδουρος
«Stop Carré», σελ. 308*

Ο Νίκος Κούνδουρος έφυγε στα 91 του, στις 22 Φεβρουαρίου 2017 (15 Δεκεμβρίου 1926 – 22 Φεβρουαρίου 2017).

Την ημέρα που πληροφορήθηκα τον θάνατό του, έγραψα εν θερμώ το παρακάτω κείμενο που δημοσιεύτηκε σε αθηναϊκή εφημερίδα (Enetpress, 23/02/2017).

Ο Νίκος Κούνδουρος είναι ο πατέρας όλων μας. Το σύγχρονο ελληνικό σινεμά ακουμπάει πάνω στη «Μαγική Πόλη» και τον «Δράκο» και ως μην το ομολογούν, ας το κρύβουν ακόμη και από τον ίδιο τους τον εαυτό οι περισσότεροι Έλληνες σκηνοθέτες.

Ο Νίκος Κούνδουρος τόλμησε εκεί που όλοι οι άλλοι σκύβανε το κεφάλι, το έχωσαν μέσα στην άμμο ή βολεύονταν με τις πενταροδεκάρες και τα αποφάγια που τους πετούσε το σύστημα. Ο Νίκος, σε διαρκή αντιπαράθεση με την εξουσία και τους μηχανισμούς της,

Λευτέρης Ξανθόπουλος και Νίκος Κούνδουρος

Θα πληρώσει αργότερα την τόλμη και την αποκοτιά του άπειρες φορές.

Προσπάθησαν με κάθε τρόπο να τον ακυρώσουν και να τον ευνοήσουν, όμως εκείνος πολεμούσε με νύχια και με δόντια, πολεμούσε μέχρι τα τραγικά όρια του γκροτέσκ και του παραλόγου, πολεμούσε μέχρι και την τελευταία του πνοή.

Ο ντεσπεράντο Νίκος Κούνδουρος έκανε τη μοναξιά και την απελπισία του ταινίες, έκανε την εξορία σπίτι του και καταφυγή του.

Ο Νίκος δεν έφυγε ποτέ από τη Μακρόνησο.

Ο Κούνδουρος είναι ένας βαθιά τραυματισμένος άνθρωπος από την τρυφερή του ακόμα ηλικία· οι διώξεις που υπέστη από τη μεταξική δικτατορία ο δημοκράτης πολιτευτής πατέρας του, Ιωσήφ Κούνδουρος, η ναζιστική κατοχή και η Αντίσταση στην οποία και ο ίδιος εμπλέκεται δυναμικά, ο αιματηρός και αδελφοκτόνος εμφύλιος πόλεμος που ακολουθεί, η τετράχρονη εξορία του και τα βασανιστήρια στο στρατόπεδο της Μακρόνησου, η αποτρόπαιη και ασφυκτική μετεμφυλιακή Ελλάδα, η δικτατορία των συνταγματαρχών και ωρύτερα, από την εμφάνιση τού νέου σκηνοθέτη στην κινηματογραφική αγορά, ιδίως αυτό, η πεισματική άρνηση του κυρίαρχου κριτικού λόγου που συμπεριφέρεται δογματικά, τυχοδιωκτικά και ανεργμίστα, αλλά και του φιλοθεάμονος κοινού, ιδιαίτερα δε της «προοδευτικής» Αριστεράς στην οποία ανήκε ιδεολογικά, να προσλάβει, να κατανοήσει και να αποδεχτεί το έργο του.

Η ματιά του τρυφερή, συνάμα σκληρή, τόσο με τους άλλους όσο και με τον ίδιο του τον εαυτό, ματιά πολεμική, εκδικητική, ειρωνική,

ηδονοβλεπτική μα πάντοτε παράξενα αθώα, πονηρή και παιδιάστικη. Ο Κούνδουρος περιμένει το θαύμα, προκαλεί το καθημερινό θαύμα ως άλλος Βυζαντινός ασκητής και άγιος της ορθοδοξίας, από αυτούς με το χρυσό φωτοστέφανο και το ειλητήριο ή τον κώδικα και το παλλόμενο δόρυ στο δεξί, που τόσο πολύ του αρέσει, με τα χρώματα και τα πινέλα του να ιστορεί.

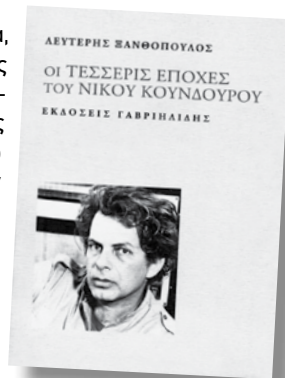
Πώς φύτρωσε και πώς άνθισε ο Νίκος Κούνδουρος στο άνυδρο τοπίο του μεταπολεμικού ελληνικού κινηματογράφου; Από πού ήρθε; Ποιες οι αποσκευές του και ποιες οι προθέσεις του; Σε τι πίστευε; Γιατί υπερασπίστηκε με τέτοιο τρόπο και με τόσο παράφορο πάθος όλες τις ταινίες του; Τι τον στήριξε;

Από τη *Μαγική Πόλη*, την ταινία της αθωότητας, με τους απόηχους και τις επιδράσεις του νεορεαλισμού (κινηματογραφικού ρεύματος, που προηγήθηκε μερικά χρόνια νωρίτερα στον αμέσως μεταπολεμικό ιταλικό κινηματογράφο και τον ανανέωσε) που τη συνοδεύουν, ο σκηνοθέτης έχει συνηθίσει, μέχρι σήμερα ακόμα, να μας αιφνιδιάζει. Πού βρίσκεται αυτός ο αιφνιδιασμός; Μην περιμένετε να τον δείτε να ισορροπεί επάνω στην οριζόντια επιφάνεια του έργου του, που απλώς ρυτιδώνεται. Βρίσκεται ακριβώς κάτω από την επιφάνεια, σε μικρό σχετικά βάθος. Και οι δώδεκα ταινίες του ως σήμερα, αποτελούν ένα *παλίμψηστο*. Το σύνολο του έργου του, που είναι ένα, ενιαίο και αδιαίρετο, υπάρχει και εξελίσσεται επάλληλα στρώματα.

Κάθε επίπεδο που αφαιρείται αποκαλύπτει και ένα άλλο επίπεδο, επιμελώς κρυμμένο, ακριβώς από κάτω. Αυτήν ακριβώς τη διαδρομή ακολουθεί και ο ίδιος ο σκηνοθέτης, ο οποίος, για μια ακόμα φορά, αρνείται πεισματικά να μεγαλώσει και να ωριμάσει. Όλα αυτά τα επίπεδα στο έργο του δεν είναι τίποτε άλλο παρά οι επάλληλες επιστρωματώσεις, που οδηγούν στην καταβύθιση του ίδιου του Κούνδουρου μέσα στις φαντασιώσεις, στα οράματα, στη μαγεία, στην πονηριά και στον ζόφο τόσο της παιδικής του ηλικίας όσο και των πρώτων χρόνων της άγριας νεότητάς του.

Δεν κάνω κινηματογράφο για την αφεντιά μου. Οι άλλοι με νοιάζουν, των αλλωνών τα ντέρτια, οι κημοί, οι δυστυχίες, οι έρωτες και οι θάνατοι. Και στο σημείο που οι άλλοι είμαι εγώ, υπογράφω τις ταινίες μου, πλαστογράφος ίσως των αληθινών πραγμάτων, ήσυχος πως δεν έκανα κακό σε κανέναν. (Ν.Κ.)

Τώρα πια ήρθε η ώρα για να μπορέσουμε επιτέλους καθαρά και ανάγλυφα να διακρίνουμε σε κάθε ταινία του Κούνδουρου, τη *δαι-*

Συζήτηση για την ταινία του Αντώνη Μπασκοϊτή «ΟΔΥΣΣΕΙΣ ΣΩΜΑΤΩΝ – ΜΠΑΛΑΝΤΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΙΚΟ ΚΟΥΝΔΟΥΡΟ» - Καλή Καλό και Αντώνης Μπασκοϊτής

Καλή Καλό, Χρήστος Λεοντής και Μαριζα Κωκ

Ηλίας Λιούγκος και Αντώνης Παπακωνσταντίνου

Παντελής Θεοχαρίδης και Αντώνης Παπακωνσταντίνου

Γιώργης Χριστοδούλου και Αντώνης Παπακωνσταντίνου

Χάρης Φλέουρας

ρεμένη πατρίδα, την ανασκολοπισμένη, ευνουχισμένη, τη στοιχειωμένη μας πατρίδα και να ψηλαφίσουμε το αυβυσαλέο τραύμα και τη βάνουση πληγή της Μακρονήσου, το εθνικό *εμφύλιο μίσμα* που εξακολουθεί μέχρι και σήμερα ακόμη να αιμορραγεί.

Ο Νίκος Κούνδουρος, εάν δεν είχε σκηνοθετήσει για πρώτη φορά το 1954 μετά την εξορία του στη Μακρόνησο, αν δηλαδή δεν είχε αποφασίσει να γίνει σκηνοθέτης, θα μπορούσε πιστεύω - και χωρίς πολλή πολλή σκέψη - να είχε καταταγεί στη μακρινή μας *Λεγώνα των Ξένων*.

Πέρα από την ίδια την ανυπότακτη, αντιφατική, τυχοδιωκτική και πληθωρική του φύση, σε κάθε του ταινία, από την πρώτη έως

την τελευταία, υπάρχει και αποτυπώνεται η περιπέτεια και το δράμα μιας άναρχης, μιας παγιδευμένης ολιγομελούς ομάδας ή κοινότητας (ανδρικής ή και γυναικείας - δεν έχει σημασία), που οδηγείται μέσα από την ανειπίτη βάσανο και τον ευτελισμό ψυχής και σώματος στην (αυτο)καταστροφή και, το λέγω αυτό μετά λόγου γνώσεως, μιας εξεγερμένης εν τέλει αγέλης από απελπισμένους, πτημένους και τυχοδιώκτες, μιας ιδιότυπης «Λεγώνας των Ξένων». Για τον *ντεσπεράντο* Νίκο Κούνδουρο, η κινηματογραφική πράξη είναι άγρια πολεμική τέχνη.

01/05/2018

Ο ΔΙΚΟΣ ΜΟΥ ΝΙΚΟΣ ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ

Του *Αντώνη Μποσκοΐτη*

Αύγουστος του 2002, καλοκαίρι. Η πρώτη προβολή του μικρού μήκους ντοκιμαντέρ *Φλέρυ - Τρελή του φεγγαριού* στα κινηματογραφικά εργαστήρια του Σκλαβή στα Εξάρχεια. Τότε τραβούσαμε σε φιλμ Super16 mm και μετά γινόταν το blow up σε 35άρι. Εκεί ήταν ο Ηλίας Λιούγκος, η Αγαθή Δημητρούκα, ο Βασίλης Λέκκας, ο Βασίλης Γισδάκης, η Αλίκη Καγιαλόγλου, η Μαριάννα Πολυχρονίδη, η Μαρίζα Κωχ. Με είχε τρομάξει η Μαρίζα: «Θα 'ρθει ο Κούνδουρος να δει τη δουλειά σου» μου 'χε πει απ' το πρωί. Έτρεμα κανονικά, αλλά κάπου χαιρόμουν που μες στο άγχος της πρώτης προβολής

για τους συμμετέχοντες στην ταινία το στρες μιας πρώτης γνωριμίας με το Ιερό Τέρας θα μετρίαζόταν. Έρχεται ο Κούνδουρος, δεν μου λείπει ούτε «χαίρετε» - «σνομπ όσο δεν πάει» σκέφτηκα εγώ -, κάθεται πίσω-πίσω στη μικρή αίθουσα των δοκιμαστικών προβολών κι όταν τα 26 λεπτά της ταινίας τελειώνουν, αυτός προτιμά να μην ακολουθήσει το «πλήθος» και να μη χειροκροτήσει. Παγώνω. Αν ήταν οποιαδήποτε άλλη στιγμή, θα γινόμουν κουρέλι, αλλά δεν με αφήνουν τα θερμά λόγια των ανθρώπων που είχαν γνωρίσει τη Φλέρυ Νταντωνάκη. Το ίδιο βράδυ τηλεφωνώ της Κωχ: «Τι μου τον έφερες, βρε Μαρίζα, τον Κούνδουρο;», της λέω, «αφού δεν με έβρισε, πάλι καλά». Δύο μέρες μετά από εκείνη την προβολή, δέχομαι ένα τηλεφώνημα από τον ίδιο. «Να είσαι στο σπίτι μου σε μισή ώρα» μου κάνει αυστηρά και ψαρωτικά και το κλείνει. Έτρεξα, είναι η αλήθεια. Ο σεβασμός μου ήταν δεδομένος. Με περίμενε στην πόρτα εκείνου του καταπληκτικού σπιτιού του στο Μετς, που το 'χε αγοράσει ακούρι για να το μετατρέψει σε παλατάκι με τα ίδια του τα χέρια. Με οδηγεί μπροστά σε δύο μεταλλικές ντουλάπες, τις ανοίγει και βλέπω μια σειρά από βινύλια, κυρίως κλασικής μουσικής, αλλά και έργα των Μάνου Χατζιδάκι, Μίκη Θεοδωράκη και Γιάννη Μαρκόπουλου με αφιερώσεις τους στο πρόσωπό του. «Σου αρέσουν;» με ρωτάει. «Έχω πάθει την πλάκα μου» του απαντώ. Και συνεχίζει: «Πάρ' τα όλα, από σήμερα είναι δικά σου». Τα χάνω κανονικά! «Μα, τι λέτε, κύριε Κούνδουρε;», τολμώ να του πω στον πληθυντικό της πρώτης γνωριμίας, «αυτά είναι εθνικά κειμήλια! Πώς μου χαρίζετε τον *Μεγάλο Ερωτικό* που σας έχει αφιερώσει ο Χατζιδάκις;». Γίνεται αυστηρός: «Θα τα πάρεις τώρα που σου λέω; Αν δεν τα πάρεις εσύ, τους δίνω μια και τα πετάω όλα από το παράθυρο...». Είχε έτοιμες

κούτες δίπλα του. Με βοήθησε να τα συσκευάσουμε, μου χάρισε μαζί κι ένα παλιό κικάπ («σ' αυτό τα άκουγα όλα αυτά» πρόσθεσε) και στο τέλος πλήρωσε και το ταξί που θα με μετέφερε στο δικό μου σπίτι μ' έναν τέτοιο θησαυρό στα χέρια μου. Σύνολο: 530 δίσκοι βινυλίου, το σύνολο της δισκοθήκης του Νίκου Κούνδουρου, που με τέρασια γενναιοδωρία, επέλεξε έναν ασήμαντο κινηματογραφιστή στο ξεκίνημα του για να του την κληροδοτήσει.

2003, 2004, μπορεί και 2005... Ατέλειωτα φαγοπότια στο σπίτι της Μαρίζας Κωχ κάτω από την Ακρόπολη. Ο Κούνδουρος στο κέντρο, πάντα να λέει ιστορίες, να μας μαγειρεύει καρμπονάρες και να σπάει αυγά μέσα στα βρασμένα μακαρόνια. Αν βάλω τώρα κάτω όλες τις ιστορίες που έχω ακούσει απ' τα χείλη του, βιβλίο θα γράψω, απνευστί κιάλας. Ένα βράδυ η Μαρίζα αρχίζει να μας τραγουδάει ένα δικό της τραγούδι που το θυμόμουν σαν όνειρο, από μικρό παιδί, στην «Πρόβα» της Λιλάντας Λυκιαρδοπούλου: «Μ' αρέσουν οι γριές γυναίκες / οι κακές γυναίκες / οι άσχημες γυναίκες / είναι τ' αλάτι της γης!» Τραγούδι περίεργο, αρχαϊκό, σαν να 'βγαινε από αρχαίο μαντείο. «Ξέρεις ποιανού είναι οι στίχοι;» με ρωτάει όλο καμάρι ο Κούνδουρος! «Δικοί μου» συνεχίζει. Έτσι έμαθα πως το μοναδικό τραγούδι για το οποίο ο Κούνδουρος είχε γράψει ποτέ στίχους ήταν οι *Γριές Γυναίκες* σε μουσική και ερμηνεία της Μαρίζας Κωχ. Για την ακρίβεια, οι στίχοι δεν ήταν ακριβώς δικοί του αλλά η ελεύθερη μετάφρασή του σε ένα ποίημα του Πολωνού ποιητή Τίοντορ Ρούζεβιτς. Όταν τον ρώτησα γιατί δεν ασχολήθηκε εκτενέστερα με τον στίχο, πέταξε τη μεγάλη ατάκα: «Υπήρχαν ο Γκάτσος, ο Ελύτης, ο Ελευθερίου, δεν μπορούμε να τα κάνουμε όλα στη ζωή αυτή». Οι *Γριές Γυναίκες* δεν δισκογραφήθηκαν ποτέ, στις συναυλίες της μόνο τις τραγουδούσε η Κωχ καθ' όλη τη δεκαετία του 1980.

2006: Ένας πολύ δικός μου άνθρωπος έχει αρρωστήσει ψυχολογικά. Τρέχω εγώ γι' αυτόν, μια κι εκείνος είναι ανήμπορος. Το γραφείο του ψυχιάτρου είναι στο Μετς, λίγα μέτρα πιο πέρα από το σπίτι του Κούνδουρου. Βλέπω στον προθάλαμο δυο-τρεις ψυχασθενείς, βαριές περιπτώσεις, που αρχίζουν να με πειράζουν. Σχεδόν καταρρέω. Είμαι σε πανικό. Ρωτάω τον γιατρό πόσο θα κοστίζει η επίσκεψη, «30 ευρώ» μου απαντάει και τότε συνειδητοποιώ πως στην κατάσταση που βρισκόμουν δεν είχα πάρει καθόλου χρήματα μαζί μου. Ο μόνος που μπορούσε να με βοηθήσει ήταν ο Κούνδουρος. Του τηλεφωνώ. «Νίκο, είμαι στον ψυχίατρο για την περίπτωση που γνωρίζεις και ξέμεινα από λεφτά. Μήπως σου βρίσκονται 30 ευρώ; Αύριο περνάω και σου τα δίνω». «Τώρα μπαίνω για μπάνιο», τον θυμάμαι να μου λέει απ' την άλλη άκρη της γραμμής, «πέρνα και θα σου 'χω έναν φάκελο έξω απ' την πόρτα». Πάω και βρίσκω έναν φάκελο με 100 ευρώ μέσα και τη σημείωση με τα καλλιγραφι-

ΤΑΙΝΙΕΣ

- *Μαγική πόλις* (1954)
- *Ο δράκος* (1956)
- *Οι παράνομοι* (1958)
- *Το ποτάμι* (1960)
- *Μικρές Αφροδίτες* (1963)
- *Vertex ή Το πρόσωπο της Μέδουσας* (1967)
- *Τραγούδια της φωτιάς* (1975)
- *1922* (1978)
- *Μπορντέλο* (1984)
- *Μπάυρον: Μπαλάντα για ένα δαίμονα* (1992)
- *Οι φωτογράφοι* (1998)
- *Ένα πλοίο για την Παλαιστίνη* (2012)

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

- *Ελληνιστί Κύπρος* (1974)
- *Ιφιγένεια εν Ταύροις* (1991)
- *Αντιγόνη* (1994)

ΒΙΒΛΙΑ

- *Περιπλάνηση* (Εξάντας, 1993)
- *Stop carré* (Εκδόσεις Καστανιώτη, 1998)
- *Ονειρεύτηκα πως πέθανα* (Ικαρος, 2009)
- *Λόγου χάριν. Αυτοβιογραφία. Ο Νίκος Κούνδουρος θυμάται...* (Bond-us music, 2009)
- *Η απολογία του Θεόφιλου Τσάφου* (Αιγόκερως, 2011)
- *Γράμματα από την Κριμαία* (Άγρα, 2016)
- *Μνήμη απειθάρχητη* (Άγρα, 2016)

<https://el.wikipedia.org>

κά γραμματάκια του: «Δεν επιστρέφονται». Μπορεί να την ξεχάσει ένας άνθρωπος μια τέτοια κίνηση σε μια τρομερά δύσκολη στιγμή;

Χειμώνας του 2003: Μεταβαίνουμε με τον Κούνδουρο στη Σάμο, όπου θα τον τιμούσε η Κινηματογραφική Λέσχη του νησιού κι αυτός είχε ζητήσει έμένα να τον προλογίσω. «Πάμε και θα περάσουμε καλά, θα δεις», μου είχε πει. Το «καλά», βέβαια, δεν μπορούσα τότε να ξέρω πως για τον Κούνδουρο σήμαινε τζέρτζε-

«Ο ΔΡΑΚΟΣ» (1956) του Νίκου Κούνδουρου

«ΜΙΚΡΕΣ ΑΦΡΟΔΙΤΕΣ» (1963) του Νίκου Κούνδουρου

Νίκος Κούνδουρος, Λευτέρης Ξανθόπουλος, Αργυρώ Μεσημέρη και Αντώνης Μποσκοΐτης

λο, βαρβάτο κιάλας! Γίνεται η προβολή του **1922**, παρουσία των δημοτικών, θρησκευτικών και στρατιωτικών Αρχών του νησιού, και αμέσως μετά ένας καθηγητής - γιατρός, όπως μάθαμε - τολμάει να του ασκήσει κριτική! Χαρακτηρίζει την ταινία εθνικιστική και μισαλλόδοξη! Ποιος είδε τον Θεό και δεν τον φοβήθηκε! «Ελα δω να μου το πεις, ρε», του φωνάζει ο Κούνδουρος, «μην έρθω εγώ και σου ξουρίσω το μουστάκι που έχεις». Αρπάζει και μια καρέκλα, έτοιμος να του την πετάξει, εγώ στο τραπέζάκι με το μικρόφωνο μπροστά μου έχω χεστεί πάνω μου, μα μέσα σε όλο αυτό τον πανικό βλέπω τον Κούνδουρο να μου χαμογελάει πονηρά και να μου κλείνει το μάτι με νόημα. Φεύγουμε κακήν κακώς, φοιτητές και μέλη της ΚΝΕ του νησιού απειλούν να μας πετάξουν στη θάλασσα και ουρλιάζουν φανατισμένα πόσο ανεπιθύμητοι είμαστε στα μέρη τους! Ο Κούνδουρος απότομος! Καταλήγουμε οι δυο μας, ταπεινωμένοι και κάπως κουρασμένοι ψυχολογικά, σε ένα σουβλατζίδικο μπροστά στο κύμα. Τον ρωτώ ήρεμα: «Γιατί το έκανες όλο αυτό, θα μου πεις τώρα;». Η απάντησή του ήταν η εξής - δεν θα την ξεχάσω ποτέ: «Άκουσε, μικρέ, τι θες να λέγαμε εκεί; Τυπικούρες και να πηγαίναμε όλοι για ύπνο μετά; Τώρα, μ' αυτό που έγινε, θα μας συζητάνε για τα επόμενα πέντε χρόνια τουλάχιστον...» Την επόμενη μας ειδοποιούν στο ξενοδοχείο πως μας περιμένει ο δήμαρχος στο γραφείο του, θέλοντας να απολογηθεί στον Κούνδουρο για τη συμπεριφορά των Σαμιωτών απέναντί του. Μέχρι να πάμε, όμως,

περνάμε και από το τοπικό ραδιόφωνο, όπου ο Κούνδουρος χαρακτηρίζει στον αέρα τον Αρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο «φίλο του, αλλά και μεγάλο Καραγκιόζη», προκαλώντας πάλι τα τηλεφωνήματα των ανθρώπων της Σάμου. Τέλος πάντων, λίγο πριν μπούμε στο γραφείο του δημάρχου, γυρνάει και μου κάνει: «Σπάσε πλάκα τώρα, πόσο δουλικός θα 'ναι μαζί μας». Έρχεται ο δήμαρχος με ανοιχτές αγκάλες και λέει την απίστευτη ατάκα: «Κύριε Κούνδουρε, λυπάμαι πολύ για ό,τι έγινε! Μη στενοχωριέστε, και τον Ρεμπώ τον λαιδορούσαν στον καιρό του». «Στα 'λεγα, δεν σ' τα 'λεγα,» γυρνάει πάλι και μου κάνει συνωμοτικά, εξηγώντας μου εν συνεχεία πως μάλλον ο δήμαρχος θέλει να του κλείσει ο Νίκος ραντεβού με τον Ευάγγελο Βενιζέλο. Εκεί συνειδητοποιήσα πόσο ίσχυε αυτό που έλεγε και ο φίλος του, ο Μάνος Χατζιδάκις: «Για να ασκείς εξουσία, πρέπει και να την περιφρονείς».

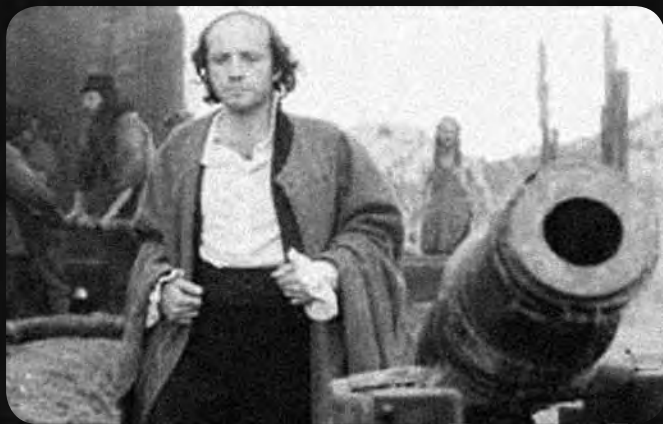
2006: Πανηγυρική προβολή του πρώτου μεγάλου μήκους ντοκιμαντέρ μου στο «Τριανόν», **Ζωντανό στο Κύτταρο - Σκηνές Ροκ**. Εκεί ο Κούνδουρος πάλι, αν και κουρασμένος. Τον αφήνει το ταξί και πέφτει σε ένα συγκεντρωμένο πλήθος από μαλλιάδες και παράγοντες του ελληνικού σινεμά έξω από το Τριανόν. «Άκουσε να δεις, ήρθα, με είδαν όλοι, είμαι εδώ για σένα», μου λέει, «αλλά άμα αργήσεις την προβολή, θα φύγω. Όταν δεν με κρατάνε τα πόδια μου, και Αϊζενστάιν να με έβαζαν να δω, πάλι θα 'φευγα». Μένει ωστόσο, κάθετα μέχρι το τέλος, βλέπει στην οθόνη τον Σαββόπουλο, τον Πουλικάκο, την Κωχ, τον Γκαϊφύλλια. Εξίσου αλησμόνητη η παρατήρησή του αμέσως μετά (και εντελώς ενδεικτική του χιούμορ του): «Έκανες θαυμάσια δουλειά! Όταν σε δέκα χρόνια δεν θα υπάρχει κανείς απ' όλους αυτούς, η ταινία σου θα γίνει εθνική παρακαταθήκη!». Ποιος το 'λεγε αυτό; Ένας άνθρωπος 80 ετών, για μουσικούς που ήταν λίγο πάνω από τα 60 οι περισσότεροι.

2009 - 2010: Μου ανατίθεται από το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου η σκηνοθεσία ενός ντοκιμαντέρ-πορτρέτου του Νίκου Κούνδουρου. Υπήρχε έτοιμο το ποσό που θα κάλυπτε την παραγωγή, δεν χρειαζόταν καν να καταθέσω σεναριακό σχεδιάσμα. Ο μόνος όρος ήταν να βγει το ντοκιμαντέρ «ροκ, με την αισθητική του «Κύτταρου»» θυμάμαι τώρα τα λόγια του Σοφιανόπουλου. Ο Κούνδουρος, επιφυλακτικός στην αρχή. Θετικός στη συνέχεια, αρνητικός όσο πλησιάζαμε στα γυρίσματα. Ήταν ολοφάνερο πια πως η σχέση μας έμπαινε σε άλλο επίπεδο, θα τον γνώριζα και απ' την ανάποδη. Γυρίζεται η ταινία με πολλά προβλήματα απ' τη μεριά του (μου τηλεφώνουσε απ' την Αίγινα πως δεν θα ήταν παρών στο δικό του γύρισμα, μα τελευταία στιγμή έπαιρνε το πλοίο κι ερχόταν) και φτάνουμε στην πρώτη «κλειστή» προβολή στην Ταινιοθήκη της Ελλάδας. Του αρέσει μάλλον η ταινία, χαιρέται που ακούει καλά λόγια! Μέχρι που με πετυχαίνει έξω να μου κάνει παρατηρήσεις ο Θόδωρος Αγγελόπουλος! Αυτό ήταν! Την επομένη μου τηλεφωνεί έξαλλος: «Αυτόν θα τον πετάξεις στο μοντάζ, αλλιώς θα σε τσάκισω, θα σε αφανίσω από τον χώρο! Και τον άλλον, τον Μάτσει, τι τον έβαλες να λέει ότι δεν του άρεσε το **Vortex**, που τον είχα και βοηθό μου;». Κι εγώ εμβρόντητος: «Μα, έλα στα συγκαλά σου, βρε Νίκο μου, τον Αγγελόπουλο θα κόψω στο μοντάζ, θες και τα λες τώρα;». Δεν ήθελε ν'

«VORTEX ή ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΗΣ ΜΕΔΟΥΣΑΣ» (1967) του Νίκου Κούνδουρου

«1922» (1978) του Νίκου Κούνδουρου

«ΜΠΑΪΡΟΝ, ΜΠΑΛΑΝΤΑ ΓΙΑ ΕΝΑ ΔΑΙΜΟΝΑ» (1992) του Νίκου Κούνδουρου

«ΟΔΥΣΣΕΙΕΣ ΣΩΜΑΤΩΝ – ΜΠΑΛΑΝΤΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΙΚΟ ΚΟΥΝΔΟΥΡΟ» (2010) του Αντώνη Μπασκοϊτή

ακούσει τίποτα! Τον είχε πιάσει όντως μανία να με αφανίσει από τον χώρο. Βέβαια, υπήρχαν και μέρες που όλο και κάποιον συναντούσε που του 'λεγε «ωραία ταινία σου 'κανε ο Μπασκοϊτής», οπότε μου τηλεφωνούσε πάλι εν είδει πολέμου νεύρων και μου 'λεγε: «Κάνε ό,τι θες με την ταινία, τελικά καλή είναι!»... Δυστυχώς, υπερίσχυε η αρνητική του διάθεση. Κι έτσι, όταν η ταινία πήγε στο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης και ο Εϊπίδης τη συμπεριέλαβε στη λίστα με τα δέκα σημαντικότερα ντοκιμαντέρ της διοργάνωσης, ο Κούνδουρος το 'μαθε και του τηλεφώνησε: «Η ταινία αυτή θα παιχτεί με καινούργιο μοντάζ! Θα 'ναι πρώτα Κούνδουρος και μετά Μπασκοϊτής!».

Το φυσάγαμε και δεν κρύωνα με τον Εϊπίδη, ώσπου αποφασίσαμε να παίξουμε την κανονική κόπια και μια και ο ίδιος δεν θα ανέβαινε στη Θεσσαλονίκη, δεν θα το μάθαινε ποτέ. Έναν χρόνο μετά, που είχα πρόσκληση από το Φεστιβάλ Εδιμβούργου για να προβληθεί εκεί η ταινία, πάλι δεν μου το επέτρεψε! Ούτε για μια στιγμή δεν του κάκιωσα, τον αγαπούσα τόσο, που ως ένα σημείο χαιρόμουν κιόλας μ' αυτή την παιδιάστικη ορμή, παρά τα χρόνια του. «Παράτα με, Νίκο» του είπα κάποια στιγμή, «την ταινία θα την κλείσω στα κουτιά της κι ας μην ξαναπαιχτεί ποτέ». Έτσι κι έγινε, παρ' ό,τι τα τελευταία δύο-τρία χρόνια είχε γλυκάνει με το θέμα (μεσολάβησαν ο βιογράφος του, Γιάννης Σολδάτος, και ο σκηνοθέτης Λευτέρης Ξανθόπουλος) και τελικά παρευρέθηκε και ο ίδιος σε μια τιμητική προβολή στη Θεσσαλονίκη το 2014.

2010: Πάλι σ' εκείνη την πρώτη προβολή του ντοκιμαντέρ *Οδύσσειες σωμάτων - Μπαλάντα για τον Νίκο Κούνδουρο* στην Ταινιοθήκη. Έχει έρθει και η Λένα Πλάτωνος, που σπανίως βγαίνει απ' το σπίτι της, μα έχω καταφέρει να την πείσω. Σε μια φάση, λίγο πριν ξεκινήσει η προβολή, απευθύνεται σ' αυτήν ο Κούνδουρος φωναχτά: «Εσύ 'σαι, ρε πουλάκι μου, η Πλάτωνος; Από 13 ετών Πλάτωνος ακούω και Πλάτωνος δεν βλέπω». Η Λένα, ετοιμόλογη, του απαντάει: «Τι να κάνουμε, έχω αρχαίο όνομα...». Παραδίπλα ο Θόδωρος Αγγελόπουλος έχει ξεραθεί στο γέλιο.

2007: Καλώ τον Νίκο Κούνδουρο στο ραδιόφωνο, «Στο Κόκκινο 105.5» (τότε που τον σταθμό τον ακούγαμε εμείς κι εμείς), για ένα δίωρο αφιέρωμα στη μνήμη του Μάνου Χατζιδάκι. Έρχεται με προθυμία, παρ' ό,τι όλοι γνωρίζουμε πως κάθε τέτοια μέρα, την επέτειο θανάτου του φίλου του, αυτός κλείνεται στο σπίτι του και δεν θέλει να δει άνθρωπο. Τον θυμάμαι να ακούει με κλειστά μάτια και το κεφάλι σκυμμένο και με το που τέλειωνε κάθε τραγούδι, να αρχίζει με ένα απίστευτο μνημονικό να λέει τις πιο όμορφες ιστορίες για τον Χατζιδάκι! Το τηλεφωνικό κέντρο να σπάει από τις κλήσεις ακροατών, οι οποίοι έκλαιγαν από συγκίνηση και ζητούσαν την επανάληψη της εκπομπής. Τελικά, η εκπομπή αναμεταδόθηκε άλλες δύο φορές σε διάστημα μίας εβδομάδας και σήμερα η χαρά μου είναι απεριγράπτη που υπάρχει στο αρχείο μου. Επιφυλάσσο-

μαι για μια απομαγνητοφώνηση και δημοσίευση ολόκληρου εκείνου του ραδιοφωνικού αφιερώματος στον Μάνο Χατζιδάκι.

Οκτώβριος του 2015: Η μικρού μήκους ταινία μου *Γράμματα στη Γερμανία* παίζεται στις Νύχτες Πρεμιέρας. Του έχω τηλεφωνήσει από την προηγούμενη, αλλά ξέρω πως μάλλον δεν θα τα καταφέρει να έρθει στην προβολή. Ο Νίκος μας έχει καταπέσει, έχει παραμεγαλώσει ξαφνικά, είναι πια κοινό μυστικό. Ξαφνικά, ενόσω παίζονται άλλες ταινίες στη σειρά, η πόρτα της αίθουσας ανοίγει κι ένα γεροντάκι με μπαστούνι εισέρχεται και αργά-αργά κάθεται στα πίσω καθίσματα. Είναι ο Κούνδουρος! Η Ελένη Καραϊνδρου γυρνάει δίπλα μου και μου λέει: «Δεν το πιστεύω! Ο Νίκος! Ήρθε τελικά». Δεν ξέρω με τι να χαρώ πιο πολύ... Με την προβολή που πήγε καλά, με το χειροκρότημα του κόσμου ή με την παρουσία του Κούνδουρου ανάμεσά μας; Τον συνοδεύω έξω αγκαζέ, βγαίνουμε αργά από το σεινμά, ακούω τα πιο όμορφα λόγια που θα μπορούσα ν' ακούσω από άνθρωπο εκείνη την ώρα, τον βάζω στο ταξί και τον αποχαιρετώ σχεδόν δακρυσμένος για την τιμή που μου 'κανε ακόμα μία φορά.

22 Φεβρουαρίου του 2017: Ώρα 3.10 το μεσημέρι. Ο Νίκος Κούνδουρος πεθαίνει στην οικία του, όρθιος, όπως το 'θελε, όχι σε νοσοκομείο με ορούς και σωληνάκια. Τους τελευταίους δύο μήνες έδινε μάχη για να μείνει στη ζωή μετά την αναπνευστική λοίμωξη που του λιγότευε ολοένα και πιο πολύ το πολύτιμο οξυγόνο στα πνευμόνια του. Ωστόσο, το πάλευε, κανονικό θηρίο, έχων σώας τας φρένας του και συνομιλώντας με όλους τους φίλους του. Πριν από μία εβδομάδα είχαμε μιλήσει με τη Μαρία Φαραντούρη. Επρόκειτο να τον επισκεφτούμε. Να του δώσουμε χαρά, όπως έπαιρνε από κάθε άνθρωπο που του χτυπούσε την πόρτα και ζητούσε την παρέα του. Δεν προλάβαμε. Πριν από λίγες ώρες, λίγο μετά τις 8 το βράδυ, ο Νίκος αναπαυόταν στον καναπέ του με την πιο γαλήνια έκφραση που τον είχα δει ποτέ. Εκεί ήταν η γυναίκα του, η Σωτηρία Ματζίρη, ο ξάδερφός του Τίτος Κούνδουρος με τον γιο του, ο Αλέξανδρος Λυκουρέζος, η ηθοποιό Μάνος Βακούσης και Κατερίνα Παυλάκη, οι βοηθοί του, η συγγραφέας Άννα Βοργία και η ανθρωπολόγος Μαρία Καραμπυροπούλου. Και η Μαρίζα Κωχ! Η Μαρίζα... Συντετριμμένη, τον θρήνησε και μας έσκιζε την καρδιά. «Κι αν είστε όλοι άθεοι», γύρισε και μας είπε μες στο κλάμα, «βάλτε έναν σταυρό απάνω του. Ο Νίκος περίμενε το Ψυχασάββατο για να συνομιλήσει με την ψυχή της μητέρας του». Έσκυφα και εγώ, χάιδεψα τα λευκά του μαλλιά, φίλησα το μέτωπό του και τον αποχαιρέτισα με λίγα λόγια οδύνης στο αυτί του: «Καλό σου ταξίδι, αγαπημένε μου. Και καλή αντάμωση...»

Το άρθρο «Ο δικός μου Νίκος Κούνδουρος» του Αντώνη Μπασκοϊτή δημοσιεύθηκε στο LIFO.gr τον Φεβρουάριο του 2018.

Η ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΑΛΚΗ ΖΕΗ

Η ΠΟΛΥΤΑΡΑΧΗ ΖΩΗ

ΚΑΙ ΤΟ ΠΛΟΥΣΙΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 18/03/2018

- Προβολή της ταινίας της **Μαργαρίτας Μαντά «Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΛΚΗΣ»** (ΕΛΛΑΔΑ, 2017)
- Συζήτηση με εισηγήτρια τη **Μαργαρίτα Μαντά** (σκηνοθέτιδα της ταινίας)

«Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΛΚΗΣ» (2017) της Μαργαρίτας Μαντά

Συζήτηση για την ταινία της Μαργαρίτας Μαντά «Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΛΚΗΣ» - Μαργαρίτα Μαντά

ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΟΥ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ *Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΛΚΗΣ* ΣΤΗΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ

Της **Μαργαρίτας Μαντά**

Την Κυριακή 18 Μαρτίου 2018, προβλήθηκε το ντοκιμαντέρ μου **Ο μεγάλος περίπατος της Άλκης** - μια προσωπογραφία της Άλκης Ζέη - στην Κινηματογραφική Λέσχη Ηλιούπολης.

Είχα την έκπληξη και τη χαρά να δω την αίθουσα γεμάτη, θεατές όρθιους που δεν κινήθηκαν κατά τη μιάμιση ώρα που διαρκεί η ταινία και να εισπράξω μια ζεστή, φιλόξενη και ειλικρινή αντίδραση από ένα κοινό εξαιρετικά «εκπαιδευμένων» σινεφίλ.

Η συζήτηση με τους θεατές μετά το πέρας της προβολής ήταν ζωντανή και ουσιαστική, με τοποθετήσεις και ερωτήσεις που προκάλεσαν έναν γόνιμο διάλογο πάνω στην ίδια την ταινία, αλλά και στην ταινία-ντοκιμαντέρ γενικότερα.

Είναι μεγάλη ικανοποίηση για τον σκηνοθέτη, τον κάθε σκηνοθέτη, να διαλέγεται ουσιαστικά με τους θεατές/αποδέκτες του έργου

του και να αναστοχάζεται πάνω σε αυτό εισπράττοντας τις αντιδράσεις τους, ιδιαίτερα όταν οι θεατές αυτοί έχουν να φέρουν σημαντικές τοποθετήσεις πάνω στην ταινία που παρακολούθησαν.

Η συνάντησή μου με το κοινό της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης μου έδωσε αυτή την ικανοποίηση και με συγκίνησε με τη ζεστασιά και την ειλικρίνεια που εισέπραξα από όλους, διοργανωτές και κοινό.

Ένα μεγάλο «ευχαριστώ» στους ανθρώπους που κρατάνε ζωντανή και δυνατή την Κινηματογραφική Λέσχη, σε μία χώρα όπου ο Πολιτισμός και η διείσδυσή του στην καθημερινότητα της κοινωνίας ως συστατικό παιδείας, δεν αφορά την Πολιτεία.

Εύχομαι σε όλους τους ανθρώπους της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης καλή δύναμη και καλή συνέχεια στο εξαιρετικό σημαντικό έργο τους.

Άλκη Ζέη – Δεκαετία του '40

Άλκη Ζέη, Καίτη Ντιριντάου και Ασπασία Παπαθανασίου – Λάρισσα, Δεκέμβρης 1944

Άλκη Ζέη, Γιώργος Σεβαστίκογλου και τα παιδιά τους – Δεκαετία του '60

Η ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΑΛΚΗ ΖΕΗ – Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ

Η Άλκη Ζέη γεννήθηκε στην Αθήνα και πέρασε τα πρώτα παιδικά της χρόνια στη Σάμο, απ' όπου καταγόταν η μητέρα της. Όταν άρχισε το σχολείο, η οικογένειά της εγκαταστάθηκε στο Μαρούσι και στη συνέχεια στην Αθήνα.

Σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, στη Δραματική Σχολή του Ωδείου Αθηνών και στο Κινηματογραφικό Ινστιτούτο της Μόσχα.

Η σχέση της με το γράψιμο ξεκίνησε από τα γυμνασιακά της χρόνια, γράφοντας έργα για το κουκλοθέατρο, διηγήματα και νουβέλες, που δημοσιεύονταν σε διάφορα λογοτεχνικά περιοδικά. Παράλληλα με το γράψιμο, αγωνίστηκε ενεργά για την ελευθερία, την κοινωνική δικαιοσύνη και τη δημοκρατία, συμμετέχοντας στο αριστερό κίνημα από τα χρόνια της γερμανικής κατοχής στην Ελλάδα. Η συμμετοχή της σ' αυτό τον αγώνα καθόρισε την προσωπική ζωή της. Από το 1952 μέχρι το 1964 έζησαν μαζί με τον άντρα της, το θεατρικό συγγραφέα Γιώργο Σεβαστίκογλου, σαν πολιτικοί πρόσφυγες στη Σοβιετική Ένωση, αρχικά στην Τασκένδη και ύστερα στη Μόσχα, όπου γεννήθηκαν και τα δυο παιδιά τους. Επέστρεψαν στην Ελλάδα το 1964 για να ξαναφύγουν το 1967 στο Παρίσι, όπου παρέμειναν μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '70 λόγω της δικτατορίας.

Ο καθαρός τρόπος γραφής της, η γλωσσική αρτιότητα, η κριτική στάση απέναντι σε πρόσωπα και καταστάσεις, το χιούμορ και η διεισδυτική ματιά στα γεγονότα, είναι τα χαρακτηριστικά των έργων της Άλκης Ζέη που το έχουν κάνει να αγαπηθεί από το ελληνικό και το ξένο αναγνωστικό κοινό. **Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα, Το καπλάνι της Βιτρίνας** και **Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου**, συμπεριλαμβάνονται στα διαχρονικά ευπώλπη βιβλία (μπεστ σέλλερ) της σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας.

Εκτός από την **Αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα**, τα βιβλία της απευθύνονται κυρίως στα παιδιά και τους εφήβους, πάντα όμως διαβάζονται με μεγάλη ευχαρίστηση και από τους ενήλικες. Εμπνέονται από προσωπικές της εμπειρίες υφαίνοντας την υπόθεσή τους παράλληλα με ιστορικά γεγονότα. Τα θέματα που πραγματεύονται είναι καθημερινά και πανανθρώπινα.

Το Καπλάνι της Βιτρίνας, το πρώτο της μυθιστόρημα, υπήρξε έργο-σταθμός για την ελληνική παιδική λογοτεχνία και θεωρείται πλέον ένα κλασικό έργο της παγκόσμιας λογοτεχνίας για παιδιά, με συνεχείς επανεκδόσεις από το 1963 που πρωτοκυκλοφόρησε στην Ελλάδα και πολλές μεταφράσεις και διακρίσεις στο εξωτερικό. Η Άλκη Ζέη αποτελεί πρέσβειρα της σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας στο εξωτερικό, καθώς το σύνολο του έργου της είναι μεταφρασμένο και κυκλοφορεί σε πολλές χώρες ανά τον κόσμο. Η ίδια έχει επίσης μεταφράσει από τα γαλλικά, τα ιταλικά και τα ρωσικά αρκετά βιβλία, ανάμεσα στα οποία έργα των Τζιάνι Ροντάρι και Βέρα Πανόβα.

<http://www.alkizei.com>

Επισκέψεις της Άλκης Ζέη στα σχολεία

Αναγόρευση της Άλκης Ζέη σε Επίτιμη Διδάκτορα στο Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΑΛΚΗΣ ΖΕΗ

- **Το καπλάνι της βιτρίνας** (Διηγήματα, 1963)
- **Κοντά στις ράγες** (Παιδικό μυθιστόρημα, 1966)
- **Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου** (Μυθιστόρημα, 1971)
- **Αρβυλάκια και γόβες** (Παιδικό μυθιστόρημα, 1975)
- **Ο θείος Πλάτων** (Μυθιστόρημα, 1975)
- **Μια Κυριακή του Απρίλη** (Διηγήματα, 1978)
- **Τα παπούτσια του Αννίβα** (Μυθιστόρημα, 1979)
- **Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα** (Μυθιστόρημα, 1987)
- **Η μωβ ομπρέλα** (Μυθιστόρημα, 1989)
- **Η Αλίκη στη χώρα των μαρμάρων** (Παιδικό μυθιστόρημα, 1990)
- **Ο ψεύτης παππούς** (Μυθιστόρημα, 1992)
- **Σπανιόλικα παπούτσια** (Διηγήματα, 1994)
- **Γατοκουβέντες** (Παιδικό μυθιστόρημα, 1996)
- **Η δωδέκατη γιαγιά και άλλα...** (Παιδικό μυθιστόρημα, 1998)
- **Νεανική φωνή** (Διηγήματα, 1977)
- **Η Κωνσταντίνα και οι αρχάνες της** (Παιδικό μυθιστόρημα, 2002)
- **Θέατρο για παιδιά** (2011)
- **Με μολύβι φάμπερ νούμερο δύο** (Αυτοβιογραφικό χρονικό, 2013)
- **Πόσο θα ζήσεις ακόμα, γιαγιά;** (Αυτοβιογραφικές διηγήσεις/ Διηγήματα, 2017)

Η έννοια της **κοινότητας** και το νόημα της **ουτοπίας**

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 11/02/2018

- **Προβολή** της ταινίας του **Κυριάκου Κατζουράκη «USSAK»** (ΕΛΛΑΔΑ, 2017)
- **Συζήτηση** με εισηγητές τους **Κυριάκο Κατζουράκη** (σκηνοθέτη της ταινίας, ζωγράφο, σκηνογράφο, συγγραφέα) και **Κάτια Γέρου** (ηθοποιό)

Συζήτηση για την ταινία του **Κυριάκου Κατζουράκη «USSAK»** - **Κυριάκος Κατζουράκης** και **Κάτια Γέρου**

«USSAK» (2017) του **Κυριάκου Κατζουράκη**

USSAK - Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΜΙΑΣ ΤΑΙΝΙΑΣ

Του **Κυριάκου Κατζουράκη**

Για ποιους λόγους να κάνει κανείς κινηματογράφο στην Ελλάδα σήμερα, όταν:

- Ο κινηματογράφος είναι η πιο ακριβή μορφή τέχνης.
- Δεν υπάρχουν κανόνες αξιοκρατίας.
- Η λέξη ανάπτυξη έχει γίνει συνώνυμη με τον τουρισμό και η τέχνη στηρίζεται από το σύστημα όταν είναι προπαγάνδα της ανάπτυξης.
- Η καλλιτεχνική παιδεία βρίσκεται στο ναδίρ.
- Το κοινό χειραγωγείται από τις μεγάλες εταιρείες και τον αμερικάνικο κινηματογράφο.
- Το κράτος, που είναι βασική χρηματοδοτική πηγή, έχει βρει τρόπους να ελέγχει την παραγωγή, ακυρώνει την ανεξαρτησία του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου (ΕΚΚ), δεν ερευνά τρόπους διαφύλαξης και ενίσχυσης της δημιουργίας στις τέχνες.
- Η λογοκρισία έχει συμμάχους τον ελεγχόμενο τύπο και επιβάλλει μορφές τέχνης.
- Η γραφειοκρατία και οι φορολογικοί μηχανισμοί απαγορεύουν το ρίσκο της ανεξάρτητης παραγωγής.
- Αυτά δημιουργούν ένα περιβάλλον προσωρινότητας, χωρίς συνέχεια, χωρίς ιστορικότητα, με μόνο χαρακτηριστικό το εφήμερο πολιτικό σκηνικό.
- Μέσα σ' αυτό το σκηνικό ο καλλιτέχνης ή πρέπει να ξεπερνάει τα πικρά αισθήματα που αναβλύζουν καθημερινά στη ζωή του τόπου μας για να μπορέσει να ασκήσει την τέχνη του ή αντιθέτως να τα συμπεριλάβει ασκώντας κριτική, κάνοντας δηλαδή πολιτική τέχνη. Η τέχνη δεν ήταν ποτέ ανεξάρτητη και όταν υπηρετεί την εξουσία είναι συνένοχη στην καταστροφή.
- Για να ανθίσει η ποικιλία των λουλουδιών και οι άπειρες μορφές τους χρειάζεται ένα περιβάλλον ισορροπίας. Προς το παρόν ο καλλιτέχνης αμύνεται και υπερασπίζεται το χώμα για να φυτέψει τα λουλούδια του.

Οι λόγοι για να κάνουμε κινηματογράφο «σήμερα/εδώ» είναι δύο:

- Ο πρώτος και κύριος είναι η αγάπη για τον κινηματογράφο.
- Ο δεύτερος λόγος είναι ότι, εκτός όλων των άλλων, ο κινηματογράφος είναι όπλο, είναι το μάτι που εισχωρεί στο στρατόπεδο του εχθρού, που καταγράφει, που προφητεύει, που φτιάχνει φόρμα για να αγκαλιάσει τον πόνο του άλλου, να παρηγορήσει, να οπλίσει με αισθήματα, αισθήσεις και γνώση τον άμαχο κόσμο που σβήνει μέσα στην κατάθλιψη.

Ο ΤΡΟΠΟΣ

Το μεγάλο μας όπλο είναι η ποιότητα σε όλα τα επίπεδα της κατασκευής μιας ταινίας.

Η ποιότητα δε σημαίνει χρήματα, σημαίνει ευαισθησία στον τρόπο έκφρασης των θεμάτων, βαθιά γνώση των ζητημάτων της φόρμας, σημαίνει έξυπνες επιλογές σε όλα τα στάδια της κατασκευής και στα πόστα της παραγωγής.

Χρησιμοποιούμε όλα τα κρατικά μέσα που διατίθενται για τον κινηματογράφο (ΕΚΚ, ΕΡΤ), χωρίς υποχωρήσεις στις ιδέες μας. Υπερασπιζόμαστε την ανεξαρτησία της τέχνης. Η αξιοκρατία είναι δική μας επιλογή, εμείς φτιάχνουμε τους κανόνες.

USSAK

Αρχίσαμε να γράφουμε το σενάριο του *Ussak* με την Κάτια στα τέλη του 2012. Και στην ουσία δε σταματήσαμε να γράφουμε μέχρι τα γυρίσματα που άρχισαν το 2016. Οι πολιτικές εξελίξεις μας ξεπερνούσαν. Μετά το δημοψήφισμα του 2015 βουλιάσαμε σε μίαν αβάσταχτη ορφάνια. Ποτέ δεν περιμέναμε να χαθεί μπροστά στα μάτια μας ο πολιτικός χώρος στον οποίο αναφερόμασταν σε όλη μας τη ζωή. Υποσυνείδητα ίσως, οι δυο βασικοί χαρακτήρες της Ιωάννας και του Ζάφου έγιναν φορείς αυτής της ορφάνιας. Και ο θρίαμβος του Φρέντυ, που μέχρι εκείνη τη στιγμή ήταν μονοδιάστατος, απέκτησε την ποιότητα που ζούμε μέχρι σήμερα: τη δύναμη του κακού που

ενυπάρχει στην εξουσία του πλούτου πάνω στη φτώχεια. Τα λόγια ήταν πλέον φτώχεια, έπρεπε να βρούμε έναν τρόπο να γίνει το έργο πάση θυσία. Ήταν η υποθήκη μας για το μέλλον, έτσι το νιώθαμε και έτσι το αντιμετωπίζουμε μέχρι σήμερα.

Καταφέραμε να συμπεριλάβουμε όλη την εμπειρία των προηγούμενων σεναρίων μέσα σε μια μαγική σύνθεση πολλών και διαφορετικών στοιχείων που αντλήσαμε από τις ιστορίες των ανθρώπων που επιλέξαμε να έχουμε σαν μαγιά. Γράφοντας συνεχώς, οι περισσότερες ιστορίες εξελίχθηκαν σε τέτοιο βαθμό, ώστε χάθηκε η πηγή τους. Έγινε μια σύνθεση εξ αρχής, που, όσο και να τη διορθώναμε, αυτή μας δειχνε τον δρόμο και τον τρόπο να την αντιμετωπίζουμε. Ήταν ένας ολοζώντανος οργανισμός που ζητούσε την όψη και τη φόρμα του. Αυτό το υπέροχο αίσθημα ήταν πρωτόγνωρο και για τους δυο μας. Όλες οι αναφορές, οι πρωτότυπες διατυπώσεις, ο Μπρεχτ, ο Μπάουμαν, ο Τσόεφκ, οι λατρεμένες ταινίες του Μπέργκμαν, ο έμμεσος λόγος της Νουβέλ Βαγκ, η ποίηση, ο Μαρκέζ, τα χιλιο-υπογραμμισμένα βιβλία της Κάτιας για τον καπιταλισμό, την κρίση, τα μεταλλαγμένα, τον αυταρχισμό της εξουσίας, όλα αυτά είχαν διαλυθεί και εισχωρήσει βαθιά μέσα στον κορμό του σεναρίου.

Υπήρχε όμως ένα σημείο που - ευτυχώς - ποτέ δεν ολοκληρώθηκε: η Ιωάννα. Προτιμήσαμε να μείνει άγνωστη και να μας επιβληθεί σαν προσωπικότητα, χωρίς πολλά λόγια, με την ερμηνεία της γθοποιού. Αυτό το άγνωστο σημείο έγινε και το κέντρο της ιστορίας, γύρω από αυτό συμβαίνουν όλα. Και κάποια στιγμή, στο ευάλωτο σημείο της ανάμνησης ενός παιδικού τραύματος, φωτίζονται όλα. Όλοι, οι γθοποιοί, ο οπερατέρ, οι τεχνικοί, οι πάντες συνειδητοποιήσαμε ότι φτιάχνουμε κάτι καινούριο, ότι ανακαλύψαμε κάτι, αυτό: Ότι μπορεί να νομίζει κανείς ότι δεν ξέρει ενώ ξέρει, γνωρίζει την ταπεινή όψη της πραγματικότητας και απλώς καταλαβαίνει την αξία της ταπεινότητας που είναι το ένδυμα του πιο πολύτιμου πράγματος, της ζωής του κάθε ανθρώπου. Κατορθώσαμε να φτιάξουμε μια πλήρη ιστορία με αποδομημένες, πλην όμως ολοκληρωμένες μοναδικότητες, χωρίς να υπάρχει η ανάγκη του περιγραφικού νατουραλισμού.

Και οι δυο μας είμαστε εχθροί του νατουραλισμού, γιατί είναι το αντίθετο απ' ό,τι προσπαθούμε να κάνουμε. Ο νατουραλισμός φτιάχνει μια αλληλουχία συναισθημάτων για να δώσει μια συνεχή ψευδαίσθηση της πραγματικότητας.

Εμείς επιθυμούμε να κομματιάσουμε την πραγματικότητα για να γεννηθούν συναισθήματα. Θέλουμε να φύγουμε από την ψευδαίσθηση πηγαινόντας στην πραγματικότητα.

Το *Ussak* είναι η αρχή αυτής της επιλογής μας: ρεαλισμός απέ-

ναντι στον νατουραλισμό του γραμμικού, αφηγηματικού κινηματογράφου. Οι ιστορίες που αποτελούν την ταινία διακόπονται, αλλά μπαίνουν η μία μέσα στην άλλη και δεν αφήνουν χώρο για συναισθηματική και ψευδαισθητική παρηγοριά. Αυτό έχει και ένα άλλο εφόδιο, ένα διπλό στόχο. Αποφεύγουμε τον άλλο εχθρό, τον συμβολισμό. Ούτε στιγμή δεν αφήνουμε χώρο να αντικατασταθεί το πραγματικό από το συμβολικό.

Ακόμα και στην τελική εικόνα της γέφυρας, που φεύγουν οι αγρότες από το χωριό, η ψυχή μας είναι μοιρασμένη σε αυτούς που μένουν πίσω και σ' αυτούς που φεύγουν.

Η γέφυρα τους γεφυρώνει και αυτή η εικόνα μας επιτρέπει εν τέλει να καταλαγιάσουμε και να αφήσουμε τα δικά μας αισθήματα να αναβλύσουν.

Είναι ένα φυσικό τέλος μιας εικονικής πραγματικότητας που είναι η τέχνη του κινηματογράφου.

Η δομή του σεναρίου απέκτησε την τελική της μορφή όταν έγινε οδηγός των γυρισμάτων ολοκληρωτικά πειστικός.

Με μια παρόμοια αντίληψη γράψαμε το σενάριο της *Γλυκιάς Μνήμης*, μερικά χρόνια πριν, με την αθωότητα όμως του πρώτου αγγίγματος. Εκεί έπαιξε ρόλο η συνειρμική μνήμη που συνδέει την τεμαχισμένη πραγματικότητα. Εδώ, στο *Ussak*, αυτή η εσωτερική βοήθεια δεν υπάρχει. Είναι μια επιλογή πολύ ωμή και πιο δύσκολη, όπως είναι η σημερινή πραγματικότητα. Όμως το αίσθημα της νίκης που νιώθουμε φτιάχνοντας αυτήν την ταινία είναι τόσο σημαντικό, που ξεπερνάει την παντοδυναμία των ισχυρών που κυβερνούν τις ζωές μας.

Η ταινία μας θα μισηθεί από τις κυρίαρχες δυνάμεις της πολιτικής και της δημοσιογραφίας, αλλά θα βρει το κοινό της, θα ταξιδέψει σε όλη τη χώρα μέσα στις μικρές κοινότητες που υπάρχουν και αντιστέκονται.

Η μόνη ελπίδα είναι αυτές οι μικρές κοινότητες πολιτών που έχουν αρχίσει πλέον να νιώθουν την ανάγκη η μία της άλλης.

Αυτό το κείμενο γράφτηκε αμέσως όταν τέλειωσε το μοντάζ της ταινίας στις αρχές του 2017. Μέχρι σήμερα, εκτός των φεστιβάλ, η ταινία έχει ταξιδέψει σε 25 πόλεις της χώρας και το ταξίδι συνεχίζεται. Οι προβολές συνοδεύονται από εμάς και πάντα γίνεται συζήτηση. Οι φορείς που μας καλούν είναι αυτές οι κοινότητες με τις οποίες ελπίζαμε ότι θα συναντηθούμε, ομάδες ανθρώπων που αγαπούν τον τόπο τους, προσπαθούν να προστατέψουν τη γη από την αλόγιστη ανάπτυξη, συνεργάζονται δημοκρατικά μεταξύ τους έχοντας δημιουργήσει ένα ανθρώπινο δίκτυο προστασίας της ντόπιας βιοποικιλότητας αλλά και της πνευματικής τροφής.

Νοέμβρης 2018

ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ, Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ ΤΟΥ USSAK

Της *Κάτιας Γέρου*

Τον Φλεβάρη παίχτηκε η ταινία μας *Ussak* στην Κινηματογραφική Λέσχη Ηλιούπολης. Και για τον Κυριάκο Κατζουράκη και για μένα ήταν μια σημαντική ημερομηνία, γιατί νιώσαμε ότι ξεκίνησε το ταξίδι της ταινίας μας, μια και τα επόμενα δύο χρόνια σκοπεύουμε να την παρουσιάσουμε στις λέσχες της χώρας - έχουμε ήδη αρχίσει τις επαφές. Η βραδιά στην Ηλιούπολη είχε μεγάλο ενδιαφέρον.

Μετά την προβολή έγινε συζήτηση και για το καλλιτεχνικό έργο αλλά και για τα θέματα που θίγονται στην ταινία: πώς μπορεί να αποτραπεί ένα ζοφερό μέλλον που όλοι φοβόμαστε, πώς μέσα από την κοινότητα και την αλληλεγγύη οι άνθρωποι μπορούν να ξεδιπλώσουν έναν εαυτό θαρραλέο και συγκροτημένο, το μόνο μας όπλο απέναντι στη φτώχεια, την έλλειψη πνευματικότητας και οράματος που μας ζώνουν από παντού.

Βεβαίως ένα έργο τέχνης μιλάει από μόνο του. Λέει ό,τι θέλει να πει χωρίς διαμεσολάβηση. Όμως η συζήτηση με τους δημιουργούς πάντα προσθέτει κάτι. Κάτι «ανοίγει» ακόμα περισσότερο, αυτό πιστεύω. Κι έτσι η συνάντηση του έργου με τους θεατές βαθαίνει ακόμα περισσότερο. Αυτό συνέβη στη Λέσχη της Ηλιούπολης. Αυτό ελπίζουμε να συμβεί και σε όλη τη διάρκεια του ταξιδιού του *Ussak*.

Οι κινηματογραφικές λέσχες πρέπει να υποστηρίζονται και να πολλαπλασιάζονται. Η τέχνη δεν πρέπει να περιορίζεται από την εμπορική διανομή (αυτό που συμβαίνει στα αστικά κέντρα), αλλά να διαχέεται προγραμματισμένα και γενναϊδωρα σε όλη την επικράτεια, χωρίς τη δαμόκλειο σπάθη του mainstream! Όπως είναι γνωστό, υπάρχουν αξιοθαύμαστα έργα τέχνης εκτός mainstream στην παγκόσμια ιστορία της τέχνης - επιτρέψτε μου αυτό το σαρκαστικό σχόλιο.

Μετά το τέλος της βραδιάς στην Ηλιούπολη, κατάλαβα γιατί με συγκινεί η ύπαρξη κινηματογραφικών λέσχων ανά τη χώρα: είναι χώροι συνάντησης, επομένως χώροι διακίνησης ιδεών, είναι μικρές κοινότητες. Και η ταινία μας σ' αυτό ορνύει: στις μικρές κοινότητες.

ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΟΡΑΜΑ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΟΥ ΣΕΛΕΣΤΕΝ ΦΡΕΝΕ (1896-1966)

ΓΙΑ ΕΝΑ ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΟ, ΑΝΟΙΚΤΟ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 04/02/2018

- **Προβολή** της ταινίας της **Νικολέττας Παπαθανασίου «ΑΝ ΟΧΙ ΕΜΕΙΣ, ΠΟΙΟΙ?»** (ΕΛΛΑΔΑ, 2006-2013)
- **Συζήτηση** με εισηγητές τους **Νικολέττα Παπαθανασίου** (σκηνοθέτιδα της ταινίας, κοινωνιολόγο), **Χαράλαμπος Μπαητά** (δάσκαλο, μέλος της **Παιδαγωγικής Ομάδας «Το Σκασιαρχείο»**), μέλος του **Δικτύου Συνεργατικών Σχολείων με την Παιδαγωγική Freinet**, **Γιούλη Χρονοπούλου** (Σχολική Σύμβουλο Φιλολόγων, μέλος του **Δικτύου Συνεργατικών Σχολείων με την Παιδαγωγική Freinet**) και **Στέλλα Μπαδικιάν** (καθηγήτρια, μέλος του **Δικτύου Συνεργατικών Σχολείων με την Παιδαγωγική Freinet**)
- Σε **συνεργασία** με το **Δίκτυο Συνεργατικών Σχολείων με την Παιδαγωγική Freinet**

ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΑΝ ΟΧΙ ΕΜΕΙΣ, ΠΟΙΟΙ? - IF NOT US, WHO?

Της **Νικολέττας Παπαθανασίου**

Οι μαθητές λένε: «... ζωγραφίζουμε έναν κόσμο όπως τον θέλουμε εμείς.»

Η κάμερα καταγράφει την ιστορία μιας δημιουργικής κατάληψης μαθητών σε ένα σχολείο στο κέντρο της Αθήνας. «Ένα μικρό καλοκαίρι μέσα στο χειμώνα». Τότε ήταν που αγάπησαν το σχολείο τους.

Οι νέοι είναι ο καθρέφτης και η πυξίδα της κοινωνίας μας. Οι μαθητές προφητικά έλεγαν το 2006: «Το οτιδήποτε στον κόσμο μας να έχει κάποια αξία, να μην πουλιέται για χρήματα. Στην προκειμένη περίπτωση πουλιούνται τα σχολεία. [...] Πουλιέται η εκπαίδευση, στο μέλλον θα πουλιέται το παν. Αυτό, να μη γίνει αυτό. [...] Υπάρχουν ακόμα αξίες που δεν πουλιούνται. [...] Θα κατακτήσουμε να πουλάμε και τις αξίες για την επιβίωσή μας. [...] Αν δεχόμαστε τα πάντα ασυμβίβαστα, θα καταλήξει εκεί που λέμε ότι θα πουλιούνται τα πάντα.» Και... είχαν τόσο, μα τόσο δίκιο.

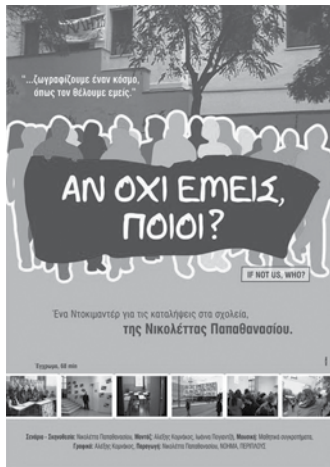
Ένα από τα αιτήματα που έστειλαν οι μαθητές μέσα από αυτό το ντοκιμαντέρ είναι η επιμόρφωση των δασκάλων, καθηγητριών και καθηγητών, σε ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο που να εξελίσσεται με παιδαγωγικές που να μορφώνουν και να καλλιεργούν την ψυχή και το πνεύμα, να ξεδιψούν ανησυχίες και να ανοίγουν οριζόντες, γιατί, αν υπάρχει ελπίδα για ανθρώπινες και υγιείς κοινωνίες, αυτό μπορεί να αξιωθεί μόνο μέσα από την παιδεία.

Ζητούν νέους τρόπους διδασκαλίας, καλύτερο εκπαιδευτικό σύστημα, αναφέρθηκαν στην ψυχολογία του εφήβου, σε έννοιες και αξίες ζωής όπως αλληλεγγύη, επανάσταση, έρωτας, ελευθερία. Ζητούν οι δασκάλες και δάσκαλοι, καθηγήτριες και καθηγητές να επιμορφώνονται, να έχουν διάθεση, να μην τους τρώει το σύστημα.

Πέτυχαν να ακουστούν από τους καθηγητές, τους γονείς, τον κόσμο, τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, την πολιτεία και απέδειξαν μέσα από τη δράση και το λόγο τους πως δεν είναι οι μικροί της παρέας που δε σκέφτονται. Σήκωσαν το ανάστημά τους στους μεγαλύτερους μέσα από τα επιχειρήματά τους και τις διεκδικήσεις τους.

Οι μαθητές οδηγούνται σε έναν κόσμο γεμάτο από χρώματα, συναισθήματα, μουσικές, όνειρα, οράματα και ελπίδες. Με την κατάληψη του σχολείου τους, σύμφωνα με το γενικότερο κλίμα για την παιδεία στην Ελλάδα του 2006 και νιώθοντας επίσης την κοινωνία σαν ένα καζάνι που βράζει έτοιμο να εκραγεί, διεκδικούν τα αυτονόητα για καλύτερες υποδομές στα σχολεία, για μαθήματα και καθηγητές πιο καταρτισμένους, σε ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο που να ξεδιψά ανησυχίες και να ανοίγει οριζόντες. Ως ομάδα και ο καθένας από μόνος του, με σοβαρότητα, συνέπεια και χιούμορ, συνεισφέρουν σε ένα καλύτερο μέλλον για την παιδεία, ζώντας ταυτόχρονα μια ξεχωριστή εμπειρία που τους φέρνει πιο κοντά μεταξύ τους και που θα τους μείνει για πάντα αξέχαστη.

Αυτή η δημιουργική και ανεξάρτητη κατάληψη ήταν γι' αυτούς κάτι παραπάνω από ένα «μικρό καλοκαίρι μέσα στο χειμώνα». Τα χρώματα είναι ακόμα ζωντανά και το όνειρο συνεχίζει να ζει στις καρδιές των μαθητών, όλων των μαθητών. Οι νέοι είναι το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον μας. Και έχουν όραμα. Το όραμά τους για σχολεία που να αγαπούν. Και το όραμα μένει ζωντανό από γενιά σε γενιά έως ότου οι κοινωνίες μας ωριμάσουν, γίνουν πιο ανθρώπινες και προοδευτικές, ισότιμες, δίκαιες και ειρηνικές, ώστε να συμμετέχουν όλες και όλοι σε αυτές και να είναι ευθύνη όλων. Αυτό είναι πολιτισμός και αυτό διεκδικούν

AN OXI EMEIS, POIOI?

Σκηνοθεσία - Σενάριο - Κάμερα: *Νικολέττα Παπαθανασίου*
Μοντάζ - Γραφικά: *Αλέξης Κορνάκος*
Μοντάζ / Rough Cut: *Ιωάννα Πογιαντζή*
Αγγλικοί υπότιτλοι: *Δημήτρης Μπεγλέρης*
Μουσική: *Μαθητικά Συγκροτήματα*
Παραγωγή: *NOHMA-Visual Communication Products, Νικολέττα Παπαθανασίου*
Χρονιές Παραγωγής: 2006 - 2013
Διάρκεια: 62'.

Συμμετείχε στα Διεθνή Κινηματογραφικά Φεστιβάλ και Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ:
Oulu International Children's and Youth Film Festival, Finland, 2014
Διεθνές Φεστιβάλ Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους, 2011
Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Χαλκίδας, 2011
Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, 2011

FB site: <https://www.facebook.com/pages/%CE%91%CE%BD-%CF%8C%CF%87%CE%B9-%CE%B5%CE%BC%CE%B5%CE%AF%CF%82%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%BF%CE%AF-If-Not-Us-Who/185656251500446>
Τρέιλερ: YouTube channel <http://youtu.be/C1Fv8RbmZys>

AN OXI EMEIS, POIOI?

Της *Γιούλης Χρονοπούλου*

Η ταινία της Νικολέττας Παπαθανασίου είναι ένα πολύ αξιόλογο ντοκιμαντέρ, γιατί κατάφερε να αποτυπώσει αυθεντικά και με πληρότητα τις δύο τελευταίες εβδομάδες της κατάληψης στο 26^ο Λύκειο Αθηνών (Μαράσλειο) το 2006.

Αυτό ήταν ήδη κάτι πολύ δύσκολο, αφού προαπαιτούσε την κατάκτηση της εμπιστοσύνης των μαθητών. Μάλιστα φαίνεται ότι η κάμερα, μολοντί παραμένει ένας διαμεσολαβητής, δεν αλλοίωσε τα χαρακτηριστικά της κατάληψης και ό,τι είδαμε ήταν βίωμα και όχι θέαμα. Βεβαίως, η σκηνοθετρία έθετε ερωτήματα (ένα είδος κεφαλαίων στην ταινία) και μ' έναν τρόπο υποχρέωνε τα παιδιά να σκεφτούν και να συγκροτήσουν μια πιο επεξεργασμένη αντίληψη γι' αυτό που έκαναν.

Η ταινία, λοιπόν, πέτυχε να καταγράψει όλες τις πτυχές της κατάληψης: τα αιτήματα, τις συνεδριάσεις, τον διάλογο, την καθημερινότητα, τις στάσεις, τις δράσεις (συναυλίες, γιορτή 28^{ης} Οκτωβρίου, διαδηλώσεις, ενημέρωση τοπικής κοινωνίας, τηλεοπτική εκπομπή), την ανάπτυξη προσωπικών, κοινωνικών, πολιτικών σχέσεων, την ανάδειξη ηγετικών φυσιογνωμιών.

Θεωρώ ότι η ταινία αποτελεί πολύτιμο πρωτογενές υλικό, που μπορεί να αναλυθεί σε πολλές κατευθύνσεις, όχι μόνο για τη συγκεκριμένη κατάληψη, αλλά και για τα ζητήματα της παιδείας γενικότερα. Έχει, δηλαδή, διαχρονικό χαρακτήρα, αφού όχι μόνο πολλά από τα αναφερόμενα προβλήματα εξακολουθούν να υφίστανται, αλλά και γιατί παραμένει ίδιος ο τρόπος σκέψης και αντίδρασης των εφήβων, όπως παραμένει και το φαινόμενο των καταλήψεων.

Βεβαίως, η συγκεκριμένη κατάληψη είχε και διακριτά χαρακτηριστικά, αφού προέκυψε σε δεδομένο πολιτικό και κοινωνικό συγκείμενο. Η σχολική και ακαδημαϊκή χρονιά 2006-2007 ήταν πολύ φορτισμένη πολιτικά και εκπαιδευτικά, ήταν χρονιά καθολικών κινητοποιήσεων και προώθησης συνολικών αιτημάτων σχετικά με την εκπαίδευση με έντονο πολιτικό χαρακτήρα (διαδοχικά: μεγάλη απεργία δασκάλων, καταλήψεις σχολείων, φοιτητικές κινητοποιήσεις με αιχμή την πρόταση για αναθεώρηση του άρθρου 16).

Με αυτή την έννοια, δεν επρόκειτο απλώς για μια κατάληψη από αυτές που δεν έχουν περιεχόμενο και γίνονται εθιμοτυπικά, που έχουν χαρακτήρα εκτόνωσης και, εντέλει, οδηγούν μάλλον σε οπισθοδρόμηση και συκοφάντηση το δημόσιο σχολείο. Μολοντί και σ' αυτήν την περίπτωση λίγα ήταν τα παιδιά που στήριξαν την όλη προσπάθεια, παρόλο που αποδείχθηκαν επαρκή για τις απαιτήσεις της περίπτωσης, ωστόσο, στην πραγματικότητα αυτό συμβαίνει πάντοτε και μάλιστα συνήθως λείπουν και αυτοί οι λίγοι, που εδώ βρέθηκαν.

Το μέγιστο, όμως, είναι - και αυτό αναδεικνύεται από την ταινία - ότι αυτά τα παιδιά, αλλά και άλλα πίσω από αυτά, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, αντιλήφθηκαν ότι πρόκειται για κάτι πιο μεγάλο από ένα νεανικό καπρίτσιο, από μια προσωπική εκτόνωση, από την επιθυμία για βίωση απλώς μιας εμπειρίας, το εξέλαβαν και το βίωσαν ως αγώνα, ως διεκδίκηση συλλογικών αγαθών, ως μια συμπυκνωμένη στιγμή ζωής, που θα αποτελούσε όχι απλώς για τους ίδιους μια ανεπανάληπτη και πολλαπλώς διδακτική εμπειρία, ένα άλλο είδος μάθημα, μα πολύ περισσότερο θα αποτελούσε υπηρεσία στο σύνολο, διεκδίκηση παιδείας και αγωγής, ένα μάθημα για τους άλλους, μάθημα συλλογικότητας σ' έναν κόσμο ιδιώτευσής, που, ακόμη κι αν αποτύγχανε, θα ήταν μια παρακαταθήκη.

Συζήτηση για την ταινία της Νικολέττας Παπαθανασίου «AN OXI EMEIS, POIOI?» - Χαράλαμπος Μπαλτάς, Στέλλα Μπαδικιάν, Γιούλη Χρονοπούλου και Νικολέττα Παπαθανασίου

Δεν είναι τυχαίο ότι αυτή η κατάληψη άνοιξε τις πόρτες της, αφενός για να μπει μέσα κόσμος σε κάποιες περιστάσεις, αφετέρου για να βγουν οι μαθητές έξω στους δρόμους, να ενημερώσουν, να διαδηλώσουν, να επικοινωνήσουν. Ωστόσο, δεν άνοιξε την πόρτα στα κόμματα, ίσως γιατί τα παιδιά ήθελαν να διατηρήσουν την αυτοτέλειά τους, ήθελαν να νιώθουν πως ό,τι κάνουν εκπορεύεται από τη νεανική τους ψυχή και είναι αποτέλεσμα της δικής τους κριτικής επεξεργασίας.

Δημιουργήθηκε, έτσι, μια κοινότητα ανθρώπων που συνυπήρξαν υποδειγματικά και τους ένωσε ο παλμός της κοινής διεκδίκησης, η έξαψη της αγωνιστικότητας που μόνο μια συλλογική συνθήκη μπορεί να δημιουργήσει, η ανάταση από την αίσθηση ότι παλεύουν για κάτι καλό.

Είδαμε στην ταινία - κι αυτό πιστώνεται στη σκηνοθέτρια - πώς εξελίσσονται τα ίδια τα παιδιά μέσα από αυτή τη διαδικασία, πώς αγαπούσαν τον χώρο του σχολείου καθώς σταδιακά τον ένιωθαν

δικό τους, πώς βρίσκονταν σε διαρκή αναζήτηση μέσω προσωπικής έκφρασης και συλλογικής επικοινωνίας, πώς κατακτούσαν στην πράξη τη δημοκρατία, αλλά και την ωριμότητα.

Έτσι, μ' έναν τρόπο, αναδείχθηκε η λογική ενός σχολείου Φρενέ, με δημοκρατία, συμβούλια, έκφραση, έντυπα, επικοινωνία με την κοινότητα. Θα μπορούσε, λοιπόν, κάποιος να υποστηρίξει ότι ένα σχολείο στη λογική της παιδαγωγικής Φρενέ θα αποτελούσε την πραγμάτωση του οράματος των μαθητών αλλά και των εκπαιδευτικών, αφού ένα τέτοιο σχολείο είναι ανοικτό, συνεργατικό και ελεύθερο, σέβεται το παιδί, επιτρέπει την ολόπλευρη ανάπτυξή του, συνδέει τη γνώση με την πραγματική ζωή, προκρίνει τη συνεργασία μαθητών και εκπαιδευτικών, την «εκμάθηση» της δημοκρατίας στην πράξη, την καλλιτεχνική έκφραση, καλλιεργεί τις κοινοτικές αξίες της συλλογικότητας, της αλληλεγγύης και της ισότητας, προτοιμάζοντας μια πιο ειρηνική και δίκαιη κοινωνία.

ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ ΤΟ ΣΚΑΣΙΑΡΧΕΙΟ (1949):

ΟΨΕΙΣ ΜΙΑΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΘΕΣΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Του **Χαράλαμπου Μπαλιτά**

Η ταινία του Jean-Paul Le Sanois *Το σκασιαρχείο / L' école buissonnière* (1949) για τη ζωή του δασκάλου Celestin Freinet (1896-1966) αποτελεί μια μαρτυρία για την εκπαίδευση στον 20^ο αιώνα. Το ενδιαφέρον είναι ότι στην ελληνική ιστορία της εκπαίδευσης, στα συγγράμματα που έχουμε μ' αυτόν τον τίτλο, ο Celestin Freinet απουσιάζει, με ελάχιστες εξαιρέσεις. Απουσιάζει επίσης μνεία σε εκπαιδευτικούς που αναφέρθηκαν σ' αυτήν την παιδαγωγική, όπως ο Τζάνος Τσαγκιάς, η Μυρσίνη Κλεάνθους-Παπαδημητρίου, ο Ε. Αθανασιάδης, ο Χάρης Πάτσας. Το τέλος του ελληνικού Εμφυλίου (1946 - 1949) ήταν κι ένα τέλος για όλον αυτόν τον πειραματισμό του Μεσοπολέμου, αλλά κι ένα βιολογικό τέλος για έναν μεγάλο αριθμό παιδαγωγών που πέθαναν είτε στη διάρκεια του αντιφασιστικού αγώνα (1940 - 1944) είτε στη διάρκεια των χρόνων που ακολούθησαν την ήττα των κομμουνιστικών ιδεών (1944 - 1949) ή έζησαν, αλλά εξορίστηκαν και απολύθηκαν ή συμβιβάστηκαν.

Ο Celestin Freinet είναι ο κομμουνιστής δάσκαλος του Μεσο-

πολέμου, με τις ιδέες του να αντέχουν στην εξέγερση του Μάη του '68 και να είναι ισχυρές ακόμα και σήμερα (αποδίδονται πιστότερα στην ταινία που γυρίστηκε το 2006 από τον Daniel Losset με τίτλο *Ο δάσκαλος που άφηνε τα παιδιά να ονειρεύονται*). Σε ό,τι αφορά τον δικό μας Μεσοπόλεμο, υπάρχει μια περιγραφή παρόμοια με το κλίμα του *Σκασιαρχείου* στα σχολεία της Νέας Ιωνίας με δάσκαλο τον Τζάνο Τσαγκιά, ο οποίος είχε με τον Freinet και αλληλογραφία.¹ Είχε (πιθανόν) προηγηθεί στη Γαλλία το 1926 μια συνάντηση τριών Ελλήνων εκπαιδευτικών μαζί του, έτσι ώστε στη συνέχεια να έχουμε την πρώτη μετάφραση άρθρου του στην Ελλάδα.² Ήταν τα χρόνια της Διεθνούς των Εργατών της Παιδείας³ και τα χρόνια της σταφίδας, με την κρίση να χτυπά λίγα χρόνια αργότερα την Ελλάδα, ακριβώς γιατί η Γαλλία προχώρησε στη δική της παραγωγή. Να κάτι κοινό που επίσης συνδέει αυτές τις δύο χώρες και αναφέρεται στο *Σκασιαρχείο*! Κατά την τελευταία δικτατορία (1936-1941) η τεχνική της αλληλογραφίας, όπως παρουσιάζεται στο *Σκασιαρχείο*, εφαρμόζεται από έναν μικρό αριθμό δασκάλων. Στα χρόνια που ακολούθησαν τον εμφύλιο πόλεμο, στη Γαλλία αυτή τη φορά, η Μυρσίνη Κλεάνθους-

1. «ΤΟ ΣΚΑΣΙΑΡΧΕΙΟ» (1949)
του Ζαν-Πολ Λε Σανουά

2. Σελεστέν Φρενέ (1896-1966)

Παπαδημητρίου είναι η πρώτη που βλέπει τη συγκεκριμένη ταινία. Και μόνο στη δική της ιστορία της εκπαίδευσης, τη *Νέα Αγωγή* (1952), υπάρχει η παρουσίαση του Celestin Freinet. Την ταινία αυτή όλοι θα τη δούμε πολύ αργότερα, το 2010 από το «Νεανικό Πλάνο», και θα χρειαστούν λίγα χρόνια και η συμβολή της Παιδαγωγικής Ομάδας «Το Σκασιαρχείο», ώστε να συσχετιστεί με τη ζωή αυτού του δασκάλου, καθώς το όνομά του είχε αφαιρεθεί ήδη από το 1948. Κατά την προβολή της το 2010, στο ερώτημα «πόσο γνωρίζουν το έργο του Celestin Freinet», ο αριθμός των χεριών που σηκώθηκαν ήταν μονοψήφιος. Από τότε έχουμε αλλάξει πολλά.

Ας δούμε όμως ξανά την ταινία με τα μάτια της φαντασίας μας. Ο καινούριος δάσκαλος (αυτός εξάλλου είναι και ο αγγλικός τίτλος)⁴ γνωρίζει τα παιδιά εκτός σχολείου και διερευνά τη δική τους περιέργεια για μάθηση. Οι σχέσεις ανισότητας μεταξύ των παιδιών (ομάδα/αρχηγός) αρχίζουν να γίνονται ορατές. Ανοιχτό είναι μόνο το πεδίο, το ερώτημα, οι δυνατές απαντήσεις και τα σχόλια. Ο δάσκαλος γνωρίζει σιγά σιγά την κοινότητα και ο ψίθυρος γι' αυτόν δε διαφέρει από την εμπειρία των Ελλήνων εκπαιδευτικών κατά την άφιξή τους σ' ένα σχολείο. Η ανίχνευση του σχολείου είναι η φαινομενολογική έκθεση στα υλικά του: έδρα, θρανία, βιβλίο, χάρτες, χρονολογίες και πειθαρχία. Η διδασκαλία της Ιστορίας είναι η αγωγή του πολίτη. Τα αγόρια με τα κορίτσια δεν είναι μαζί. Ο παλιός δάσκαλος είναι αυτός που συμβουλεύει τον νεότερο και συμμαχεί εν δυνάμει μαζί του. Η λειτουργική γραμματική είναι η έκθεση ιδεών για το πώς φαντάζονται τα παιδιά τον καινούριο δάσκαλο και η οπτική τους οδηγεί σε αναστοχασμό για τη σχέση του δασκάλου με τα παιδιά γενικά. Ο «κακός μαθητής» μαζί με το σχήμα ομάδα/αρχηγός είναι το διαρκές στοίχημα για το αν θα πετύχει ή όχι το σχολείο. Αμέσως η τάξη συσχετίζεται με την πολιτική, καθώς η τοπική αυτοδιοίκηση είναι αυτή που θα λάβει το αίτημα για τις ανάγκες των παιδιών. Ο πόλεμος είναι η ατμόσφαιρα κι η παιδαγωγική σχεδόν ξεκινά μ' αυτόν. Είναι ο «βιόκοσμος» που προηγείται. Η τάξη αλλάζει με τη συμμετοχή των παιδιών στον σχεδιασμό της λειτουργίας της. Δεν επεμβαίνει ο δάσκαλος παρά μόνο σε μικρό βαθμό. Ο «διαφορετικός» τρόπος διδασκαλίας της Ιστορίας αποτελεί την πρώτη δοκιμή της νέας παιδαγωγικής. Η έδρα είναι η πρώτη που αντικαθίσταται από την ολομέλεια των παιδιών, το δικαίωμα γνώμης, τη (συν)εργασία και την ψηφοφορία.

Το ποδήλατο και ο ποδηλατικός γύρος στη Γαλλία είναι η πρώτη επαφή των παιδιών με την έρευνα και την παραγωγή γνώσης. Ο δάσκαλος υποστηρίζει πως η διάκριση είναι αναγκαία για τα παιδιά. Εισάγεται η τεχνολογία στη ζωή τους (ποδήλατο, φωτογραφία, γραφομηχανή, τυπογραφείο, ραδιόφωνο, ηλεκτρική τουρμπίνα, κινηματογράφος) και η νεωτερικότητα αποκτά ένα πρόσημο σύγκρουσης ανάμεσα στον Freinet, που την αποσυνδέει από τον καπιταλισμό εισάγοντας την κριτική παιδαγωγική, και στην κοινότητα που τη συνδέει μ' αυτόν. Τα παιδιά κάνουν τις διαδρομές τους και ζουν και σπουδάζουν τρεις χώρους, την τάξη, την αυλή και την κοινότητα. Φέρνουν εργασίες που αφορούν τις ζωές, τις οικογένειές τους και τον πολιτισμό τους. Το σχήμα ομάδα/ αρχηγός υποχωρεί, καθώς τα παιδιά αγαπούν το σχολείο. Η αλληλογραφία φέρνει στο σχολείο τους τον μακρινό Άλλο (other), διευρύνοντας τα όρια της κοινότητας. Μοιράζονται σε ομάδες και, χάρη στο τυπογραφείο, προχωρούν σε δημοσιογραφικές αποστολές και στη συγγραφή κειμένων, τα θέματα των οποίων επιλέγονται σε συνεννόηση με όλους. Επιβραβεύουν τα κείμενα και αποδέχονται αυτό που είναι καλύτερο. Αναζητούν τη γνώση στους ανθρώπους, στην προφορική ιστορία, σε χώρους όπου δε βρίσκεται έτοιμη σε

βιβλία. Στοιχειοθετούν τα κείμενά τους και κάνουν τα μικρά τους βιβλία από ψηφοδέλτια. Το σπιτάκι με τα καλάμια στο ποτάμι συμβολίζει τη σχέση της φύσης με την ενέργεια και το σχολείο. Η γλώσσα και τα μαθηματικά, εντασσόμενα σε μια ημερήσια διάταξη, μια κεντρική ιδέα ή ένα ισχυρό νόημα, έχουν λειτουργικό χαρακτήρα και γίνονται αιτία παραγωγής κρίσης (judgement) από τα παιδιά. Έρχονται αντιμέτωπα με το ενδεχόμενο λογοκρισίας όταν τα θέματα είναι ευαίσθητα. Κι ο δάσκαλος, γνωρίζοντας τη δημοσιογραφική δεοντολογία του αλογόκριτου κειμένου, το δημοσιεύει. Από τις πρώτες εικόνες οι άνθρωποι έχουν στο στόμα τους την παιδεία, το τραύμα, την αισθητική προτίμηση, τις παιδαγωγικές αρχές και τη σχέση δασκάλου/μαθητή. Η δημόσια σφαίρα είναι το συγκεκριμένο (context), το σχολείο και οι συλλογικές δράσεις του είναι το κείμενο (text), που συνομιλεί μαζί του.

Το σχολείο φτάνει στα όρια να μείνει χωρίς κοινότητα, καθώς αυτή βιάζει εναντίον του. Η κοινότητα διχάζεται, αλλά το ζήτημα είναι πολιτικό και αφορά τους ανθρώπους που ασκούν εξουσία, έχουν οικογένεια και απειλείται η αυθεντία τους. Η άφισα είναι αυτή που σηματοδοτεί την αντιπαράθεση. Οι γονείς, εκβιαζόμενοι να μη στείλουν τα παιδιά τους στο σχολείο, προκαλούν την απόλυση του δασκάλου, παρόλο που ο σύμβουλος γνωματεύει θετικά γι' αυτόν. Ακόμα και ο σημερινός νεοφιλελεύθερος λόγος για το σχολείο είναι αυτός της αβύσσου, όπου μέσα πέφτουν οι δημόσιοι πόροι. Η συμφωνία να εργαστεί ο δάσκαλος για τις απολυτήριες εξετάσεις του «κακού μαθητή», η ανάδυση της υποκειμενικότητας του παιδιού, η συνάρθρωση του εαυτού του με τα μόλις ψηφισθέντα δικαιώματα του ανθρώπου (1948), η κριτική στο σύστημα της «παπαγαλίας» και η αγάπη των παιδιών για τον δάσκαλο είναι η υπόσχεση της ευτυχίας. Θεσμική παιδαγωγική (σχέσεις των παιδιών με τον δάσκαλο) και κριτική παιδαγωγική (σχέσεις του σχολείου με την οικονομία και την πολιτική) αντάμωσαν. Κι εμείς ανταμώσαμε με τη σύντηξη των οριζώντων (confussion of horizons), μέσω όσων ανταλλάσσουμε.

Και κάτι τελευταίο για τη συγκυρία της ελληνικής κρίσης (2010 -), τη βιβλιοθήκη με τα βιβλία των παιδιών που ελπίζουμε κάποτε να δούμε, και τις προτάσεις για την εκπαιδευτική πολιτική. Όλα αυτά τα χρόνια η επιστροφή στην ιστορία του 20^{ου} αιώνα πήρε πολλές μορφές. Κυρίως, όμως, η εποχή μας συσχετίστηκε μ' αυτή του Μεσοπολέμου: αντιπαράθεση κομμουνισμού/ φασισμού, κρίση και δημοκρατία. Στο ξεκίνημα της κρίσης ο Αλέξης Δημαράς επιμελήθηκε ένα μεγάλο αφιέρωμα στα αναγνωστικά της εκπαίδευσης. Ο Freinet με το *Όχι πια αναγνωστικά* (1933) απουσίαζε. Λίγα χρόνια μετά, το 2013, τα αναγνωστικά του δημοτικού σχολείου μοιράζονται από τον Τύπο και συγκεκριμένα από το «Βήμα της Κυριακής». Η επιτυχία της έκδοσής τους ήταν μεγάλη. Σ' αυτό το κλίμα η απόπειρα να εκδοθεί ένα αναγνωστικό με τη μέθοδο Freinet λογοκρίθηκε⁵ από το Πανεπιστήμιο Αθηνών στο πλαίσιο της Ζώνης Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (ΖΕΠ). Όμως τα λόγια του Freinet, στην ελληνική τους μετάφραση είναι ακόμη μια πολεμική κατά των έτοιμων αναγνωστικών και μια πρόταση για το μέλλον των σχολικών βιβλιοθηκών μας:

«Πόση χαρά νιώθει το μικρό νήπιο, όταν για πρώτη φορά του δοθεί αυτό το πρώτο βιβλίο που του φαίνεται πως είναι αρχικό σκαλοπάτι για τη μυστηριώδη απόκτηση της γνώσης! Το διατρέχει αχόρταγα και πέρα ως πέρα! Κοιτάζει όσο μπορεί καλύτερα - πολλές φορές και παρά την απαγόρευση του δασκάλου - τις χρωματιστές και άλλες ζωγραφιές που περιέχει. Σε λίγες μέρες το βιβλίο αυτό δεν κρατάει πια κανένα

μυστικό για το παιδί, δεν έχει καμιά επιθυμία να το γνωρίσει πιάτο, ούτε καν εκείνα τα ιερογλυφικά μαύρα σημάδια που είναι πάνω στο άσπρο του χαρτί, τα γράμματα. Κι ύστερα από κάμποσες ακόμη μέρες, το Αλφαβητάριο αυτό, καταξεσκισμένο και κολοβωμένο από κάμποσα φύλλα, καταλερωμένο, γιατί πολλές φορές τοποθετήθηκε πάνω στην τραπεζαρία ή στην κουζίνα, λησμονημένο κάποτε επί ολόκληρη μέρα σε κάποια πέτρα του δρόμου που πάει από το σπίτι στο σχολείο, πολύ γρήγορα θα γίνει "αγνώριστο" κυριολεκτικά, μια "φυλλάδα" χωρίς χρώματα, χωρίς ζωή και ενδιαφέρον, τόσο που φτάνει μόνο για το "καθημερινό" μάθημα. Το ενδιαφέρον του παιδιού γι' αυτό το ευχάριστο εναρκτητήριο δώρο βάσταξε όσο βαστά η φωτιά ενός άχυρου που το σχολείο ποτέ ίσως δε θα μπορεί να την ξανανάψει».⁶

Εμείς στο «Σκασιαρχείο» λέμε να βάλουμε μια διαρκή φωτιά!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Το γράμμα του Freinet δημοσιεύεται στην αρχή του βιβλίου με ημερομηνία 23/1/1929. Γράφει μεταξύ άλλων ο Freinet: «Διευκρινίζω την πρότασή μου. Είδατε πώς γράφουν τα δικά μας παιδιά στο περιοδικό *La Gerbe*. Φτάνει να ζητήσετε από τα δικά σας να σας διηγηθούν τη ζωή τους, δηλ. πώς τρώνε, πώς ζουν οι γονείς τους, πώς είναι η φύση γύρω τους, τα ζώα και τα φυτά, ποια είναι τα τοπικά έθιμα κτλ. και είμαι βέβαιος πως καθετί που θα γράψουν θα έχει ενδιαφέρον, φτάνει μόνο να είναι η αληθινή έκφρασή τους, η ίδια η ζωή των παιδιών». Δες Celesten Freinet, *Όχι πια αναγνωστικά - Το τυπογραφείο στο Δημοτικό Σχολείο*, μετάφραση - διασκευή Τζάνου Τσαγκιά, Εκδοτικός Οίκος Κοντομάρη, Αθήνα κ.κ., σελ. 8.

2. Οι τρεις εκπαιδευτικοί είναι η Ρόζα Ιμβριώτη, ο Ιορδάνης Ιορδάνογλου και ο Θεodorής Βλιζιώτης. C. Freinet, «Το σχολείο εργασίας», μετάφραση Θ. Βλιζιώτη, περιοδικό *Νέα Αγωγή*, 1/8/1926, 5 στο Παναγιώτης Νούτσος, *Η σοσιαλιστική σκέψη στην Ελλάδα, από το 1875-1974, Τόμος Γ', Η εδραίωση του «μαρξισμού-λενινισμού» και οι αποκλίνοσες ή οι ετερογενείς επεξεργασίες (1926 - 1955)*, Γνώση, Αθήνα 1993, σελ. 459.
3. Χαράλαμπος Νούτσος, «Για μια νέα "Διεθνή των Εργατών της Παιδείας στην Ευρώπη";», στο Χ. Αθανασιάδης, Αλ. Πατραμάνης (επιμέλεια), *Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και εκπαιδευτικοί*, Κλαδικό Εκπαιδευτικό Ινστιτούτο, ΙΝΕ - ΓΣΕΕ, Αθήνα 2003, σελ. 172 - 190.
4. Ο γαλλικός τίτλος του *Σκασιαρχείου* είναι - μεταφραζόμενος - *Το σχολείο των θάμνων*. Τα παιδιά πήγαιναν και κρύβονταν πίσω από τους θάμνους. Το αναπάντεχο είναι πως απαγορεύτηκαν οι θάμνοι στους κήπους και στις παιδικές χαρές για λόγους προστασίας των παιδιών από ηδονοβλεψίες. Έτσι, ο τίτλος αποτελεί αναπόληση μια άλλης, πιο αθώας εποχής.
5. Χαράλαμπος Μπαλτάς, Ελισάβετ Παντελιάδου, «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας και Κριτική Παιδαγωγική: Το παράδειγμα της πρόσληψης του αναγνωστικού *Οι φίλιες των παιδιών* (2014) και το σχολείο της κοινότητας», Ανακοίνωση (poster) στο 2^ο Συνέδριο του «Νέου Παιδαγωγού». (Ιδρυμα Ευγενίδου - 23, 24 Μαΐου 2015).
6. Celesten Freinet, *Όχι πια αναγνωστικά - Το τυπογραφείο στο Δημοτικό Σχολείο*, μετάφραση διασκευή Τζάνου Τσαγκιά, Εκδοτικός Οίκος Κοντομάρη, Αθήνα κ.κ., σελ. 22.

Ο Χαράλαμπος Μπαλτάς αρθρογραφεί τακτικά στο περιοδικό «Παιδεία και Κοινωνία» (2010 - 2018) - babisbaltas@gmail.com

Η ΑΝΑΓΚΗ ΑΛΛΑΓΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΩΣ ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ, ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΟΝΙΩΝ ΚΑΙ Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

Της **Στέλλας Μπαδικιάν***

Κοιτάζοντας τη σημερινή πραγματικότητα, θα έλεγε κανείς πως το πιο χαρακτηριστικό στοιχείο που φαίνεται να κυριαρχεί στον κόσμο μας είναι η διαρκής αλλαγή σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτιστικής ζωής. Τα πάντα αλλάζουν γύρω μας με φοβερούς ρυθμούς. Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας οδήγησε τον άνθρωπο στην αλαζονεία με αποτέλεσμα κορυφαίες ηθικές και πνευματικές αξίες (όπως η αγάπη, η δικαιοσύνη, η ελευθερία, η εντιμότητα) να αμφισβητούνται και να παραμελούνται ή να παραβαίνονται, και ιδεολογίες να καταργούνται. Επικρατούν η αυθαιρεσία, οι διακρίσεις, το μίσος, η αλαζονεία των ισχυρών, η πενία και η βία, η εξαθλίωση και η δυστυχία. Έτσι, λαοί αναγκάζονται να ξεριζωθούν από την πατρίδα τους και να πάρουν τον δρόμο της προσφυγιάς, κάτω από άδικες συνθήκες συνθήκας, για να ξεκινήσουν από την αρχή σε έναν άλλο τόπο.

Τα κοινωνικά δεδομένα διαφοροποιούνται συνεχώς παντού και στον χώρο του σχολείου. Το σχολείο φαίνεται να δυσκολεύεται να αναδιαμορφωθεί προκειμένου να εκπληρωθούν οι στόχοι της εκπαίδευσης μέσα στις συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Οι μαθητές δείχνουν να βιώνουν το σχολείο ως ανταγωνιστικό χώρο απ' όπου λείπει η ομαδικότητα και η συνεργασία. Το αντικείμενο της μάθησης βρίσκεται πολύ μακριά από τα ενδιαφέροντά τους, ενώ κρίνονται (αξιολογούνται) από την επίδοσή τους σε αυτό.

* Η Στέλλα Μπαδικιάν είναι μαθηματικός, λειτουργός στη Δημόσια Εκπαίδευση, μέλος της Παιδαγωγικής Ομάδας «Το Σκασιαρχείο» - stella.badikian@hotmail.com

Σε πολλές περιπτώσεις φαίνονται να μην είναι ευτυχισμένοι στο σχολείο, δείχνουν να αισθάνονται ανία μέσα στην τάξη τους, οι επιδόσεις τους στα μαθήματα δεν είναι ικανοποιητικές, έχουμε πολύ συχνά προβλήματα συμπεριφοράς (παραβατικότητα, βία, επιθετικότητα) και υψηλό ποσοστό σχολικής διαρροής.

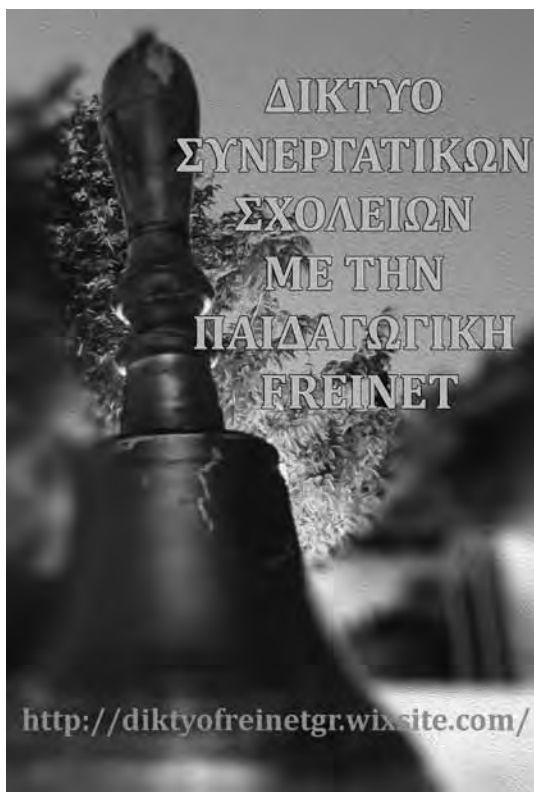
Ειδικότερα, τα παιδιά είναι πολύ διαφορετικά μεταξύ τους καθώς προέρχονται από διαφορετικές χώρες, διαφορετικές κοινωνικοοικονομικές τάξεις, έχουν διαφορετικές κουλτούρες. Ορισμένοι μαθητές έχουν πρόβλημα με τη γλώσσα, οπότε οι δυσκολίες στην επικοινωνία, στις διαπροσωπικές σχέσεις καθώς και το χαμηλό μαθησιακό επίπεδο είναι σχεδόν δεδομένα. Ούτως ή άλλως, αρκετά είναι τα παιδιά που συναντούν δυσκολίες όταν προσπαθούν να ενταχθούν στις ομάδες των συμμαθητών τους, με αποτέλεσμα να απομονώνονται και να μην έχουν κίνητρο να προσπαθήσουν, οπότε και το ενδιαφέρον τους για το σχολείο μειώνεται.

Είναι λοιπόν φανερό ότι ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι ιδιαίτερα απαιτητικός καθώς καλείται να ασκήσει το διδακτικό και παιδαγωγικό έργο του μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον, το οποίο σε κάποιες περιπτώσεις αποτελεί και για τον ίδιο έναν ανταγωνιστικό χώρο, αφού, όταν δεν τα καταφέρνει, έρχεται η απαξίωση από τους μαθητές, τους γονείς και τους συναδέλφους του. Προσπαθεί να καλύψει την ύλη που έχει οριστεί στο μαθησιακό του αντικείμενο χωρίς να είναι πάντα σίγουρος ότι η γνώση αυτή θα αποτελέσει πραγματικό εφόδιο για το μέλλον των μαθητών του. Οι εκπαιδευτικοί είναι επιφυλακτικοί απέναντι στις καινοτομίες, καθώς οι προσπάθειες που έχουν γίνει μέχρι τώρα αποσπασματικά για να βελτιωθεί αυτή η κατάσταση, δεν είχαν ιδιαίτερα αποτελέσματα. Σε πολλές περιπτώσεις οι εκπαιδευτικοί επιλέγουν μια αμυντική, αποστασιοποιημένη στάση που τους οδηγεί να νιώθουν ανία και οι ίδιοι μέσα στο σχολείο.

Το σχολείο παραδοσιακά παραμένει ουσιαστικά κλειστό στους γονείς και στις τοπικές κοινωνίες, παρόλο που πολύ συχνά εκφράζουν την ανάγκη να συμμετέχουν πιο ενεργητικά στη σχολική ζωή, προκειμένου να μοιράζονται τις ανησυχίες των παιδιών τους.

Στην εκπαιδευτική πραγματικότητα η ανάγκη για αλλαγή στο κλίμα του σχολείου, στις ιδιαίτερες διαδικασίες κοινωνικοποίησης των μαθητών, στη συνεργασία των εκπαιδευτικών μεταξύ τους, στη συνεργασία με τους γονείς, στον τρόπο διδασκαλίας, ίσως είναι μεγαλύτερη από ποτέ. Από τα παιδιά αυτό εκφράζεται με κάθε τρόπο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της έκφρασης είναι η ταινία **Αν όχι εμείς, ποιοι?** της Νικολέττας Παπαθανασίου.

Η πρώτη προσπάθεια να αξιοποιηθούν οι παιδαγωγικές αρχές του Celestin Freinet και του Μίλου Κουντουρά στο σημερινό σχολείο ξεκίνησε το 2009 με το πρόγραμμα «Σχολεία Συνεργατικής μάθησης και Πρόληψης». Πρόκειται για ένα πιλοτικό πρόγραμμα για την κατάρτιση εκπαιδευτικού προσωπικού σε ό,τι αφορά την πρόληψη ενάντια στη βία, στα ναρκωτικά, στην κατάθλιψη και στην εφηβική αυτοκτονικότητα. Την επιστημονική ευθύνη είχε η ομότιμη καθηγήτρια ψυχολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) Μίκα Χαρίτου-

Φατούρου. Η εφαρμογή του στηρίχτηκε στη συνεργασία εθελοντών εκπαιδευτικών και ψυχολόγων και τέλεσε υπό την αιγίδα του ΑΠΘ. Το πρόγραμμα αυτό σχεδιάστηκε με σκοπό να αποτελέσει μια πρόταση πρόληψης των ψυχοκοινωνικών προβλημάτων από τα οποία «πάσχουν» τα σχολεία μας, προάγοντας τις κοινωνικές αξίες, όπως τη συλλογικότητα, την αλληλεγγύη, την ισότητα, και εφαρμόστηκε ερευνητικά τις σχολικές χρονιές 2010-2011 και 2011-2012 σε δημοτικά και γυμνάσια σε όλη τη χώρα.

Στο πλαίσιο αυτό, το σχολείο λειτουργεί ως κοινότητα με τη στήριξη και τη συνεργασία των τριών παραγόντων που λαμβάνουν μέρος στην εκπαιδευτική διαδικασία, δηλαδή των εκπαιδευτικών, των μαθητών και των γονέων. Το μάθημα στην τάξη γίνεται σε συνεργατικό κλίμα μέσα από την οργανωμένη μικροομάδα. Γίνεται προσπάθεια να χρησιμοποιούνται όσο το δυνατόν περισσότερο βιωματικές μέθοδοι διδασκαλίας του μαθησιακού αντικείμενου, χωρίς όμως να αλλάζει η ύλη ή το αναλυτικό πρόγραμμα. Δεν

επιτρέπονται οι ποινές. Οι κανονισμοί ορίζονται από τους ίδιους τους μαθητές με την καθοδήγηση του δασκάλου στην αρχή της χρονιάς. Οι μαθητές θέτουν από μόνοι τους τα προβλήματα που ανακύπτουν στην καθημερινότητά τους και προσπαθούν από μόνοι τους να τα λύσουν στα συμβούλια της τάξης και στις συζητήσεις με τους γονείς. Τα παιδιά αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και γίνονται υπεύθυνα, ενώ παράλληλα καλλιεργούνται οι κοινωνικές δεξιότητες. Το σχολείο δίνει τη δυνατότητα στους γονείς να συμμετέχουν ουσιαστικά στη σχολική κοινότητα. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί αλληλοστηρίζονται στο εκπαιδευτικό έργο και διαχειρίζονται από κοινού τα θέματα της καθημερινής σχολικής ζωής.

Από τον Σεπτέμβριο 2016 δημιουργήθηκε και λειτουργεί το «Δίκτυο Συνεργατικών Σχολείων με την Παιδαγωγική Freinet». Πρόκειται για μια προσπάθεια ανταλλαγής απόψεων και πρακτικών από εκπαιδευτικούς που έχουν επιμορφωθεί πάνω στην παιδαγωγική Freinet (<http://diktyofreinetgr.wixsite.com/diktyofreinet>). Επίσης, τις σχολικές χρονιές 2016 -17 και 2017-18 διοργανώθηκε και λειτουργεί πιλοτικό πρόγραμμα για την εφαρμογή της παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Βόλο, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας και με τη συνεργασία του

Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής από την Παιδαγωγική Ομάδα για τη διάδοση της παιδαγωγικής Freinet στην Ελλάδα «Το Σκασιαρχείο - Πειραματικοί ψηλαφισμοί για ένα σχολείο της κοινότητας» (<https://skasiarxeio.wordpress.com/>), σε συνεργασία με το Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και το Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Πανεπιστημίου Αθηνών (<http://pilotikofreinet.weebly.com/>).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΜΠΑΔΙΚΙΑΝ Σ. (2016), «Συνεργατικά σχολεία με την Παιδαγωγική Freinet, Διαδικασίες εφαρμογής», Αθήνα.

ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΑΞΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΤΙΛΗΨΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 11/03/2018

- **Προβολή** της ταινίας του **Δομίνικου Ιγνατιάδη «VILLAGE POTEMKIN»** (ΕΛΛΑΔΑ, 2016)
- **Συζήτηση** με εισηγητές τους **Δομίνικο Ιγνατιάδη** (σκηνοθέτη και χαρακτήρα της ταινίας), **Κωνσταντίνο Ματσούκα** (συγγραφέα, χαρακτήρα της ταινίας) και **Αχιλλέα Δεσποτάκη** (θεραπευτή, χαρακτήρα της ταινίας)

«VILLAGE POTEMKIN» (2016) του Δομίνικου Ιγνατιάδη

«ΨΑΧΝΩ ΤΗΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΜΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ, ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΜΕΡΑ»

Του **Δομίνικου Ιγνατιάδη**

Κάποτε ήμουν χρήστης. Όχι μόνο ηρωίνης, αλλά και κοκαΐνης και αλκοόλ. Τα ονοματίζω σκόπιμα, γιατί άθελά μας διαχωρίζουμε τις ουσίες σε νόμιμες/παράνομες, αποδεκτές και μη αποδεκτές από το life style και το κράτος. Έχω γνωρίσει άτομα εθισμένα στο χόρτο που ο πνευματικός τους θάνατος, ελέω του καταναγκασμού να βρουν και να πιουν, ήταν έκδηλος σε όλους τους τομείς της ζωής τους...

Πάντα δυσκολευόμουν να επικοινωνήσω με τους ανθρώπους. Επομένως, η κάμερα είναι ένας τρόπος να δημιουργήσω μια γέφυρα ανάμεσα στον εαυτό μου και στον υπόλοιπο κόσμο.

Δεν μπορώ να επικοινωνώ με τον καθιερωμένο τρόπο δυστυχώς... Ο αρχικός λόγος ήταν να γεμίσω το κενό που εκλιπαρούσε να γεμίσει με «κάτι». Ε, αυτό το «κάτι» ήταν ο κινηματογράφος. Το ταξίδι της καθαρότητας είναι ένας απάτητος δρόμος και αυτό έχει εκπλήξεις πολλές. Όταν ξεκίνησα δε φανταζόμουν την εξέλιξη του και πού θα έφτανε.

Η επιθυμία που είχα κάποτε για τα ναρκωτικά, για κάποιες γυναίκες που γνώρισα στη ζωή μου, η ίδια αυτή επιθυμία με οδήγησε να κάνω το πρώτο μου ντοκιμαντέρ. Ήταν το μόνο σημάδι που είχα και με οδήγησε προς αυτό που ήθελα και που είχα ανάγκη, να μεταφέρω μέσω του φακού τα βαθύτερα γενεσιουργά αίτια του εθισμού και πώς το εκάστοτε σύστημα δαιμονοποιεί και παράλληλα εκμεταλλεύεται τους χρήστες ουσιών. Τώρα βρίσκομαι στο δεύτερο και πηγαίνω ακόμα πιο βαθιά.

Ψάχνω την ταυτότητά μου μέσα από τον κινηματογράφο, μέσα από την κάμερα. Ο φακός σήμερα είναι ο τρόπος που επικοινωνώ

εγώ με τον κόσμο. Συνειδητοποίησα ότι ζω σε μια χώρα που, εκτός από χρηματοοικονομικό έλλειμμα, έχει και έλλειμμα λογικής. Ένωθα πως με αυτά που έβλεπα γύρω μου (διαπόμπευση οροθετικών γυναικών-τοξικομανών, επιχείρηση θέτις, προβοκάτσια για τη δήθεν αυτομόλυνση των χρηστών με τον ιό του HIV, άνοδος της ακροδεξιάς κτλ.) είχα μπει σε μια άλλου είδους «φυλακή», πέραν της «φυλακής» των ναρκωτικών. Ο κόσμος και αυτά που έγιναν και γίνονται αυξάνουν τη θλίψη και τον εκνευρισμό μου. Ξαφνικά ζω πάλι, αλλά σε μια κοινωνία που με καταθλίβει. Γι' αυτό και επέλεξα να εγκιβωτίζω και μια κοινωνικοπολιτική θεματική στα ντοκιμαντέρ, δε γινόταν αλλιώς, έπρεπε να μιλήσω, αλλιώς θα έσκαγα.

Η 7^η Τέχνη είναι επιτυχημένη όταν το κοινό ταυτίζεται με αυτά που βλέπει. Η ταύτιση είναι και το συναισθηματικό όπλο του *Village Potemkin*. Ο φύλακας των συναισθημάτων του. Εφόσον το κοινό αναβιώσει και προβάλει τα δικά του συναισθήματα και τις δικές του αδυναμίες πάνω στις κακουχίες που χτυπούν την ανθρώπινη ψυχή, τότε έχω πετύχει.

Στο *Village Potemkin* δε φοβήθηκα να εκτεθώ γιατί οι θεατές δε με ξέρουν και, σε τελευταία ανάλυση, δεν τους νοιάζει ποιος είμαι. «Κανείς δεν μπορεί να σε κάνει να νιώσεις κατώτερος χωρίς τη συγκατάθεσή σου» (Eleanor Roosevelt).

Το στίγμα δε θα συνεχίσει να υπάρχει άπαξ και το αποβάλλεις

Συζήτηση για την ταινία του Δομίνικου Ιγνατιάδη «VILLAGE POTEKIN» - Κωνσταντίνος Ματσούκας, Δομίνικος Ιγνατιάδης και Αχιλλέας Δεσποτάκης

έχει νόημα για μένα να σκηνοθετώ. Άλλωστε, η ουσία της δουλειάς μου βρίσκεται πάντα στη σχέση με τον εκάστοτε ήρωά μου. Ποτέ δε με ενδιέφερε να έχω τη θέση του παρατηρητή, αυτού που δεν εμπλέκεται σε καταστάσεις. Η τεχνική και η αισθητική δε με ενδιαφέρουν τόσο, αλλά η ουσία και το ένστικτο, όχι η συνείδηση. Όλα όσα αρχίζουν ν' αποκτούν ρεαλισμό, τεχνικό αισθητισμό παύουν να με ενδιαφέρουν. Ο προσωπικός μου τρόπος πρέπει να βασίζεται στον δικό μου τρόπο ζωής, στις εμπειρίες μου, στις επιθυμίες μου και στον τρόπο που βλέπω.

Αυτόν τον καιρό βρίσκομαι στο μοντάζ του νέου μου ντοκιμαντέρ και, όπως και με το *Village Potemkin*, βουτάω στα βαθιά.

ΕΘΙΣΜΟΣ: ΠΟΛΥΠΑΡΑΓΟΝΤΙΚΟ ΣΥΜΠΤΩΜΑ

Του Κωνσταντίνου Ματσούκα

Η συμμετοχή μου στο ντοκιμαντέρ του Δομίνικου ήταν ακόμα μια ανακεφαλαίωση, άλλη μια απόσταση, της πυκνής βιωματικής ύλης εκείνων των εμπειριών και η ένταξή τους σε ένα καινούριο αφήγημα του εαυτού, πιο συμμετοχικό και οριοθετημένο. Ήταν παράλληλα το άνοιγμα σε μια συνεργασία που δεν έχει σταματήσει να με εκπλήσσει με τους ανθρώπους, τις γνωριμίες και τις κουβέντες που έχει φέρει στο κατόπι της, όπως π.χ. με την Κινηματογραφική Λέσχη της Ηλιούπολης, για τα οποία είμαι βαθιά ευγνώμων. Για όσους ψάχνουν για απαντήσεις και κατανόηση στο

«VILLAGE POTEKIN» (2016) του Δομίνικου Ιγνατιάδη

θέμα του εθισμού, έχω να πω μόνο πως είναι το ιδιαζόντως πολυ-παραγοντικό σύμπτωμα πολλών δυναμικών (κοινωνικών, οικογενειακών, ψυχολογικών κ.ά.) που συναντιούνται στο πρόσωπο του χρήστη. Δεν πρόκειται σε καμία περίπτωση και ποτέ, για θέμα ηθικής ανεπάρκειας. Για τα υπόλοιπα, το μόνο για το οποίο μπορώ να μιλήσω είναι η δική μου αντίληψη και κατανόηση, πράγμα που κάνω στα *Ημερολόγια Χρήσης*. Επισυνάπτω τις δυο πρώτες σελίδες του βιβλίου (το «Μανιφέστο» και τον «Πρόλογο»). Με τις θερμές ευχαριστίες μου και πάλι.

ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ

Όσοι ασχολούνται με απαγορευμένα πράγματα οφείλουν να θυσιάσουν κάτι από την ανάγκη τους για κατανόηση.

Ο ύπνος είναι παραγωγική δραστηριότητα - τα όνειρα έργο και θα 'πρεπε να έχουν ανταλλακτική αξία.

Η ενδοφλέβια χρήση έχει τη σεξουαλική της πλευρά.

Η δραματοποίηση συχνά επισκιάζει τα πραγματικά θέματα.

Ιστορικά, το κράτος είναι κατά βάση ένας αμυντικός μηχανισμός. Με δόντια.

Το ανθρώπινο είδος είναι επικίνδυνο για τον εαυτό του.

Η ενηλικίωση είναι σπάνιο φαινόμενο.

Ένας αποχαιρετισμός μπορεί να κρατήσει περισσότερο από την ίδια τη σχέση.

«VILLAGE POTECHKIN» (2016) του Δομήνικου Ιγνατιάδη

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

«Δεν είμαι ένας αποτοξινωμένος που κοκορεύομαι για την προσπάθειά μου. Ντρέπομαι που άφησα να εκδιωχθώ από τον κόσμο εκείνο που, σε σύγκριση μαζί του, η υγεία μοιάζει μ' εκείνα τα χυδαία ντοκιμαντέρ όπου υπουργοί αποκαλύπτουν αγάλματα.»

Έτσι μιλάει ο Ζαν Κοκτώ καθώς παλινδρομεί (ατέρμονα) ανάμεσα στην ευφορική τοξίνωση του οπίου και την αποχή, που την βιώνει σαν «εκδιωγμό». Κατανοώ πλήρως το σχόλιό του, που αφορά την ναρκομανία σαν ποιητικό βίωμα, αίτημα για κάτι απόλυτο, για τον συγκλονισμό και την λύτρωση του εαυτού - για όλα εκείνα εν ολίγοις, που η κοινωνική ζωή και συνύπαρξη δεν παρέχουν.

Τα *Ημερολόγια* είναι εν μέρει φόρος τιμής και υπεράσπιση αυτής της θέσης.

Η επιθυμία για κάτι το εξαιρετικό, για την μάγευση ή αποκάλυψη που υποσχόταν η ηρωίνη, κράτησε πολλά χρόνια. Τόσο ισχυρή, που συνέχισε να υφίσταται μέσα από την καθημερινή εξουθένωση της χρήσης - την διαρκή εναλλαγή του τρόμου της στέρησης με την βίαιη ανακούφιση. Συνεχίστηκε και όταν η ενδοφλέβια χρήση έγινε πια ένας τρόπος να σκάβεις ένα κουκούλι για να μπεις μέσα, ενώ ο κόσμος σου γκρεμίζεται σε κάθε βήμα.

Ευτυχώς για μένα η υπεράσπιση απέτυχε, το κάστρο του οπίου εκπορθήθηκε, η θέση αποδομήθηκε.

«VILLAGE POTECHKIN» (2016) του Δομήνικου Ιγνατιάδη

Έδωσα την συναίνεσή μου, διστακτικά, να συμμετέχω στα βάσανα και τα τρεχάματα των κοινών θνητών.

Εντούτοις, η αναζήτηση δεν έχει σταματήσει για στιγμές προνομιούχων βιωμάτων, για βαθιά παρουσία και σύνδεση, για εκείνο το φως που σε ρίχνει στα γόνατα.

Προσπαθώ να ζω τη ζωή σου να την αγαπώ.

Εξακολουθώ όμως να πιστεύω ότι το λεγόμενο «φυσιολογικό», έχει να κάνει με αυτό που είναι διαδεδομένο, όχι με το «υγιές» και ότι οι κοινωνικοί θεσμοί υπηρετούν την προκατάληψη, τον συντηρητισμό και την μισαλλοδοξία.

Η πρόδοός μου είναι πως έχω αποδεχτεί τις συγκρούσεις ως απαραίτητα συστατικό του ταξιδιού.

Τα *Ημερολόγια*, λοιπόν, περιγράφουν την εξαντλητική διαπραγμάτευση ως προς τους όρους της συμμετοχής στα κοινά. Πώς να ανήκεις χωρίς να αισθάνεσαι ότι προδίδεις τον εαυτό σου.

Κυρίως, όμως, τα *Ημερολόγια* αφορούν την αντίφαση ανάμεσα στο κέλευσμα του Συμβολικού (της γραφής, της ανάγνωσης) και του Φαντασιακού (έναν γλυκό εν ζωή θάνατο), εκείνη «την τεράστια ηρεμία που, σαν την θάλασσα, πλημμυρίζει την παραλία των αισθήσεων.»

Την manía της γλώσσας ενάντια στη manía της νάρκης.

Η λειτουργία του λόγου δεν είναι να πληροφορεί αλλά να επικαλείται.

Έχοντας νωρίς ανακαλύψει την φιλοξενία των λέξεων, ο αφηγητής των *Ημερολογίων* γαντζώνεται τώρα επάνω τους, και τους επιτρέπει να αποφασίσουν την έκβαση ανάμεσα στη ζωή και τον θάνατο.

Ένα βιβλίο-επίκληση, κι επίσης ένα όχημα γι' αυτόν που ψάχνει στις λέξεις διαβατήριο για έναν ορίζοντα που θα τον αναγνωρίζει για δικό του.

«Δεν φαντάζεσαι στ' αλήθεια πως θα πιστέψουν ότι όλα αυτά τα έβγαλες απ' το μυαλό σου, ότι δεν συνέβησαν πραγματικά;» σχολίασε ο εκδότης μου αφού διάβασε το υλικό.

«Ναι, εντάξει, αλλά το "εγώ" που τα διηγείται, βρίσκεται πάντα εντός εισαγωγικών.»

«Κατάλαβα. Τα εισαγωγικά θέλεις να βγάλεις από πάνω σου.»

«Ναι, γιατί όχι; Έτσι κι αλλιώς, κανείς δεν μπορεί να πει την αλήθεια για τον εαυτό του, σωστά;»

Ίσως να και ίσως όχι. Πρώτα όμως είναι απαραίτητη η επιστροφή στο σημείο της αφετηρίας, ώστε να γίνει κατανοητό για πρώτη φορά.

ΜΠΕΡΝΑΡΝΤΟ ΜΠΕΡΤΟΛΟΥΤΣΙ (1941-2018)

Του **Θανάση Τσακίρη**

Ο Bernardo Bertolucci γεννήθηκε στην ιταλική πόλη Πάρμα, της περιφέρειας Emilia-Romagna. Ήταν ο μεγαλύτερος γιος της καθηγήτριας Ninetta Giovanardi (γεννημένης στην Αυστραλία από Ιταλό πατέρα και Ιρλανδή μητέρα) και του Attilio Bertolucci, που ήταν διάσημος ποιητής, ιστορικός τέχνης, ανθολόγος και κριτικός κινηματογράφου. Έχοντας μεγαλώσει σε καλλιτεχνικό περιβάλλον, ο Bernardo άρχισε να γράφει σε ηλικία δεκαπέντε ετών και σύντομα έλαβε διάφορα αναγνωρισμένα λογοτεχνικά βραβεία, συμπεριλαμβανομένου του Premio Viareggio για το πρώτο του βιβλίο. Το παρελθόν του πατέρα του βοήθησε την καριέρα του: ο Attilio Bertolucci βοήθησε τον Ιταλό σκηνοθέτη Pier Paolo Pasolini να δημοσιεύσει το πρώτο του μυθιστόρημα και ο Pasolini το ανταπέδωσε με την πρόσληψη του νεαρού Bertolucci ως πρώτου βοηθού του για την ταινία *Accattone* (1961). Ο Bertolucci είχε έναν αδελφό, τον διευθυντή θεάτρου και θεατρικό συγγραφέα Giuseppe (1947-2012). Ο ξάδερφος του, Giovanni Bertolucci, παραγωγός ταινιών (1940 - 2005), συνεργάστηκε σε διάφορες ταινίες τους.

Εγγράφηκε στη Σχολή Σύγχρονης Λογοτεχνίας του Πανεπιστημίου της Ρώμης και φοίτησε από το 1958 έως το 1961, κι από τότε ξεκίνησε η κινηματογραφική του καριέρα ως βοηθού σκηνοθέτη του Pasolini. Το 1962, σε ηλικία 22 ετών, σκηνοθέτησε την πρώτη μεγάλη μήκους ταινία του με τίτλο *Βίαιος θάνατος/ La commare secca*, σε σενάριο του Pasolini, μια ιστορία μυστηρίου γύρω από τη δολοφονία μιας πόρνης. Ο Bertolucci χρησιμοποιεί flashback για να συνδέσει το έγκλημα με το άτομο που το διέπραξε. Η επόμενη ταινία του ήταν η φημισμένη *Πριν από την επανάσταση (Prima della rivoluzione, 1964)* για ένα νεαρό Ιταλό που, μετά τον θάνατο του φίλου του, έρχεται πολύ κοντά στη νεαρή θεία του δεύτερου.

Ο Bertolucci προκάλεσε διαμάχες το 1972 με την ταινία *Τελευταίο ταγκό στο Παρίσι*, με τους Marlon Brando, Maria Schneider, Jean-Pierre Léaud και Massimo Girotti. Μια νεαρή Παριζιάνα γνωρίζει έναν μεσήλικα χήρο Αμερικανό επιχειρηματία που της επιβάλει μια παράνομη σχέση στηριγμένη αποκλειστικά στο σεξ. Η φήμη του Bertolucci διαδόθηκε περισσότερο με τις επόμενες ταινίες του: το *1900* (1976), μια επική απεικόνιση των ταξικών αγώνων των αγροτών στην Emilia-Romagna μέσα από τα μάτια δύο παιδικών φίλων από τις αρχές του 20ού αιώνα μέχρι τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο (με διεθνές cast Robert De Niro, Gérard Depardieu, Donald Sutherland, Sterling Hayden, Burt Lancaster, Dominique Sanda), *Το φεγγάρι La Luna*, όπου ο Bertolucci ασχολείται με το ακανθώδες ζήτημα των ναρκωτικών και της αιμομιξίας. Μια Αμερικανίδα τραγουδίστρια όπερας, που χάρησε πρόσφατα, ενώ ταξιδεύει στη Ρώμη και στην Emilia-Romagna, έχει αιμομικτική σχέση με τον 15χρονο γιο της για να τον βοηθήσει να ξεπεράσει τον εθισμό του στην ηρωίνη.

Το 1987, ο Bertolucci σκηνοθέτησε την επική ταινία *Ο τελευταίος Αυτοκράτορας*, την ιστορία της ζωής του Aisin-Gioro Puji, τελευταίου αυτοκράτορα της Κίνας, στην οποία αντικατοπτρίζεται το πέρασμα της Κίνας από τη φεουδαρχία στην τρέχουσα κατάσταση μέσω της επανάστασης. Ο Bertolucci κέρδισε το βραβείο Όσκαρ καλύτερου σκηνοθέτη. Μετά τον *Τελευταίο Αυτοκράτορα* και τον *Μικρό Βούδα* (1993), επέστρεψε στην Ιταλία και στα παλιά του θέματα. Σκηνοθέτησε τις ταινίες *Κλεμμένη ομορφιά* το 1996 και *Οι ονειροπόλοι* το 2003, όπου περιγράφει τα πολιτικά πάθη και τις σεξουαλικές επα-

ΦΙΛΜΟΓΡΑΦΙΑ

- 2013 *Τα κόκκινα παπούτσια* (Μικρού μήκους, συλλογικό πρότζεκτ «Venezia 70 - Future Reloaded»)
- 2012 *Εγώ κι εσύ*
- 2003 *Οι ονειροπόλοι*
- 2002 *Δέκα λεπτά αργότερα: Το τσέλο* (Επεισόδιο: «Η ιστορία του νερού»)
- 1998 *Ο πολιορκημένος*
- 1996 *Κλεμμένη ομορφιά*
- 1993 *Ο μικρός Βούδας*
- 1990 *Τσάι στη Σαχάρα*
- 1989 *12 σκηνοθέτες για 12 πόλεις* (Ντοκιμαντέρ, Επεισόδιο: «Μπολόνια»)
- 1987 *Ο τελευταίος Αυτοκράτορας*
- 1985 *Καρτ ποστάλ από την Κίνα* (Μικρού μήκους ντοκιμαντέρ)
- 1984 *Αποχαιρετισμός στον Enrico Berlinguer* (Ντοκιμαντέρ)
- 1981 *Η τραγωδία ενός γελοίου ανθρώπου*
- 1979 *Το φεγγάρι*
- 1976 *1900*
- 1972 *Το τελευταίο ταγκό στο Παρίσι*
- 1971 *Η υγεία νοσεί ή Οι φτωχοί πεθαίνουν πρώτοι* (Μικρού μήκους ντοκιμαντέρ)
- 1970 *Η στρατηγική της αράχνης*
- 1970 *Ο κονφορμιστάς*
- 1969 *Αγάπη και οργή* (Επεισόδιο «Αγωνία»)
- 1968 *Ο σωσίας*
- 1966 *Ο δρόμος του πετρελαίου* (Τηλεοπτικό ντοκιμαντέρ σε 3 μέρη)
- 1966 *Η διώρυγα* (Μικρού μήκους ντοκιμαντέρ)
- 1964 *Πριν από την επανάσταση*
- 1962 *Βίαιος θάνατος*

«ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΤΑΓΚΟ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ» (1972)

«1900» (1976)

«Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ» (1987)

ναστάσεις δύο αδελφών στο Παρίσι το 1968.

Το 2007 έλαβε το βραβείο Χρυσό Λιοντάρι στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Βενετίας για το σύνολο του έργου του και το 2011 έλαβε επίσης τον Χρυσό Φοίνικα στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου των Καννών.

Το 2012, η τελευταία του ταινία, *Εγώ κι εσύ*, προβλήθηκε εκτός συναγωνισμού στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου των Καννών και κυκλοφόρησε στις αρχές του 2013 στο Ηνωμένο Βασίλειο. Πρόκειται

για μια προσαρμογή του βιβλίου *Io e Te (Εγώ κι Εσύ)* του νεαρού Niccolò Ammaniti.

Οι ταινίες του Bertolucci είναι συχνά καθαρά πολιτικές. Ήταν μαρξιστής και χρησιμοποίησε τον κινηματογράφο για να εκφράσει τις πολιτικές του απόψεις. Οι πολιτικές του ταινίες προηγήθηκαν από άλλες που επαναξιολογούσαν την ιστορία. *Ο κονφορμιστής* (1970) επέκρινε τη φασιστική ιδεολογία, άγγιξε τη σχέση εθνότητας και εθνικισμού καθώς και ζητήματα συλλογικής μνήμης.

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΣΕΝΕΓΑΛΗΣ

Του **Θανάση Τσακίρη**

Η Σενεγάλη συνορεύει με τη Μαυριτανία στα βόρεια, το Μάλι στα ανατολικά, τη Γουινέα προς τα νοτιοανατολικά και τη Γουινέα-Μπισάου στα νοτιοδυτικά. Επίσης συνορεύει με τη Γκάμπια, μια χώρα που καταλαμβάνει μια στενή λωρίδα γης κατά μήκος των οχθών του ποταμού Γκάμπια, διαχωρίζοντας τη νότια περιοχή της Σενεγάλης Casamance από την υπόλοιπη χώρα. Η Σενεγάλη μοιράζεται επίσης θαλάσσια σύνορα με το Πράσινο Ακρωτήριο. Η οικονομική και πολιτική πρωτεύουσά της είναι το Ντακάρ. Είναι η δυτικότερη χώρα του «Παλαιού Κόσμου», δηλαδή της Αφρο-Ευρασίας, και οφείλει το όνομά της στον ποταμό της. Το όνομα «Σενεγάλη» προέρχεται από τη φράση της γλώσσας Wolof «Sunu Gaal», που σημαίνει «Το κανό μας». Η Σενεγάλη καλύπτει έκταση περίπου 197.000 τετραγωνικών χιλιομέτρων (76.000 τετραγωνικά μίλια) και έχει πληθυσμό περίπου 16 εκατομμύρια.

Το έδαφος της σύγχρονης Σενεγάλης έχει κατοικηθεί από διάφορες εθνικές ομάδες από την προϊστορία. Οργανωμένα βασίλεια εμφανίστηκαν γύρω στον έβδομο αιώνα, και τμήματα της χώρας κυβερνήθηκαν από προεξέχουσες περιφερειακές αυτοκρατορίες όπως η Αυτοκρατορία των Wolof. Η σημερινή κατάσταση της Σενεγάλης έχει τις ρίζες της στην ευρωπαϊκή αποικιοκρατία, η οποία ξεκίνησε στα μέσα του 15ου αιώνα, όταν διάφορες ευρωπαϊκές δυνάμεις άρχισαν να ανταγωνίζονται για το εμπόριο στην περιοχή. Η δημιουργία παράκτιων εμπορικών θέσεων σταδιακά οδήγησε στον έλεγχο της ηπειρωτικής χώρας, με αποκορύφωμα τη γαλλική κυριαρχία στην περιοχή από τον 19ο αιώνα, αν και εν μέσω ισχυρής ντόπιας αντίστασης. Η Σενεγάλη απέκτησε ειρηνικά την ανεξαρτησία της από τη Γαλλία το 1960 και από τότε είναι από τις πιο σταθερές πολιτικά χώρες της Αφρικής.

Ο κινηματογράφος της Σενεγάλης είναι

για μια σχετικά μικρή κινηματογραφική βιομηχανία, που γνώρισε την ακμή της από τη δεκαετία του 1960 μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1980, αλλά από τότε ο αριθμός των παραγόμενων ταινιών έχει μειωθεί σε λιγότερο από πέντε μεγάλου μήκους ανά έτος κατά τα τελευταία δέκα χρόνια.

Στη διάρκεια της αποικιοκρατίας έδρασε ο Ζορζ Μελιές, Γάλλος κινηματογραφιστής και συγγραφέας φανταστικής λογοτεχνίας, γνωστός για τις τεχνικές και αφηγηματικές καινοτομίες που εισήγαγε κατά τα πρώτα χρόνια ύπαρξης του κινηματογράφου. Έκανε δύο ταινίες μικρού μήκους: *La Marche de Dakar* και *Le cake-walk des nègres du nouveau Cirque in Dakar*, όπου υιοθέτησε τα ρασιστικά στερεότυπα για τους Άραβες και τους μαύρους Αφρικανούς.

Η πρώτη ταινία της ανεξάρτητης Σενεγάλης, *L'Afrique-sur-Seine* του σκηνοθέτη και ιστορικού Paulin Soumanou Vieyra, γυρίστηκε το 1955. Αφορά τη ζωή των Αφρικανών φοιτητών στο Παρίσι, τις συναντήσεις τους και τη νοσταλγία που βιώνουν μακριά από την πατρίδα τους. Ο Vieyra θα συνεχίσει με τις ταινίες μικρού μήκους *L'Afrique à Moscou* (1957), *Ο Νίγηρας σήμερα* (1958), *Οι πρόεδροι Senghor και Modibo Keita, Με τους Αφρικανούς στη Βιέννη, Η παρουσία της Αφρικής στη Ρώμη* (1959) και *Η ανεξαρτησία του Καμερούν, του Τόγκο, του Κονγκό, της Μαδαγασκάρης* (1960), ένα ντοκιμαντέρ με θέμα την ανεξαρτησία των χωρών αυτών. Ίδρυσε την Παναφρικανική Ομοσπονδία Σκηνοθετών και διητέλεσε μέλος κριτικών επιτροπών φεστιβάλ στην Ευρώπη και στη Σοβιετική Ένωση.

Ωστόσο, μόνο μετά την ανεξαρτησία άρχισε να αναπτύσσεται το σινεμά της χώρας. Ο πρώην λιμενεργάτης και συγγραφέας Ousmane Sembène (1923-2007), έγινε ένας από τους κορυφαίους σκηνοθέτες της χώρας και της Αφρικής κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, προσαρμόζοντας σε ταινίες πολλά διηγήματά του. Ο Sembène διδάχτηκε τον κινηματογράφο από τον Σοβιετικό σκηνοθέτη Μαρκ Ντονσκόι, στη Σχολή Κινηματογράφου της Αργότερα, μαθήτευσε κοντά στον σκηνοθέτη Σεργκέι Γερασίμοφ στο Στούντιο Γκόρκι και στη συνέχεια επέστρεψε στη Σενεγάλη.

Τα γραπτά του στη γαλλική γλώσσα επηρέασαν μόνο ένα μικρό τμήμα των Αφρικανών συμπατριωτών του. Η ταινία του επέτρεπε να φτάσει σε πολλούς περισσότερους ανθρώπους, γιατί θεωρούσε πως ήταν ο καλύτερος τρόπος να εκπαιδεύσει κανείς τις μάζες. Ισχυρι-

Ουσμάν Σεμπέν

Σάφι Φέι

ζόταν ότι μπορούσε να προσεγγίσει περισσότερους ανθρώπους με τον κινηματογράφο από ό,τι ήταν δυνατόν με τις πολιτικές ή με τις χριστιανικές και μουσουλμανικές θρησκευτικές συγκεντρώσεις.

Το 1963, ο Sembène γύρισε την πρώτη του ταινία, ένα σύντομο εικασάλεπο φιλμ με τίτλο **Borom Sarrét (Ο αμαξάς)**. Αυτή θεωρείται συχνά ως η πρώτη ταινία που έγινε ποτέ στην Αφρική από έναν Αφρικανό μαύρο. Ακολουθώντας την καθημερινότητα του φτωχού αμαξά, απεικονίζει τη φτώχεια που έπληττε τη ζωή του κι ήταν ακόμα εμφανής στη Σενεγάλη μετά την ανεξαρτησία. Επιπλέον, ο σκηνοθέτης αναφέρεται στην παθητική στάση και τη μοιρολατρία των φτωχών που δε διεκδικούν τα δικά τους στη μετααποικιακή εποχή. Η ταινία έχει αρκετές έμμεσες αναφορές στον *Κλέφτη των Ποδήλατων* του Βιτόριο ντε Σίκα.

Το 1964 έκανε άλλο ένα μικρό φιλμ με τίτλο **Niaye**, στο οποίο η εγκυμοσύνη ενός νεαρού κοριτσιού σκανδαλίζει την κοινότητά της. Αν και ένας επισκέπτης εργαζόμενος κατηγορείται για την εγκυμοσύνη, ο πατέρας του μωρού της νεαρής γυναίκας είναι στην πραγματικότητα ο δικός της πατέρας. Η κοινότητα καταβάλλει προσπάθεια να κρατήσει το σκάνδαλο κρυφό από τη γαλλική αποικιακή διοίκηση. Το 1966 παρουσίασε την πρώτη του και πρώτη μεγάλου μήκους ταινία της Σενεγάλης, **La Noire de ... (Η μαύρη του...)**, που βασίζεται σε ένα διήγημά του και έγινε, επίσης, η πρώτη μεγάλου μήκους ταινία που κυκλοφόρησε ποτέ από σκηνοθέτη της Υποσαχάριας Αφρικής. Αν και διαρκεί μόνο 60 λεπτά, η ταινία που γυρίστηκε στη γαλλική γλώσσα, κέρδισε το βραβείο Jean Vigo, στρέφοντας την προσοχή της διεθνούς κοινότητας στο σινεμά της Σενεγάλης και της Αφρικής. Αφηγείται την ιστορία της Diouana, μιας νεαρής Αφρικανής που πηγαίνει στη Γαλλία για να εργαστεί για το ζευγάρι Γάλλων που την απασχολούσε στο Ντακάρ. Γεμάτη χαρά με την προσωπική του ταξιδιού, σύντομα απογοητεύεται, αισθάνεται φυλακισμένη και τελικά, απομονωμένη από την υποστήριξη της κοινότητάς της, αυτοκτονεί. Ο Sembène είχε επιτυχία και το 1968 με την ταινία **Mandabi (Το έμβασμα)**, στη μητρική του γλώσσα, τα Ουολοφικά. Ένας άνεργος Αφρικανός, ονόματι Ιμπραχίμα, ζει με τις δύο συζύγους και τα παιδιά του. Ένας ανιψιός του που στέλνει ένα έμβασμα από τη Γαλλία ύψους 25.000 φράγκων, τα οποία εξοικονομεί δουλεύοντας ως οδοκαθαριστής. Πρέπει να κρατήσει μερικά από τα χρήματα για τον εαυτό του, να δώσει ένα μέρος στον ανιψιό του και ένα μέρος στην αδελφή του. Ωστόσο, ο Ibrahima αντιμετωπίζει πολλές δυσκολίες με τη γραφειοκρατία της Σενεγάλης προσπαθώντας να εξαργυρώσει το έμβασμα. Η ταινία ασχολείται με θέματα νεοαποικιοκρατίας, θρησκείας, διαφθοράς και κοινωνικών σχέσεων στη Σενεγάλη.

Κατά τη δεκαετία του 1970 η βιομηχανία του σινεμά αναπτύχθηκε αρκετά. Ο Sembène, το 1971, κάνει μια ταινία στη γλώσσα της κοινότητας Diola και στα γαλλικά με τίτλο **Emिताί**. Διαδραματίζεται στο τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, με την κυβέρνηση του Vichy να στρατολογεί άντρες από τις αποικίες της Γαλλίας. Μια εξέγερση ξεσπά σε ένα χωριό της Diola, όπου οι γυναίκες κρύβουν τη συγκομιδή του ρυζιού και δεν αποδίδουν τον φόρο στους Γάλλους. Η αντίσταση ξεδιπλώνεται στο χωριό ταυτόχρονα με τις μάχες στη μητροπολιτική Γαλλία. Όταν απελευθερώνεται η μητρόπολη, οι κάτοικοι της Diola βλέπουν τα πορτρέτα του Charles de Gaulle να αντικαθιστούν αφίσες του στρατάρχη Πετέν του φιλογερμανικού καθεστώτος του Vichy, αλλά οι συνθήκες ζωής στο χωριό παραμένουν αμετάβλητες. Η ταινία λογοκρίθηκε επί πέντε χρόνια στη γαλλόφωνη Αφρική.

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου ο σκηνοθέτης, ηθοποιός, ρήτορας, συνθέτης και ποιητής Djibril Diop Mambéty θα κυκλοφορήσει μια σειρά από ταινίες με βαθιά κοινωνική σημασία. Αν και έκανε μόνο δύο ταινίες μεγάλου και πέντε μικρού μήκους, απέκτησε διεθνή αναγνώριση για την πρωτότυπη και πειραματική κινηματογραφική τους τεχνική και για το μη γραμμικό, ασυνήθιστο αφηγηματικό ύφος. Γεννημένος σε μια μουσουλμανική οικογένεια κοντά στην πρωτεύουσα, ο Mambéty ήταν Wolof. Πέθανε το 1998, σε ηλικία 53 ετών, ενώ νοσηλευόταν με καρκίνο του πνεύμονα σε νοσοκομείο του Παρισιού. Όπως πολλοί από τους συγχρόνους του, ο Djibril Diop Mambéty υπονοείται το σινεμά για να σχολιάσει τις πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες στην Αφρική. Όπως συμβαίνει και με τον Sembène, οι ταινίες του ήταν αντισυμβατικές,

σουρεαλιστικές, με γρήγορο ρυθμό, με αφηγήσεις κοινωνικού ρεαλισμού. Ασχολούνται με την πολυπλοκότητα και τις αντιφάσεις στην αναπτυσσόμενη κοινωνία της Σενεγάλης και δείχνουν την «υβριδική» εικόνα της. Η παλαιότερη ταινία του Djibril Diop Mambéty ήταν το μικρού μήκους φιλμ με τίτλο **Contras' City** (1968) που τονίζει τις αντιθέσεις μεταξύ του κοσμοπολιτισμού της μητρόπολης αρχειοτεχνικής του Ντακάρ και των φτωχών περιοχών. Το 1970 κυκλοφόρησε την ταινία **Badou Boy**, μια κυνική εικόνα της πρωτεύουσας της Σενεγάλης, όπου ο πρωταγωνιστής, ένας αντισυμβατικός τύπος, καταδιώκεται από έναν αστυνομικό-καρικατούρα και οδηγείται σε απίστευτες κωμικές καταστάσεις. Η ταινία του **Touki Bouki** (1973), τεχνικά καλύτερη και πλούσια σε συμβολισμούς, πρώτη μεγάλου μήκους κινηματογραφική ταινία του, έλαβε το Διεθνές Βραβείο Κριτικών στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου των Καννών και το Ειδικό Βραβείο της Κριτικής Επιτροπής στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Μόσχας, κερδίζοντας διεθνή προσοχή και αναγνώριση. Παρά την επιτυχία της, πέρασαν είκοσι χρόνια για να κάνει ο Mambéty άλλη ταινία μεγάλου μήκους. Κατά τη διάρκεια αυτού του διαλείμματος σκηνοθέτησε το 1989 μια ταινία μικρού μήκους, **Parlons Grandmère (Ας μιλήσουμε για τη γιαγιά)**.

Οί Γιανες (1992), η δεύτερη και τελευταία ταινία μεγάλου μήκους του Mambéty, ήταν μια προσαρμογή του θεατρικού έργου *Η επίσκεψη* του Friedrich Dürrenmatt και θεωρήθηκε συνέχεια του *Touki Bouki*. Πρόκειται για μια ιστορία έρωτα και εκδίκησης και παράλληλα μια κριτική της νεοαποικιοκρατίας και του καταναλωτισμού. Προβλήθηκε στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου των Καννών το 1992. Πριν από τον πρόωρο θάνατό του, ο σκηνοθέτης εργάστηκε για μια τριλογία μικρού μήκους με τίτλο **Contes des Petites Gens (Παραμύθια των μικρών ανθρώπων)**. Η πρώτη από τις τρεις ταινίες ήταν το *Le Franc* (1994). Η δεύτερη ταινία της σειράς, *La Petite Venduse de Soleil (Η μικρή πωλήτρια της λιακάδας)* έκανε πρεμιέρα μετά τον θάνατό του. **Mambéty For Ever** ήταν ο τίτλος του ντοκιμαντέρ το 2008.

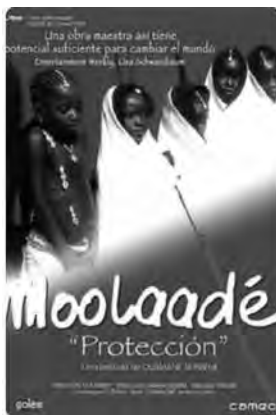
Η Safi Faye ενθαρρύνθηκε από τον Γάλλο εθνολόγο και σκηνοθέτη Jean Rouch να χρησιμοποιήσει τις ταινίες ως εθνογραφικό εργαλείο και ακολούθησε σπουδές στην παραγωγή ταινιών. Σπούδασε εθνολογία στην École pratique des Hautes Études και στη συνέχεια στο Film School Lumière (για να μαζέψει λεφτά δούλεψε σαν μοντέλο). Το 1979 πήρε το διδακτορικό δίπλωμά της στην εθνολογία από το Πανεπιστήμιο του Παρισιού.

Η πρώτη ταινία της Faye ήταν μια μικρού μήκους ταινία του 1972 με τίτλο **La Passante (Η περαστική)** στην οποία πρωταγωνιστούσε η ίδια. Είχε να κάνει με τις εμπειρίες της ως ξένης γυναίκας στο Παρίσι. Η κάμερα ακολουθεί μια γυναίκα που περπατά σε ένα δρόμο παρατηρώντας τις αντιδράσεις των ανδρών. Η πρώτη ταινία μεγάλου μήκους της Faye, για την οποία έλαβε οικονομική υποστήριξη από το γαλλικό Υπουργείο Συνεργασίας, ήταν η **Kaddu Beykat (Η φωνή του αγρότη)** και έγινε γνωστή διεθνώς ως *Επιστολή από το χωριό μου ή Νέα από το χωριό μου*. Κυκλοφόρησε το 1975 και ήταν η πρώτη ταινία μεγάλου μήκους που έγινε από γυναίκα από την Υποσαχάρια Αφρική και διανεμήθηκε εμπορικά. Μολονότι η Faye είχε πια αποκτήσει διεθνή αναγνώριση, η ταινία της απαγορεύτηκε στη Σενεγάλη. Το 1976 κέρδισε το βραβείο της Διεθνούς Ομοσπονδίας Κριτικών Κινηματογράφου, της FIPRESCI. Με το ντοκιμαντέρ της

Selbe: Mia από τις πολλές (1983), η Faye ακολουθεί μια γυναίκα ηλικίας 39 ετών που ονομάζεται Selbe, η οποία εργάζεται για να υποστηρίξει τα οκτώ παιδιά της, αφού ο σύζυγός της εγκατέλειψε το χωριό τους για να αναζητήσει εργασία. Η Selbe συνομιλεί τακτικά με τη Faye, η οποία παραμένει εκτός οθόνης, και περιγράφει τη σχέση της με τον σύζυγό της και την καθημερινή ζωή στο χωριό. Η Faye συνέχισε να σκηνοθετεί κατά τη δεκαετία του 1980 με τις ταινίες **Man Sa Yay** (1980) για τη ζωή ενός μετανάστη στη Γερμανία και **Les Ames au soleil** (1981) για τις τεράστιες δυσκολίες των Αφρικανών γυναικών σε περιόδους ξηρασίας και κρίσεων υγείας.

Παρά το γεγονός ότι συνέχισε να κάνει ταινίες στη δεκαετία του 1980, όπως **Racines noires (Μαύρες Ρίζες)**, 1985), **Elsie Haas, femme peintre (Elsie Haas, γυναίκα ζωγράφος)** (1985) και **Tesito** (1989), συχνά λόγω της θεματολογίας της που προκαλούσε την επικρατούσα άποψη, οι ταινίες της είναι πιο γνωστές

«ΜΟΛΑΝΤΕ» (2004) του Ουσάμ Σεμπέν

«Η ΜΑΥΡΗ ΤΟΥ...» (1966)
του Ουσμάν Σεμπέν

«Ο ΑΜΑΞΑΣ» (1963) του
Ουσμάν Σεμπέν

«ΤΟ ΕΜΒΑΣΜΑ» (1968)
του Ουσμάν Σεμπέν

«Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΗ»
(1975) της Σάφι Φέι

στην Ευρώπη από ό,τι στην πατρίδα της, γιατί σπάνια προβάλλονται στην Αφρική.

Επίσης, στη δεκαετία του 1970, ο Ben Diogaye Bèye, αρχικά δημοσιογράφος και ραδιοφωνικός παραγωγός, ξεκίνησε στον κινηματογράφο ως βοηθός σκηνοθέτης με τον Djibril Diop Mambéty, τον Momar Thiam και τον Axel Lohman. Σκηνοθέτησε μια σειρά ταινιών μικρού μήκους στη Σενεγάλη. Η πρώτη από αυτές, *Les Princes Noirs de Saint Germain-des-Près*, που κυκλοφόρησε το 1972, είναι και η πιο γνωστή. Πρόκειται για μια σάτιρα για ένα νεαρό άνεργο από την Αφρική που προσπαθεί να ζήσει με διαφορετικό τρόπο στη γαλλική πρωτεύουσα. Η δεύτερη ταινία του, *Sidma Tali*, κυκλοφόρησε στις αρχές του 1975. Έλαβε το βραβείο καλύτερης ταινίας μικρού μήκους στο Διεθνές Φεστιβάλ Γαλλόφωνου Κινηματογράφου στη Γενεύη το 1975 και στο Φεστιβάλ Καρχηδόνας το 1976. Είναι ο συγγραφέας ενός μυθιστορήματος, *Το όνειρο του Latricia*, που δημοσιεύτηκε το 2012.

Ο Beye θα παραγάγει και θα σκηνοθετήσει την πρώτη μεγάλο μήκους ταινία του, *Sey Seyti*, μια κριτική της πολυγαμίας στη Σενεγάλη, το 1980. Ήταν η πρώτη επιλαούσα για το Βραβείο Σεναρίου στον διαγωνισμό που διοργάνωσε για τις γαλλόφωνες χώρες ο Οργανισμός για την Τεχνική και Πολιτισμική Συνεργασία. Έλαβε τιμητική διάκριση στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου στο Λοκάρνο και το Prix de la Commune στο Παναφρικανικό Φεστιβάλ Κινηματογράφου το 1980 και το 1981 αντίστοιχα.

Μετά το 1983 το σινεμά της Σενεγάλης υπέστη σημαντική πτώση, εν μέρει λόγω έλλειψης εγχώριας χρηματοδότησης. Σκηνοθέτες όπως ο Sembène ήταν αρκετά εύποροι για να συνεχίσουν να κάνουν ταινίες. Ακόμη και σήμερα στη Σενεγάλη υπάρχουν πολλοί κινηματογραφιστές και εν γένει άνθρωποι που έχουν γνώση της παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, ιδιαίτερα στο Ντακάρ, αλλά δεν έχουν τους πόρους για να αναπτύξουν πλήρως τον κλάδο. Όποιες ταινίες γίνονται, χρηματοδοτούνται εξ ολοκλήρου από το εξωτερικό και προβάλλονται σε διεθνή φεστιβάλ και όχι στη Σενεγάλη, η οποία εξακολουθεί να έχει πολλούς κινηματογράφους από τη χρυσή εποχή της δεκαετίας του 1970.

Ο Sembène, ωστόσο, θα συνεχίσει να κάνει πολλές ταινίες μεγάλου μήκους, αλλά μόνο λόγω της συνεχιζόμενης επένδυσης σε ταινίες του από τις αμερικανικές κινηματογραφικές εταιρίες, όπως η New Yorker Films. Το 2000 σκηνοθέτησε την ταινία *Faat Kiné* για τη μετασποικιακή Σενεγάλη και τον ρόλο των γυναικών στην κοινωνία αυτή. Μέσω διασταυρούμενων πορτρέτων τριών γενιών γυναικών, ο Ousmane Sembène μιλάει για την κοινωνία και τους τρόπους της αλλαγής. Η Kine είναι διευθύντρια ενός πρατηρίου καυσίμων, ζει μόνη με τα δύο παιδιά της. Στην ηλικία των σαράντα, αρνείται να σιγματίζει τις ανύπαντρες μητέρες και να ανέβει το σκαλοπάτι της επιτυχίας μέσω ενός άνδρα. Η ταινία ασχολείται με τα θέματα της εγκυμοσύνης εκτός γάμου και τη μοιχεία. Εξετάζει επίσης τις αντιθέσεις μεταξύ των μεσαίων και κατώτερων τάξεων, της φτώχειας από την άνιση κατανομή του πλούτου και της νεοτερικότητας. Η ταινία του Sembène με τίτλο *Moolaadé* (2004) εξερευνά το θέμα της κλειτοριδεκτομής στην Αφρική. Όταν μια γυναίκα προσφέρει στέγη σε μια ομάδα κοριτσιών, από το ζήτημα του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων ξεκινά μια σύγκρουση που διχάζει το χωριό της. Η ταινία κέρδισε βραβεία στο Φεστιβάλ των Καννών

και στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου FESPACO στην Ουαγκαντούγκου (Μπουρκίνα Φάσο).

Το 2005 ο Ben Diogaye Bèye γύρισε την ταινία *Un amour d'enfant (Ένας παιδικός έρωτας)*. Η ιστορία αφορά μια ομάδα παιδιών ηλικίας δέκα ετών που παρακολουθούν το ίδιο σχολείο και ζουν στην ίδια γειτονιά. Ο Omar και η Yacine, οι δύο κύριοι χαρακτήρες, νιώθουν τα πρώτα τους συναισθήματα και τον έρωτα και ανακαλύπτουν την πολυπλοκότητα της ζωής.

Ο Alassane Diago γεννήθηκε στις 31 Μαρτίου 1985 στο Agnam Lidoubé, ένα χωριό στη βορειοανατολική Σενεγάλη. Σπούδασε φιλοσοφία στο Ντακάρ, αλλά το όνειρό του ήταν να γίνει σκηνοθέτης. Το 2007 εκπαιδεύτηκε στον οπτικοακουστικό τομέα στο Media Center του Ντακάρ και παρακολούθησε τις διδασκαλίες του ντοκιμαντέρ στα Samba Félix Ndiaye. Συμμετείχε σε πολλά φιλμ του project Africadoc στο Saint-Louis της Σενεγάλης το 2008, το 2009 και το 2010. *Τα δάκρυα της μετανάστευσης* είναι το πρώτο του ντοκιμαντέρ ως σκηνοθέτη. Η ταινία είναι η ιστορία της μητέρας του Alassane, η οποία περιμένει τον σύζυγό της για 20 χρόνια. Είναι επίσης η ιστορία της αδελφής του, που περιμένει επίσης τον σύζυγό της που την άφησε πριν από πέντε χρόνια και της ανιψιάς του που δε γνωρίζει τον πατέρα της. Μετά από δύο χρόνια απουσίας, ο Alassane Diago επιστρέφει στο Agnam Lidoubé, ένα χωριό της Σενεγάλης στην περιοχή Fouta, για να προσπαθήσει να καταλάβει γιατί και πώς η μητέρα του έχει περάσει όλα αυτά τα χρόνια περιμένοντάς τον. Η τεχνική της κινηματογραφικής μηχανής καταγράφει την εσωτερική ομορφιά και τη δύναμη των χαρακτήρων. Η ταινία επιλέχθηκε για το επίσημο διαγωνιστικό στο διεθνές Φεστιβάλ Namur και έλαβε το βραβείο Prix du Griot d'Ebène για το καλύτερο ντοκιμαντέρ στο Φεστιβάλ Αφρικανικού Κινηματογράφου της Κόρδοβα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Martin, Angela, (επιμ.), (1982), *African Films. The Context of Production*, London: BFI.
- Moore, Carrie Dailey, (1984), *Evolution of an African Artist. Social Realism in the Works of Ousmane Sembène*, Ann Arbor, Michigan: University Microfilms.
- Pfaff, Françoise, (1984), *The Cinema of Ousmane Sembène*, Westport, Connecticut: Greenwood Press.
- Armes, Roy, (1987), *Third World Filmmaking and the West*, Berkeley, CA: University of California Press.
- Peters, Jonathan A., (1987), *Ousmane Sembène. Contemporary Griot*, Boulder, CO: Passaggiata Pr.
- Petty, Sheila, (1996), *A Call to Action. The Films of Ousmane Sembène*, Westport, Connecticut: Praeger.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΗΝ ΙΣΑΒΕΛΛΑ ΜΠΕΡΤΡΑΝ

Από τον **Γιάννη Αυέρη**

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΥΓΕΡΗΣ: *Τα ταξίδια φέραν τη φωτογραφία, ή η φωτογραφία έφερε τα ταξίδια;*

ΙΣΑΒΕΛΛΑ ΜΠΕΡΤΡΑΝ: *Το πρώτο ισχύει. Στα πρώτα ταξίδια περισσότερο φωτογράφιζε ο Κώστας. Μετά κόλλησα το μικρόβιο κι εγώ. Αρχικά τράβαγα ελάχιστες φωτογραφίες, είχα επαναπαυτεί πάνω στον Κώστα κι έτσι απολάμβανα τις διαδρομές πιο χαλαρά! Είναι αλήθεια ότι έχοντας το νου σου διαρκώς στο επόμενο κάρδο μπορεί να χάσεις τη μαγεία της στιγμής. Συμβαίνει όμως και το αντίθετο: η ενασχόληση με τη φωτογραφία με έμαθε να παρατηρώ, να ξεχωρίζω το ιδιαίτερο, το διαφορετικό κι αυτό ειδικά το χρωστάω στον Κώστα, τον πρώτο και παντοτινό δάσκαλό μου! Ακόμα κι εδώ στην Αθήνα όταν παίρνω μαζί τη φωτογραφική μηχανή βγαίνοντας έξω, η πόλη ξάφνου γίνεται πιο ελκυστική.*

Γ.Α.: *Έχετε πάει σε πολλές χώρες;*

Ι.Μ.: *Έχουμε τριγυρίσει σε καμιά ογδονταριά χώρες, γνωρίσαμε δε ανθρώπους που έχουν πάει σε ακόμα περισσότερες. Ο «μανιώδης» ταξιδιώτης περνά, ξέρεις, διάφορα στάδια. Αρχικά θέλει να γνωρίσει όσο το δυνατό πιο πολλές χώρες, ένα είδος «πρωταθλητισμού» - έτσι όμως χάνει την ουσία. Στην πορεία συνειδητοποιείς ότι είναι προτιμότερο να επισκέπτεσαι λιγότερα μέρη αλλά να στέκεσαι περισσότερο ώστε να εμβαθύνεις την εμπειρία σου.*

Γ.Α.: *Ποιες χώρες σας γοητεύουν πιο πολύ;*

Ι.Μ.: *Στις δικές μου προτιμήσεις, η Ασία διατηρεί το προβάδισμα. Είναι πιο σύνθετη, πιο πολυσιδηής και με περισσότερο πολιτισμικό «ψητό». Πολλοί διαφορετικοί κόσμοι δίπλα δίπλα. Κορυφαίοι προορισμοί για μένα είναι τα λιγότερο ταξιδεμένα μέρη όπως η Σιβηρία όπου πήγαμε πρόπερσι, η πρώην σοβιετική Κεντρική Ασία (Καζακστάν, Ουζμπεκιστάν κτλ.), καθώς και η Μογγολία που επισκεφτήκαμε το '11. Η Μογγολία ειδικά παραμένει μέσα μου αζεπέραστη. Δεν διαθέτει διάσημα τοπία, δεν έχει «must» μνημεία, σου προσφέρει ωστόσο την εμπειρία του αχα-*

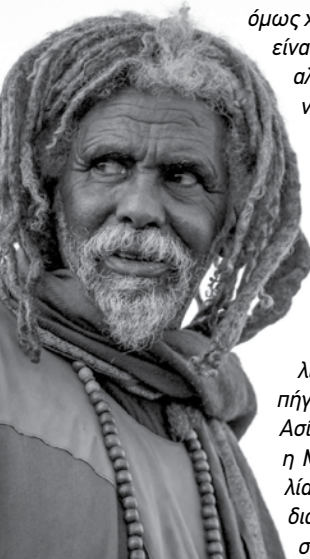

Ισαβέλλα Μπερτράν

νούς, μαζί μ' ένα ανυπέμβλητο αίσθημα ελευθερίας. Μαθαίνεις επίσης πολλά εκεί για την ψυχολογία και τις σχέσεις των ανθρώπων μεταξύ τους σε ακραία, αφιλόξενα περιβάλλοντα. Αντιλαμβάνεσαι ότι το αίσθημα φιλοξενίας των ντόπιων δεν είναι απλά θέμα καλοσύνης αλλά και μια αναγκασία για λόγους επιβίωσης εκδήλωση αλληλεγγύης. Είχαμε πάει εκεί τέλος φθινοπώρου όταν τα περισσότερα από τα λίγα τουριστικά καταλύματα ήταν κλειστά, δεν ξέραμε κανέναν, ούτε φυσικά τη γλώσσα κι όμως, κάθε βράδυ βρίσκαμε «στέγη». Σε μια τόσο αραιοκατοικημένη χώρα, δεν νοείται να συναντήσεις νομάδες, να τους ζητήσεις να μείνεις στη γιούρτα τους (σ.σ. παραδοσιακή σκηνή) κι εκείνοι να αρνηθούν! Τέτοια μέρη μπορεί να μοιάζουν φτωχά σε αξιοθέατα, είναι όμως απίστευτα πλούσια σε βιώματα. Γι' αυτό λέω ότι το πραγματικό ταξίδι αρχίζει ακριβώς εκεί που τελειώνουν τα λεγόμενα αξιοθέατα.

Γ.Α.: *Πόσο δύσκολη είναι η ταξιδιωτική φωτογραφία;*

Ι.Μ.: *Και πόσο γοητευτική όπως όλα τα δύσκολα. Ο βαθμός δυσκολίας ποικίλει από χώρα σε χώρα, και εξαρτάται βεβαίως πολύ και από την εμπειρία του φωτογράφου. Εννοείται ότι δεν αναφέρομαι στη φωτογράφιση τοπίων και μνημείων αλλά στην καταγραφή της κοινωνικής ζωής κάθε τόπου στο μεγαλύτερο δυνατόν εύρος της. Γιατί για μένα αυτή είναι η πεμπουσία κάθε ταξιδιού. Εδώ λοιπόν χρειάζεται προσαρμοστικότητα στις εκάστοτε συνθήκες, διπλωματία για να κάμψεις απαγορεύσεις και αρνήσεις, φαντασία για να τις υπερβείς πλάγιως αν δεν τα καταφέρεις με την πειθώ, τόλμη ή και θράσος (ανάλογα πώς το βλέπει ο καθένας) για να «κλέψεις» καρέ χωρίς να γίνεις αντιληπτός, ψυχραιμία για ν' αντιμετωπίσεις ενδεχόμενη επιθετικότητα, ένστικτο για να εντοπίζεις έγκαιρα τα ενδιαφέροντα στιγμιότυπα και ταχύτητα σε κάθε περίπτωση για να τα προλαβαίνεις στο φτερό ώστε να εξασφαλίσεις φυσικότητα. Ειδικά το τελευταίο έχει για μένα τη μεγαλύτερη σημασία. Δεν μου αρέσει η στημένη, σκηνοθετημένη φωτογραφία. Όχι μόνο γιατί βγάζει κάτι το ψεύτικο μα και γιατί μου στερεί κι έμενα τη χαρά του αιφνιδιασμού, αυτό το μαγικό κλάσμα του δευτερολέπτου όπου είναι όλα τέλεια - το φως, η κίνηση, η σύνθεση του κάρδου - το κλικ πατήθηκε εγκαίρως, και μέσα μου ξεσπάει μια φωνή πανηγυρίζοντας «εύγε, το 'πιασες!».*

ΟΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ 2017

Του Δημήτρη Καλαντίδη

Κατά τη διάρκεια του 2017 κυκλοφόρησαν τριάντα δύο βιβλία για τον κινηματογράφο.

Δεκαοκτώ (57%) είναι βιβλία ιστορίας, κριτικής, θεωρίας, αισθητικής, τεχνικής και κοινωνιολογίας του κινηματογράφου, δέκα (32%) αφορούν πρόσωπα του κινηματογράφου και τέσσερα (11%) είναι βιβλία με σενάρια.

Τους συγγραφείς απασχόλησαν θέματα από την ιστορία του ελληνικού και παγκόσμιου κινηματογράφου και ζητήματα θεωρίας και αισθητικής της εβδομαδιαίας τέχνης. Επίσης, τους απασχόλησαν διάφορα πρόσωπα του ελληνικού και παγκόσμιου κινηματογράφου.

Κατά τη διάρκεια του 2017 κυκλοφόρησαν, επίσης, σαράντα δύο κατάλογοι κινηματογραφικών εκδηλώσεων και τρία ημερολόγια.

Ι. ΙΣΤΟΡΙΑ – ΚΡΙΤΙΚΗ – ΘΕΩΡΙΑ –
ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ – ΤΕΧΝΙΚΗ –
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

Α. Βιβλία Ελλήνων συγγραφέων

• **ΑΓΑΘΟΣ ΘΑΝΑΣΗΣ:** *Ο Νίκος Καζαντζάκης στον κινηματογράφο* (Gutenberg, Αθήνα 2017, 376 σελ.).

• **ΓΚΡΟΣΔΑΝΗΣ ΝΙΚΟΣ:** *Θυμάμαι... 32 χρόνια Φεστιβάλ Ελληνικού Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης* (Πρόλογος: Παντελής Βούλγαρης, Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2017, 512 σελ.).

• **ΔΕΡΜΕΝΤΖΟΓΛΟΥ ΑΛΕΞΗΣ Ν.:** *Οι κώδικες των αμαρτωλών στο γαλλικό φιλμ νουάρ* (Κέντρο Μελετών και Ερευνών για το Σινεμά, Εισαγωγή: Δημήτρης Κολιοδήμος, Ερωδιός, Θεσσαλονίκη 2017, 112 σελ.).

• **ΚΑΣΣΑΒΕΤΗ ΟΡΣΑΛΙΑ-ΕΛΕΝΗ:** *Αντεστραμμένα κοσμοειδώλα. Δικαστικό δράμα, μελόδραμα. Ερωτικός κινηματογράφος (1966-1974). Μια πολιτισμική ανάγνωση* (Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2017, 192 σελ.).

• **ΚΕΛΒΕΡΙΔΗΣ ΛΕΥΤΕΡΗΣ Ι.:** *Οι κινηματογράφοι της Καβάλας. Οι εποχές – Οι αίθουσες – Οι άνθρωποι* (Σινεμασκόπ, Καβάλα 2017, 96 σελ.).

• **ΚΟΡΡΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ:** *Η γεύση του σινεμά. Τα εκφραστικά μέσα του κινηματογράφου, όπως διαμορφώθηκαν από τον Γκρίφιθ ως τον Κιारοστάμι και η θέση του ελληνικού σινεμά μέσα στο κίνημα του Σίνεμα Νόβο*

(Ηδυέπεια, Αθήνα 2017, 172 σελ.).

• **ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ:** *Επιθυμίες και πολιτική. Η queer ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου (1924-2016)* (Αιγόκερως, Αθήνα 2017 [2016], 440 σελ.).

• **SILVERBLATT ART και ΑΝΔΡΙΟΠΟΥΛΟΥ ΕΙΡΗΝΗ:** *Παιδεία στα Μέσα Επικοινωνίας. Σημεία-κλειδιά για την ερμηνεία των μηνυμάτων των Μέσων* (Digital International Media Literacy Ebook Project-DIMLE, Πολιτιστική Εταιρεία Κρήτης-Πυξίδα της Πόλης και Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων/Chania Film Festival, Κολυμβάρι Πλατανιά Χανίων 2017, 172 σελ.).

• **ΣΟΛΔΑΤΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ** (Επιμέλεια): *Ο Βασίλης Ραφαηλίδης και ο Οκτώβρης. Οι σκηνοθέτες που γέννησε η Οκτωβριανή Επανάσταση* (Εισαγωγικό κείμενο: Γιάννης Σολδάτος, Κείμενα: Βασίλης Ραφαηλίδης [Κριτικές ταινιών], Αιγόκερως, Αθήνα 2017, 98 σελ.).

• **ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ ΡΕΝΑ:** *Φεστιβάλ Ελληνικών Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας 1978-1987. Ο ρόλος της Κινηματογραφικής Λέσχης Δράμας στην ίδρυση και εξέλιξη του Θεσμού* (Δήμος Δράμας και Πολιτιστικός Οργανισμός Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δήμου Δράμας, Δράμα 2017, 384 σελ.).

• **ΦΕΡΡΗΣ ΚΩΣΤΑΣ:** *Η αλημεία του σινεμά* (Εκδόσεις Παρισιάνου, Αθήνα 2017, 524 σελ.).

• *Επίλογος 2017. Ετήσια Πολιτιστική Έκδοση. Αφιέρωματα, Θέατρο, Φεστιβάλ, Εικαστι-*

κά, Χορός, Κινηματογράφος, Φωτογραφία, Μουσική, Αρχιτεκτονική, Γράμματα - Τέχνες, Κόμικ, Πολιτιστική κληρονομιά, Πολιτιστική πολιτική, Media, Επέτειοι, Χρονολόγιο θεατρικών παραστάσεων (ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ, «Αφιέρωμα στον Άγγελο Αντωνόπουλο» και «Κινηματογράφος», 26^{ος} χρόνος, Ιδρυτής: Σπύρος Γαλαίος, Σύμβουλος έκδοσης: Κώστας Γεωργουσόπουλος, Διευθυντής έκδοσης: Τάκης Βλαστός, Αρχισυντάκτης: Γιάννης Ν. Μπασκόζος, Κείμενα για τον κινηματογράφο: Χρήστος Μήτσος και Νίνος Φένεκ Μικελίδης, Επίλογος-Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία, Αθήνα 2017, σσ. 18-34 και σσ. 225-256 / 544 σελ.).

• *Η «Τέχνη» στη Θεσσαλονίκη. Η Κινηματογραφική Λέσχη 1955-1967* (ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ/ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ, Κείμενα: Χρυσούλα Παλιαδέλη, Ιωάννα Μανωλεδάκη, Αλ. Π. Ζάννας, Henri Ehret, Παύλος Ζάννας, Αγγαία Μητροπούλου, Αντώνης Μοσοκβάκης, Γιάννης Μπακογιαννόπουλος, Μάριος Πλωρίτης, Βασίλης Ραφαηλίδης, Γ. Π. Σαββίδης, Κάρολος Τσίτζεκ και Νίνος Φένεκ Μικελίδης «Τέχνη» Μακεδονική Καλλιτεχνική Εταιρεία και Ερμής, Αθήνα 2017, 520 σελ.).

• *Κινηματογράφος 2016* (Ετήσιος Οδηγός, ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ, Αρχισυντάξια: Γιάγκος Αντίοχος, Νέστορας Πουλάκος και Ιωσήφ Πρωιμάκης, Κείμενα: Ανδρέας Τύρος, Γιάγκος Αντίοχος, Νέστορας Πουλάκος, Δημήτρης

Κολιοδήμος, Ιωσήφ Πρωμάκης, Δημήτρης Χαρίτος, Γιώργος Παπαδημητρίου, Ιφιγένεια Καλαντζή, Χρήστος Σκυλλάκος, Νίνος Φένεκ Μικελίδης, Δημήτρης Καλαντίδης, Γιάννης Φραγκούλης και Νίκος Τσαγκαράκης, Πανελλήνια Ένωση Κριτικών Κινηματογράφου, Αθήνα 2017, 374 σελ.).

B. Μεταφράσεις

- **HAYWARD SUSAN:** *Οι βασικές έννοιες του κινηματογράφου* (Μετάφραση: Ρίτα Κολαΐτη, Επιμέλεια μετάφρασης: Κατερίνα Κακλαμάνη, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2017, 688 σελ., 1^η έκδοση στα αγγλικά: 1996, 2^η έκδοση: 2000, 3^η έκδοση: 2006).
- **McKEE ROBERT:** *Το σενάριο. Ουσία, δομή, ύψος και βασικές αρχές* (Μετάφραση: Αντώνης Καλοκύρης, Επιμέλεια: Εύα Στεφανή, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2017, 520 σελ., 1^η έκδοση στα αγγλικά: 1997).
- **ROSS EDWARD:** *Filmish. Ένα εικονογραφημένο ταξίδι στον κινηματογράφο* (Μετάφραση: Μαρία Χρίστου, Εικονογράφηση: Edward Ross, Χαραμάδα, Πάτρα 2017, 200 σελ., 1^η έκδοση στα αγγλικά: 2015).

Γ. Βιβλία κινηματογραφικών εκδηλώσεων

- **ΠΑΡΑΔΕΙΣΗ ΜΑΡΙΑ και ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ ΑΦΡΟΔΙΤΗ** (Επιμέλεια): *Από τον πρώιμο στον σύγχρονο ελληνικό κινηματογράφο. Ζητήματα μεθοδολογίας, θεωρίας, ιστορίας* (ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ, Σεμινάριο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Πολιτιστική Διαχείριση» του Τμήματος Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού του Παντείου Πανεπιστημίου [«Από τον πρώιμο στον σύγχρονο ελληνικό κινηματογράφο. Ζητήματα Μεθοδολογίας, Θεωρίας, Ιστορίας»], Αθήνα 2013-2014, Κείμενα: Μανόλης Αρκολάκης, Οραλία-Ελένη Κασσαβέτη, Νίκος Πουλιάκης, Μιμήνα Πατεράκη, Μαρία Παραδείση, Αφροδίτη Νικολαΐδου, Ιωάννης Σκοπετέας, Ασπασία Λυκουργιώτη, Μαρία Χάλκου, Άννα Πούπου και Yun-hua Chen, Μετάφραση: Μυρτώ Καλοφωλιά, Gutenberg, Αθήνα 2017, 328 σελ.).

II. ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

A. Βιβλία Ελλήνων συγγραφέων

- **ΑΘΑΝΙΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ:** *Μουσικές συναντήσεις* (Εκδόσεις Αγγελάκη, Αθήνα 2017, 198 σελ.).
- **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΓΙΩΡΓΟΣ:** *Showtime* (Ianos, Θεσσαλονίκη 2017, 200 σελ.).

• **ΣΟΛΔΑΤΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ:** *Θανάσης Βέγγος. Ένας άνθρωπος παντός καιρού* (Επανεκδοση βελτιωμένη και συμπληρωμένη, Αιγόκρω, Αθήνα 2017, 292 σελ., 1^η έκδοση: *Ένας άνθρωπος παντός καιρού*, 2000).

• **ΣΩΚΟΥ ΡΟΖΙΤΑ:** *Ο αιώνας της Ροζίτας. Βιβλίο πρώτο (1900-1950)* (Επιμέλεια: Ιρένη Μαραντέι, Εκδόσεις Οδός Πανός, Αθήνα 2017, 472 σελ.).

• **ΣΩΚΟΥ ΡΟΖΙΤΑ:** *Ο αιώνας της Ροζίτας. Βιβλίο δεύτερο (1957-2017). Με την Ιρένη Μαραντέι* (Επιμέλεια: Ιρένη Μαραντέι, Εκδόσεις Οδός Πανός, Αθήνα 2017, 440 σελ.).

• **ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΜΗΣ:** *Το ποτάμι της ζωής μου* (Επανεκδοση, *Εφημερίδα των Συντακτών*, Αθήνα 2017, 160 σελ., 1^η έκδοση: Gutenberg, 1984, 2^η έκδοση: Εκδόσεις Κασιανιώτη, 2002).

• **Βαγγέλης Γκούφας, Γιάννης Κακουλίδης, Λευτέρης Καπώνης, Κώστας Μουρσελάς, Σούλα Πιερράκου.** *Συνεντεύξεις* (Οι συνεντεύξεις είχαν δοθεί το 2005 στον Πρόεδρο της Ένωσης Σεναριογράφων Ελλάδος Αλέξανδρο Κακαβά, Εκδόσεις Σεναριογράφων Ελλάδος, Αθήνα 2017, 50 σελ.).

• **Η ηθοποιός Νέλλη Αγγελίδου** (ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ, Επιμέλεια: Κωνσταντίνα Σταματογιαννάκη, Μελέτη: Κωνσταντίνος Κυριακός, Κείμενα: Κώστας Γεωργουσόπουλος, Γιάννος Αγγελίδης, Κώστας Αριστόπουλος, Βασίλης Βαφέας, Κοραής Δαμάτης, Γιάννης Ιορδανίδης, Μαριάννα Κάλμπαρη, Νίκος Κούνδουρος, Μαρία Κωνσταντάρου, Michάλης Κωνσταντάτος, Νέλλη Αγγελίδου και Κωνσταντίνα Σταματογιαννάκη, Cube Art Editions, Αθήνα 2017, 316 σελ.).

• **Λουκίνο Βισκόντι.** *Ο Κόμης του Μιλάνου* (ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ, Αρχισυνταξία: Νίνος Φένεκ Μικελίδης, Κωνσταντίνος Μπλάθρας και Νέστορας Πουλιάκος, Κείμενα: Νίνος Φένεκ Μικελίδης, Κωνσταντίνος Μπλάθρας, Δημοσθένης Ξιφυλίνος, Γιάγκος Αντίοχος, Τάσος Γουδέλης, Ιφιγένεια Καλαντζή, Ρόμπυ Εκσιέλ, Γιάννης Γκακίδης, Γιάννης Ζουμπουλάκης, Νέστορας Πουλιάκος, Αλέξης Ν. Δερμεντζόγλου, Ανδρέας Τύρος, Θόδωρος Σούμας, και Δημήτρης Χαρίτος, Πανελλήνια Ένωση Κριτικών Κινηματογράφου και Βακχικών, Αθήνα 2017, 60 σελ.).

B. Μεταφράσεις

SCHIFANO LAURENCE: *Λουκίνο Βισκόντι. Μια ζωή σαν ταινία* (Μετάφραση: Κωνσταντίνα Γεωργούλια και Γιώργος Παπαγιαννάκης, περιοδικό *Οδός Πανός*, έτος 37^ο, τεύχος 177, Αθήνα Ιανουάριος-Μάρτιος 2018 [2017], 522 σελ., 1^η έκδοση στα γαλλικά: 2009).

III. ΣΕΝΑΡΙΑ

A. Βιβλία Ελλήνων συγγραφέων

• **ΓΕΡΟΥ ΚΑΤΙΑ και ΚΑΤΖΟΥΡΑΚΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ:** *«Ussak».* *Το σενάριο και το στόριμπορντ της ταινίας του Κυριάκου Κατζουράκη* (Εισαγωγικό σημείωμα: Μάρω Δούκα, Μίλτος, Αθήνα 2017, 168 σελ.).

• **ΜΑΔΕΡΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ:** *Σκοτεινή λεωφόρος* και **ΣΚΟΥΛΑΣ ΝΙΚΟΣ:** *Power* (3^{ος} Πανελλήνιος Διαγωνισμός Συγγραφής Σεναρίων Ένωσης Σεναριογράφων Ελλάδος, 1^ο Βραβείο Πρωτότυπου Σεναρίου Μεγάλου Μήκους: *Σκοτεινή λεωφόρος*, 1^ο Βραβείο Πρωτότυπου Σεναρίου Μικρού Μήκους: *Power*, Εκδόσεις Σεναριογράφων Ελλάδος / Book Stream.eu, Αθήνα 2017, 82 σελ.).

• **ΜΠΕΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ:** *«Success Story»* (Το μυθιστόρημα και το σενάριο με shooting boards του σκηνοθέτη της ταινίας Νίκου Περάκη, Εκδόσεις Σαββάλας, Αθήνα 2017, σσ. 333-520 [το σενάριο] / 528 σελ.).

B. Μεταφράσεις

• **ROWLING J. K.:** *«Φανταστικά ζώα και πού βρίσκονται».* *Το πρωτότυπο σενάριο της ταινίας* (Εικονογράφηση: MinaLima, Μετάφραση: Τατιάνα Σταυρουλάκη, Εκδόσεις Ψυχογιός, Αθήνα 2017, 328 σελ., 1^η έκδοση στα αγγλικά: 2016).

IV. ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ

• **Ημερολόγιο 2018.** *Σούζη τρωσ! Ελληνική κουζίνα, Β' Μέρος* (Επιμέλεια: Γιώργος Σιούρτης, Φωτογραφίες: Αρχείο Klaketa, Klaketa/Εκδόσεις Σιούρτης, Αθήνα 2018 [2017], 28 σελ.).

• **Ημερολόγιο 2018.** *«Τράβα μαλλί! Ανεβαίνουμε»* (Επιμέλεια: Γιώργος Σιούρτης, Klaketa/Εκδόσεις Σιούρτης, Αθήνα 2018 [2017], 28 σελ.).

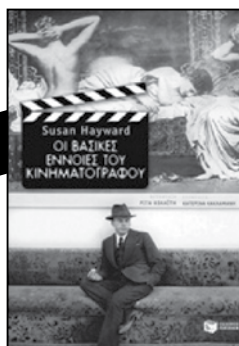
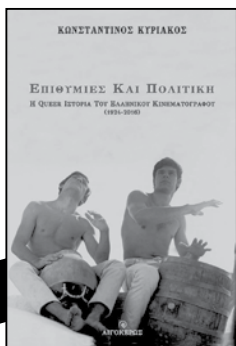
• **Ημερολόγιο 2018.** *«Τράβα μαλλί! Ανεβαίνουμε»* (Σχεδιασμός - Επιμέλεια: Γιώργος Σιούρτης, Φωτογραφικό αρχείο: Klaketa και Χρήστος Σταθακόπουλος, Klaketa/Εκδόσεις Σιούρτης, Αθήνα 2018 [2017], 28 σελ.).

V. ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

• **11^ο Διεθνές Φεστιβάλ Επιστημονικών Ταινιών της Αθήνας / 11th International Science Film Festival of Athens**

• **11^ο Φεστιβάλ Ελληνικού Ντοκιμαντέρ - Docfest. Χαλκίδα**

- 12^ο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού / 12th Lemesos International Documentary Festival.
- 16^ο Διεθνές Φεστιβάλ του Σινεμά Animation στην Ύπαιθρο - Όψεις του Κόσμου. Πάφος / 16th Countryside Animafest Cyprus - Views of the World. Pafos
- 17^η Ευρωπαϊκή Συνάντηση Νεανικής Οπτικοακουστικής Δημιουργίας Camera Zizanio. Πύργος / 17th European Meeting of Young People's Audiovisual Creation Camera Zizanio. Pyrgos
- 18^ο Φεστιβάλ Γαλλόφωνου Κινηματογράφου. Αθήνα - Θεσσαλονίκη / 18° Festival du Film Francophone de Grèce. Athènes - Thessalonique
- 19^ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης Α-Ζ. Οι ταινίες από το Α ως το Ω / 19th Thessaloniki Documentary Festival A-Z. The Films from A to Z
- 19^ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης / 19th Thessaloniki Documentary Festival
- 20^ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους / 17^η Ευρωπαϊκή Συνάντηση Νεανικής Οπτικοακουστικής Δημιουργίας Camera Zizanio. 20 χρόνια. Πύργος - Αμαλιάδα / 20th Olympia International Film Festival for Children and Young People & 17th Camera Zizanio. 20 Years. Pyrgos - Amaliada
- 20^ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους. Αφιέρωμα. Ο δρόμος για τον δεύτερο ήλιο. Αναπαραστάσεις της εκπαίδευσης, της διδασκαλίας και της μάθησης στον διεθνή κινηματογράφο. Πύργος / 20th Olympia International Film Festival for Children and Young People. Tribute. The Way Towards the Second Sun. Representations of Education, Teaching and Learning in International Cinema. Pyrgos
- 23^ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Αθήνας. Νύχτες Πρεμιέρας / 23rd Athens International Film Festival
- 2017 Aegean Film Festival. Celebrating Cinema in Patmos
- 3^ο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Πελοποννήσου / 3rd Peloponnisos International Documentary Film Festival
- 30^ο Πανόραμα Ευρωπαϊκού Κινηματογράφου. Αθήνα
- 4^ο Διεθνές Κινηματογραφικό Φεστιβάλ Νύχτες Τρόμου. Αθήνα - Θεσσαλονίκη / 4th Horrortant Film Festival "Fright Nights"
- 40^ο Φεστιβάλ Ελληνικών Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας. 23^ο Διεθνές Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας / 40th National Short Film Festival in Drama. 23rd International Short Film Festival in Drama

- 5^η Εβδομάδα Ισραηλινού Κινηματογράφου. Save the Date. Θεσσαλονίκη - Αθήνα / 5th Israeli Film Week. Thessaloniki - Athens
- 5^ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Σύρου. Cracking Up / 5th Syros International Film Festival. Cracking Up
- 5^ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων / 5th Chania Film Festival
- 58^ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης. Α-Κατάλογος / 58th Thessaloniki International Film Festival. Non-Catalog
- 58^ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης. Επίσημος Κατάλογος / 58th Thessaloniki International Film Festival
- 6^η Εβδομάδα Αφρικανικού Κινηματογράφου. Αθήνα - Θεσσαλονίκη / 6th African Film Week. Athens - Thessaloniki
- 6^ο Διεθνές Φεστιβάλ Ψηφιακού Κινηματογράφου Αθήνας. Αφιέρωμα. Περιβαλλοντική εκπαίδευση, Διά Βίου Μάθηση / 6th Athens International Digital Film Festival. Tribute. Environmental Education, Lifelong Learning
- 6^ο Διεθνές Φεστιβάλ Ψηφιακού Κινηματογράφου Αθήνας / 6th Athens International Digital Film Festival (2016 [2017])
- 7^ο Διεθνές Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Κύπρου. Λεμεσός / 7th International Short Film Festival of Cyprus. Limassol
- 7^ο Micro μ Festival.
- 8^ο Διεθνές Φεστιβάλ Τουριστικών Ταινιών Μικρού Μήκους Αμοργού / 8th International Short Tourism Film Festival of Amorgos
- 8^ο Φεστιβάλ Εθνογραφικού Κινηματογράφου Αθήνας. Ethnofest
- 9^ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Λάρισας. Artfools / 9th International Film Festival of Larissa. Artfools
- Aegean Docs. 5^ο Διεθνές Φεστιβάλ Ταινιών Ντοκιμαντέρ. / Aegean Docs. 5th International Documentary Film Festival
- Animasyros 10. Διεθνές Φεστιβάλ + Αγορά Κινομημένων Σχεδίων. Σύρος / Animasyros 10. International Animation Festival + Agora. Syros
- Adaptation Film Festival. Η λογοτεχνία στον κινηματογράφο
- Αφιέρωμα. Luchino Visconti. Λουκίνο όπως Βισκόντι. Θεσσαλονίκη
- Cine Doc. Documentary, Screenings, Events and Distribution. Αθήνα - Θεσσαλονίκη - Βόλος
- Εικόνες και Όψεις του Εναλλακτικού Κινηματογράφου. Λευκωσία / Images and Views of Alternative Cinema. Nicosia
- In-Edit Greece. International Music Documentary Film Festival. Αθήνα - Θεσσαλονίκη

- International Short Film Festival Psarokokalo. 11th Edition 2017. Athens / 11^ο Διεθνές Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Psarokokalo. Αθήνα
- Κινηματογραφικές Μέρες Κύπρος 2017. 15 χρόνια μιλάμε σινεμά. Λεμεσός - Λευκωσία / 15th International Festival. Cyprus Film Days. Lemesos - Nicosia
- «Λούφα και Παραλλαγή». Από το Αρχείο του Νίκου Περάκη
- Το 5^ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων σε 45 καρτέ
- Το Φεστιβάλ Δράμας ταξιδεύει... / The Festival in Drama Travels...
- Φεστιβάλ Κινηματογράφου PCCE / PCEE Film Festival. Θεσσαλονίκη

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

- ... κλπ (Περιοδική έκδοση της Κινηματογραφικής Λέσχης Πεύκης)
- BEAT! (Το περιοδικό του IN-EDIT - Ειδική έκδοση του Φεστιβάλ Μουσικού Ντοκιμαντέρ IN-EDIT Greece, Θεσσαλονίκη).
- CINEΠΑΡΜΕΝΟΣ (Επιθεώρηση Κινηματογράφου, Θεαμάτων, Πολιτισμού & Ποιότητας Ζωής, Λάρισα).
- ZIZANIO (Η εφημερίδα του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους).
- ΠΡΟΣΕΧΩΣ (Περιοδική έκδοση της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης).
- ΠΡΩΤΟ ΠΛΑΝΟ (Περιοδική έκδοση του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης και του Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης).
- ΣΙΝΕΜΑ (Τριμηνιαίο κινηματογραφικό περιοδικό, Αθήνα).
- ΥΠΟΤΙΤΛΟΙ (Έκδοση του Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας).

ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ ΜΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ

- LAURENCE SCHIFANO: Βισκόντι. Μια ζωή σαν ταινία (Μετάφραση: Κωνσταντίνα Γεωργούλια, περιοδικό *Οδός Πανός*, τ. 173 [Μέρος ενδέκατο] και 174 [Μέρος δωδέκατο], Αθήνα, Ιανουάριος-Μάρτιος 2017 και Απρίλιος-Ιούνιος 2017, σσ. 120-142/200 σελ., σσ. 103-150/208 σελ.).
- 58^ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης (ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ, Κείμενα: Ορέστης Μανασής, Έφη Παλιωτζήκα και Μαρία Κυργιαφίτη, περιοδικό *Φιλμ Νουάρ* / Ειδική έκδοση, Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2017, σσ. 2-10/16 σελ.).

GLYKAS PHOTOGRAPHY

Incorporate GLYKASFILMS

Παραγωγή Φωτογράφισης & Κινηματογράφησης

Ηλιούπολη, Πρωτόπαπα 5 ☎ 215 540 26 36 ☎ 694 56 45 817

Αργυρούπολη, Κεντρική Πλατεία Αγία Τριάδα ☎ 6940991818

Studio Βουλιαγμένη, Athens Riviera, Ιάσωνος 78

✉ info@glykasphotography.gr

f GlykasPhotography

🌐 www.Glykasphotography.gr

22 **Be** **E** **Ro** 11 **LOGY**

Science of Beer

beer + restaurant

Ηρώων Πολυτεχνείου 4Α • 163 42 Ηλιούπολη
Τηλ. 211 184 8866 • e-mail: info@beerology.eu

35 ΧΡΟΝΙΑ ΗΤΑΝ ΜΟΝΟ Η ΑΡΧΗ... ...ΚΑΙ ΤΩΡΑ Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Ζαχαροπλαστείο
Αρτοποιείο
Catering

ΔΕΜΗΡΗΣ
Όνομα & Ποιότητα

Α. ΠΑΠΑΔΑΡΕΟΥ 6 • ΠΛ. ΚΑΛΑΡΙΑ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ
ΤΗΛ. - 210 97 65 063 FAX: 210 97 51 313

ΔΙΑΚΟΠΕΣ...ΠΟΥ ΑΛΛΟΥ;

ΔΕΜΗΡΗΣ
STUDIOS & APARTMENTS

Σάββατο Θεσπρωτίας
Τηλ. Επικοινωνίας: 26650 93428
697 4421042 - 694 7124232
www.demirishotel.gr

Λειτουργούν όλα τα τμήματα:
Πνευστών - Εγχρόδων
Κρουστών - Πληκτροφόρων
Ανώτερων Θεωρητικών
Φωνητικής και Βυζαντινής

Διεθνές Ωδείο Αθήνας

Πασαδώνος 37 - Ηλιούπολη τηλ. - fax: 210 - 9918721

Εγγύηση για την ποιότητα των σπουδών σας

ΜΕΖΕΔΟΠΩΛΕΙΟ - ΟΥΖΕΡΙ

Οάσις

Κυριακή μεσημέρι
και αργίες ανοιχτά

Η αίθουσα διατίθεται
για κοινωνικές εκδηλώσεις

Μαρίνου Αντύπα 84
Ηλιούπολη
Τηλ.: 210.99.10.980

Ο ΚΛΕΙΔΑΡΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΣΑΣ

από το
1986

SPANOS KEY SERVICE EXPRESS

24

Η ΠΗΓΗ ΤΩΝ ΚΛΕΙΔΙΩΝ

ΧΡΟΝΙΑ 33 ΠΕΙΡΑΣ

ΩΡΕΣ

ABUS
Security Test Company

CISA

ΩΜΕΓΑ

MAUER
LOCKING SYSTEMS

FIAM

Ανοίγματα:

- Οικιών
- Αυτοκινήτων
- Χρηματοκιβωτίων

- ◆ Κλειδαριές ασφαλείας
- ◆ Service θωρακισμένων θυρών
- ◆ Τοποθέτηση κλειδαριών νέας γενιάς με defender-Omega Plus
- ◆ Σούστες θυρών
- ◆ Χρηματοκιβώτια
- ◆ Πώληση θωρακισμένων θυρών CISA
- ◆ Ανοίγματα οικιών και αυτοκινήτων
- ◆ Επισκευή κλειδαριών
- ◆ Πώληση κλειδίων, κλειδαριών, πουκέτων, τηλεκοντρόλ

☎ **210.970.7000** | **6949.144.937**

Πρωτόπαππα 5 (δίπλα στο Ταχυδρομείο Ηλιούπολης)

school of foreign languages

a g n e s

katSIanos

ROMANAS

ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ

ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Η ολοκληρωμένη
ασφαλιστική εξυπηρέτηση!

ΚΑΡΝΕΑΔΟΥ 20 • 163 46 ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ

ΤΗΛ.: 210 99.58.700 • FAX.: 210 99.58.720

E-mail: info@romanas.gr

www.romanas.gr

ΣΟΦΙΑ

ΡΩΜΑΝΑ

ΚΑΡΝΕΑΔΟΥ 8, ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ

ΤΗΛ. 210 99 40 368

<http://www.romanas.gr/haa.htm>

Λάμπρος

ψητοπωλείο

1 | Διγενή 18, Ηλιούπολη
☎ 210 97 35 108, 97 33 196
210 97 35 535

2 | Θεομήτορος 62B, Αλιμο - Αγ. Δημήτριο
☎ 210 98 34 777, 98 52 777

Η σχέση με την τέχνη
είναι σχέση ερωτική

ΓΚΑΛΕΡΙ

Αίθουσα Χόρου και Τέχνης
ΜΑΡΙΝΟΥ ΑΝΤΥΠΑ 126
ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ ΤΗΛ: 9910969
9941440

Πανουσάκης Θ. Α.Ε.

Αντύπα 33 | Ηλιούπολη | 210 9761339

 Panusakis wheel
ALL WHEELS AT ONE PLACE

ΕΛΑΣΤΙΚΑ - ΑΜΟΡΤΙΣΕΡ

ΔΥΚΤΥΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ

ΣΕΗΟΣ

EURONICS

ΦΑΣΟΗΣ

Σοφ. Βενιζέλου 27 & 29 Κάτω Ηλιούπολη, τηλ.: 210 9938666 - 210 9913776

Cook-Shop®

ΚΟΥΖΙΝΙΚΑ

ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ

Σοφοκλή Βενιζέλου 27 - ΤΗΛ.: 210 9935007

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ανέλιξη

Τ. ΤΣΑΡΠΑΛΗΣ - Γ. ΠΡΕΣΒΗΣ

με τη δύναμη της γνώσης
και της πείρας

1. Φαρμακίδου 2
πλατεία 25ης Μαρτίου
Ηλιούπολη

2. Γράμμου 24
Αγία Μαρίνα
Ηλιούπολη

www.anelixi-edu.com

unique eyewear

OPENMINDS[®]